

Euroopa
Komisjon

OLUKORD EUROOPA LIIDUS 2023

VON DER LEYENI
JUHITUD KOMISJONI
SAAVUTUSED

Olukord Euroopa Liidus 2023 – von der Leyeni juhitud komisjon

Euroopa Komisjon
Teabevahetuse peadirektoraat
1049 Bruxelles/Brussel
BELGIA

Komisjon ei vastuta selle väljaande taaskasutamisest tulenevate võimalike tagajärgede eest.

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2023

© Euroopa Liit, 2023

Euroopa Komisjoni dokumentide taaskasutamise põhimõtted on sätestatud komisjoni 12. detsembri 2011. aasta otsuses 2011/833/EL komisjoni dokumentide taaskasutamise kohta (ELT L 330, 14.12.2011, lk 39).

Kui ei ole märgitud teisiti, on käesoleva dokumendi taaskasutamine lubatud Creative Commons Attribution 4.0 International (CC-BY 4.0) litsentsi alusel (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). See tähendab, et taaskasutamine on lubatud, kui on viidatud allikale ja märgitud ära kõik tehtud muudatused.

Euroopa Liidule mittekuuluvate elementide kasutamiseks või paljundamiseks võib olla vaja küsida luba otse asjaomaselt õiguste omajalt.

AUTORIÕIGUS

Fotod © Euroopa Liit, kui ei ole märgitud teisiti.

Sisukord

Saavutused	4
Võitlus Euroopa tuleviku nimel	5
1 Euroopa lubadus ja Euroopa kaitse	7
2 Investeeringud Euroopa õitsengusse	24
3 Euroopa ühiskonna vastupanuvõime tugevdamine	66
Ajatelg	83

Võitlus Euroopa tuleviku nimel

Eelmisel aastal Euroopas puhkenud sõda võib pidada üheks suurimaks väljakutseks, mis on kunagi Euroopa Liidule esitatud. Esimest korda ajaloos on riigile kallale tungitud sellepärast, et see soovib liituda Euroopa Liiduga. Venemaa püüdis Euroopat šantažeerida, viies Euroopa fossiilkütuste kriisi äärel. Ei olnud teada, kas Euroopa gaasivarusid jätkub kogu talveks. Kuid sügaval südames olid eurooplased kindlad, et ei saa jätta oma ukraina sõpru, kes võitlevad oma vabaduse eest. **Kiiresti oli vaja kaotada sõltuvus Venemaa fossiilkütustest, kiirendades selleks üleminekut puhtale energiale. Ühiselt tegutsedes sai Euroopa selle kõigega hakkama.** Mitte seetõttu, et see oli lihtne, vaid seetõttu, et see oli õige.

Selline ongi Ursula von der Leyeni juhitava Euroopa Komisjoni vaimsus. Alates 2019. aastast on eurooplased astunud vastu ülemaailmsele pandeemiale, seisnud silmitsi energiakriisiga ja võtnud oma kodus vastu suurima hulga põgenikke pärast Teist maailmasõda. Hoolimata kõigist neist katsumustest ei ole Euroopa loobunud viimast ellu rohelist kokkulepet, edendamast inimkeskset digiinnoovatsiooni ja püüdnud sotsiaalse õigluse poole. **Euroopa komisjon on jäänud kindlaks oma sõnadele ja saavutanud lubatud tulemused.**

ELi kodanikud saavad olla jätkuvalt kindlad, et liit on vastupanuvõimeline, tegutsemisaldis ja tulevikku vaatav, ning tõdeda, et ka eurooplased ise on muutunud vintsutustes tugevamaks ja ühtsemaks. Pärast 2022. aasta veebruari, kui Venemaa tungis Ukrainasse, seisab Euroopa endiselt Ukraina ja selle rahvaga õlg õla kõrval. ELi sanktsioonid on avaldanud Venemaa sõjamasinale suurt kahju ning

EL on sanktsioone pidevalt süvendanud ja laiendanud. EL usub reeglitel põhinevasse maailmakorda ja **töötab õiglase rahu nimel**, olles seisukohal, et Venemaa tuleb sooritatud kuritegude eest vastutusele võtta. EL on aidanud katta Ukraina 2023. aasta eelarve puudujäägi ja teinud ettepaneku jätkata Ukraina majanduse toetamist tulevastel aastatel ELi eelarve uue rahastamisvahendi kaudu. Samal ajal on tehtud **ettevalmistusi Ukraina lõimimiseks Euroopa riikide perre**, keskendudes ülesehitustööle ja reformidele. Laieneva Euroopa Liidu julgeoleku jaoks on aga vaja ka suuremat kaitsevõimet.

Kava „**REPowerEU**” raames võitis EL energiasõja, mida Venemaa Euroopa majanduse vastu alustas: ELil õnnestus vältida elektrikatkestusi, energiahinnad jõudsid tagasi sõjaseelsele tasemele ning puhta, taskukohase ja kodus toodetud taastuvenergia kasutamine on kahekordistunud. 2023. aasta mais **tootis EL esimest korda ajaloos rohkem elektrit tuule- ja päikeseenergiast kui fossiilkütustest**. Et Euroopa tööstus oleks nullnetoheite saavutamise ülemaailmses kampaanias edukas, on komisjon teinud järjepanu olulisi seadusandlikke algatusi, nagu nullnetotööstuse määrus, kriitiliste toorainete määrus ja vesinikupanga loomine.

ELi majanduse ümberkujundamise keskmes on ajaloolise tähtsusega taaste- ja investeerimiskava „**NextGenerationEU**”. Ühtse turu 30. aastal teevad 27 liikmesriiki ühiseid investeeringuid taristusse, sealhulgas energiavõrkude vahelistesse ühendustesse ja energiasaartesse, ning elektromobiilsusse.

Samuti laiendab EL uuenduslikke tööstusharusid, nagu akude, kiipide ja vesinikutehnoloogia tootmine. ELi tööturg on viimaste aastakümnete tugevaimas seisus, ent rohe- ja digipöördeks vajalike oskuste nappus võib pärssida edaspidi ELi võimet oma eesmärged saavutada. Et rõhutada elukestva hariduse tähtsust, nimetati ELis 2023. aasta Euroopa oskusteaastaks.

Praeguse komisjoni jaoks on Euroopa Liit ennekõike “oma vabaduse, oma väärtuste ja lihtsalt parema tuleviku nimel ühtehoidvad inimesed”. **Euroopa Parlamendi 2024. aasta valimiste** eel tuleb teha kõik, mis võimalik, et võimestada inimesi ja tagada nende demokraatlik hääleõigus. ELil tuleb kaitsta demokraatlikku ruumi välissekkumise, aga ka korruptsiooni, desinformatsiooni, ajakirjanike vastu suunatud rünnakute, välisjõudude lõhestamiskatsete ja muude ähvardavate ohtude eest. **ELi tugevuseks on tema demokraatlikud traditsioonid, püüdlused ja ühtsus.**

Alates Euroopa rahuprojekti asutajatest, kes julgesid pärast Teist maailmasõda kujutada ette ühendatud Euroopat, ning neist, kes kiskusid 1989. aastal maha Euroopat lõhestanud raudse eesriide, kuni tänaste Ukraina kangelasteni, kes võitlevad vabaduse ja oma laste tuleviku eest Euroopas, on eurooplasi ikka ühendanud põhimõte, et **tehakse seda, mis on õige**. Praegu on Euroopa taas võitluses oma tuleviku eest, mida tuleb meil kõigil asuda üheskoos üles ehitama.

Praegu on Euroopa taas võitluses oma tuleviku eest, mida tuleb meil kõigil **asuda üheskoos üles ehitama**.

1 Euroopa lubadus ja Euroopa kaitse

Esimest korda Euroopa ajaloos on meie naaberriigile kallale tungitud sellepärast, et see soovib kuuluda Euroopasse. Venemaa alustas sõda Ukraina suveräänse otsuse ja ukraina rahva selgelt väljendatud tahte vastu läheneda Euroopa Liidule. ELi vastus on olnud selge ning peab seda olema ka edaspidi. Tuleb jätkata tööd õiglase rahu nimel. Ukrainal tuleb aidata ennast kaitsta, taastada täielik suveräänsus ja liikuda ELi liikmeks saamise suunas.

Nende eesmärkide saavutamiseks annab EL Ukrainale humanitaarabi, majandusabi ja sõjalist toetust, eraldab märkimisväärses hulgas rahalisi vahendeid riigi esmaste vajaduste rahuldamiseks, taastamiseks ja moderniseerimiseks, tagab selle, et jätkub oluliste avalike teenuste osutamine ja tegevust jätkavad haiglad ja koolid, taastab Venemaa hävitatud elutähtsa taristu, nagu energiasüsteemid, veesüsteemid, transpordivõrgud, teed ja sillad, ja aitab luua vajalikke kaitsevõimeid. Samuti on EL andnud ajutise kaitse õigused ELis elavatele ukrainlastele, pakub kaitset ja spetsiaalseid rehabilitatsiooniteenuseid raskustes olevatele ja saatjata lastele nii Ukrainas kui ka ELis ning toetab Ukraina ulatuslikku lastehoiureformi.

Lisaks toetab EL Ukraina püüdlusi võtta Venemaa agressioonikuriteo ja sõjakuritegude eest vastutusele ning

hõlbustada Venemaale välja saadetud Ukraina laste turvalist tagasipöördumist. Venemaa sõjalise võimekuse nõrgestamiseks on **Euroopa Liit kehtestanud 11 ulatuslikku sanktsioonipaketti**, mis mõjutavad Venemaa peamisi majandussektoreid. EL on ka külmutanud suures koguses Venemaa varasid ja jätnud olulisemad Venemaa pangad SWIFT-süsteemist välja. Kaitsevaldkonnas on EL tugevdanud koostööd NATOga, suurendades samal ajal Euroopa Kaitsefondi abil omaenda ühiseid kaitsevõimeid.

Koos Ukrainaga nii kaua kui vaja

Alates hetkest, kui Venemaa agressioonisõja tume vari langes üle Ukraina, võttis Euroopa Liit endale kohustuse kaitsta Ukraina tsiviilelanikke. 4. märtsil 2022, vaid mõni päev pärast Venemaa sissetungi algust, võttis EL ühehäälselt esimest korda ajaloos kasutusele **ajutise kaitse direktiivi**, mis on praeguseks kehtinud kakskümmend aastat. Sellega tagati, et Ukrainast sõja eest põgenevatele inimestele anti algusest peale ELis vajalikud õigused, sealhulgas elamisloa, juurdepääs eluasemele ja tööturule ja võimalus saada arstiabi ning lastele anti võimalus jätkata õpinguid.

ELi liikmesriikide elanikud on võtnud oma kodudes vastu miljoneid ukrainlasi, pakkudes ajutist kaitset ligikaudu 4 miljonile inimesele, kellest peaaegu pooled on naised. **ELis on leidnud varjupaiga peaaegu viiendik Ukraina lastest.** Tegu on suurima sundrändega Euroopas pärast Teist maailmasõda ning sellele osaks saanud lai ühiskondlik reaktsioon on tekitanud üldist resonantsi ühiskonnas tervikuna.

.....

Sõja eest põgenenud Ukraina kodanikud päätsid lirmaal külakooli, mida ähvardas sulgemine. Roscommonis asuvasse Lismoili riigikooli on võetud 14 ukraina last, kes moodustavad nüüd kooli õpilaskonnast enam kui poole.

.....

Praegu on Ukrainas hinnanguliselt üle 5 miljoni riigisisese põgeniku. Sõja jätkumise sünge perspektiiv ja Venemaa tahtlikud rünnakud tsiviilisikute vastu osutavad sellele, et 2023. aastal võib humanitaarabi vajada ligikaudu 17,6 miljonit inimest.

Sissetungi algusest peale on komisjon eraldanud humanitaarabiprogrammidele 733 miljonit eurot. Sellest 685 miljonit eurot moodustab humanitaarabi Ukrainale ning 48 miljonit eurot on eraldatud sõja eest põgenevatele ukrainlastele ja vastuvõtivatele kogukondadele naaberriigis Moldovas. Ajavahemikus jaanuar kuni juuni 2023 sai **ELilt ja teistelt heldetelt annetajatel humanitaarabi 7,9 miljonit ukrainlast**, sealhulgas sõja tõttu enim kannatanud aladel.

Alates 2023. aasta jaanuarist on:

- rohkem kui 4 miljonile inimesele antud toiduabi;
- 5,6 miljonit inimest saanud arstiabi ja meditsiinitooteid;
- 2,9 miljonile inimesele antud rahalist abi;

Ajutine kaitse ligi
neljale miljonile isikule,

Komisjon on eraldanud humanitaarabiprogrammidele 733 miljonit eurot

- 1,1 miljoni inimese jaoks tehtud kättesaadavaks elutähtsad teenused ning
- peaaegu 3,3 miljonit inimest saanud uuesti juurdepääsu puhtale veele ning esmastele hügieeni- ja sanitaarteenustele.

Peale selle on õnnestunud muuta ühtekuuluvuspoliitika 2022. aasta **CARE algatuste** abil (ühtekuuluvusmeetmed pagulaste toetamiseks Euroopas ja paindlik abi territooriumidele) oluliselt paindlikumaks, nii et 2014.-2020. aasta eraldamata ühtekuuluvuspoliitika vahenditest sai ümber tõsta kuni 17 miljardit eurot. Ka aastateks 2021-2027 on nähtud ette võimalus tõsta Venemaa sissetungi eest põgenevate inimeste toetamiseks vahendeid ümber.

Enamik ukrainlasi on ELis hästi kohanenud. Eriti hästi on lõimimine õnnestunud Eestis, kus peaaegu pooled tööelistest ukrainlastest on leidnud endale töökoha.

ELi elanikkonnakaitse mehhanismi

kaudu on EL suunanud Ukrainale abi kõigilt 27 liikmesriigilt, samuti Islandilt, Põhja-Makedoonialt, Norralt, Serbialt ja Türgilt. Ukrainale on antud üle 94 000 tonni mitterahalist abi hinnanguliselt rohkem kui 760 miljoni euro eest. Osa sellest moodustab ELi rescEU hädaabivaru, millest on antud 121 miljoni euro väärtuses varjualuseid, energiakandjaid, meditsiiniabi ja erivarustust, mis on ette nähtud rahvatervise riskide, nagu keemiliste, bioloogiliste, radioloogiliste ja tuumaohutude leevendamiseks. **See on ELi solidaarsus oma parimal kujul.**

Kuna Venemaa ohustab jätkuvalt tsiviilotstarbelisi tuumarajatisi, on EL andnud Ukrainale rescEU strateegilisest reservist rohkem kui 54,8 miljoni euro eest materiaalselt **tuumaohutusega seotud abi**. Euroopa rahvusvahelise tuumaohutusosalase koostöö instrumendi vahendite abil on alustatud Venemaa okupantide poolt Tšornobõli keelutsoonis kahjustatud laborite ja seadmete taastamist ning loodud on tänapäevane automatiseeritud kiirgusseiresüsteem.

Lisaks on EL kiiret arstiabi vajavate **Ukraina patsientide meditsiinilise evakuatsiooni** peamisi korraldajaid. **ELi elanikkonnakaitse mehhanismi** abil on Ukraina patsiente edukalt evakueeritud rohkem kui 2500 korral. Patsientide edasiseks abistamiseks avati 2022. aasta septembris Poolas Rzeszówis ELi Medevaci keskus. Iganädalasi meditsiinilise evakuatsiooni lende tehakse spetsiaalse meditsiinilennuki abil, mille pani välja Norra ja mida rahastab EL. Lisaks on rahastamisprogrammiga “EU4Health” toetatud projekte, mis keskenduvad Ukraina

inimeste ja ka Ukrainast ELi saabuvate inimeste **vaimsele tervisele ja psühholoogilisele toetamisele.**

Venemaa jultunud rünnakutele Ukraina energiataristu vastu järgnesid kiiresti ELi erakorralised meetmed. Koos teiste humanitaarpartneritega on EL varustanud Ukrainat ligikaudu **5760 eri suuruse ja võimsusega elektrigeneraatoriga**, mille hulgas on nii üksikmajapidamiste jaoks mõeldud seadmeid kui ka suuremaid mudeleid, mis on piisavad terve haigla vajaduste rahuldamiseks. Koostöös äriühinguga Enel on komisjon annetanud Ukrainale ka **5700 päikesepaneeli**. Neid toodetakse Itaalias Catanias innovatsioonifondi toel ja nende abil saab pakkuda elektrivarustust koolidele, haiglatele ja tuletõrjeteenistustele.

Sõja alguses tegi EL otsustava sammu **Ukraina ja Moldova elektrisüsteemide stabiliseerimiseks**, sünkroniseerides nende elektrivõrgud Euroopa mandriosa võrguga. Pärast 7. maid 2022, kui alustas tööd uus Poola-Ukraina elektriliin, on Ukrainal ja Moldoval võimalik importida Mandri-Euroopast kuni 1050 megavatti elektrienergiat.

Sõja tingimustes on ülioluline säilitada ühendus oma lähedastega. Sellest tulenevalt palus komisjon ELi ja Ukraina telekommunikatsioonivõrgu operaatoritel lubada ELis asuvatel ukrainlastel helistada oma mobiiltelefonilt kolme kuu jooksul minimaalse rändlustasuga või hoopis ilma. Sellekohane leping on allkirjastatud 38 ettevõtjaga ning selle abil on **piiriülest**

5700

päiksepaneeli on Ukrainale annetanud Euroopa Komisjon

suhtlust edukalt hõlbustatud. Lisaks rändluse taskukohaseks muutmisele on EL jaganud varjupaika otsivatele ukrainlastele 2,5 miljonit SIM-kaarti ning loonud piiripunktidesse ja vastuvõtukeskustesse WiFi-ala. 24. aprillil 2023 lisas EL rändlustasusid käsitlevad normid ELi ja Ukraina assotsieerimislepingusse.

Euroopa Liidu majandusliku ja rahandusliku potentsiaali täielik ärakasutamine

Alates sissetungi algusest on EL ja selle liikmesriigid näidanud üles enneolematut solidaarsust Ukrainaga ning mobiliseerinud **59 miljardit eurot finantsabi, humanitaarabi, erakorralist eelarvetoetust ja sõjalist abi.** Kokku on Ukraina üldise majandusliku, ühiskondliku ja rahandusalase vastupanuvõime tugevdamiseks eraldatud 38,8 miljardit eurot, millest 31 miljardit ELi eelarvest ja 7,8 miljardit liikmesriikidelt. Ukraina relvajõudude abistamiseks riigi kaitsmisel on EL eraldanud 20 miljardit eurot sõjalist abi, millest 5,6 miljardit eurot Euroopa rahutagamisrahastu egiidi all. Lisaks on EL ja selle liikmesriigid pannud välja vähemalt 17 miljardit eurot, millega toetada Ukrainast põgenenud inimesi. **See teeb Ukrainale antud toetuseks kokku 76 miljardit eurot.**

2022. aastal eraldas EL Ukrainale **7,2 miljardit eurot makromajanduslikku finantsabi**, millega tagada riigi valitsuse jätkuv toimimine ja avalike teenuste osutamine. Ülemaailmse rahakogumise algatuse "Toetame Ukrainat" ja 2022. aasta mais toimunud kõrgetasemelise rahvusvahelise rahastajate konverentsi raames lubas EL eraldada 500 miljonit eurot, millega aidata rahuldada eluaseme, hariduse ja põllumajandusega seotud kiireloomulisi vajadusi.

2023. aastal teeb EL Ukrainale väga soodsate laenudena kättesaadavaks enneolematu toetuspaketi, mille suurus ulatub **18 miljardi euroni**, millest **12 miljardit eurot on praeguseks juba välja makstud.** Tänu sellele on Ukrainal võimalik jätkata palkade ja pensionide maksmist ning säilitada ümberasunud inimeste jaoks olulised avalikud teenused, nagu haiglad, koolid ja eluase. Samuti aitab see tagada makromajanduslikku stabiilsust ja taastada hävitatud elutähtsat taristut.

EL teeb Ukrainale kättesaadavaks toetuspaketi summas kuni **18 miljardit eurot**

2023. aasta juunis pani Euroopa Komisjon mitmeaastase finantsraamistiku läbivaatamise raames ette **luua ELi eelarvest rahastatav uus Ukraina toetusrahastu.** Sellega tagatakse Ukrainale sidusa, ennustatava ja paindliku rahalise abi andmine aastatel 2024-2027. Ukraina toetusrahastu raames on ette nähtud 50 miljardit eurot ELi eelarvelisi toetusi ja kapitaliturgudelt võetud laene. Lisaks valmistab Ukraina valitsus tihedas koostöös komisjoniga ette investeeringute ja reformide kava.

49 miljonit tonni

Ukraina põllumajandustooteid

© Adobe Stock

99 miljardit eurot

on toodete hinnanguline väärtus

ELi ja Ukraina solidaarsuskoridorid on muutunud Ukraina majanduse jaoks eluliselt tähtsaks ja võimaldanud koguni 49 miljoni tonni Ukraina põllumajandustoodete ekspordi. Need elutähtsad koridorid võimaldavad põllumajandustoodete ekspordi kõrval ka vajalike kaupade importi. Nende kaudu toimuva kaubavahetuse rahaline väärtus on hinnanguliselt 99 miljardit eurot. Solidaarsuskoridoride läbilaskevõime ja tõhususe suurendamiseks eraldatakse komisjoni, Euroopa Investeeringuspanga, Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupanga ning Maailmapanga Grupi osalusel tervelt 1 miljard eurot.

2023. aasta veebruaris sõlmisid komisjon ja Ukraina märgilise kokkuleppe, millega **Ukraina ühines ühtse turu programmiga**, mille abil hõlbustatakse Ukraina pääsu ELi turule, edendatakse soodsat ettevõtluskeskkonda ja stimuleeritakse pikaajalist kestlikku majanduskasvu. Solidaarsuskoridoride kõrval aitavad põllumajandustoodete sujuvat liikumist ELi ja sealt edasi tagada ELi autonoomsed kaubandusmeetmed, millega nähakse ette kõigi Ukraina kaupade impordi suhtes kohaldatavate tariifide täielik liberaliseerimine. 5. juunil 2023 pikendati meetmeid veel ühe aasta võrra.

Et säilitada ja **edendada Ukraina teadusuuringute ja innovatsiooni ökosüsteemi**, võimaldati Ukrainal liituda programmiga “Euroopa horisont” ning

Euratomi teadus- ja koolitusprogrammiga. Lisaks allkirjastasid EL ja Ukraina 2023. aasta juuni alguses lepingu, mis võimaldab Ukraina projektiarendajatel taotleda transpordi-, energia- ja digivaldkonna ühishuviprojektidele ELi rahastust, mis parandab veelgi riigi ühendusi oma ELi naabritega. Sellega toetatakse Ukraina lõimimist ELi ühtse turuga ning edendatakse majanduskasvu, töökohtade loomist ja konkurentsivõimet.

Ukraina kaitsevõime parandamine

Ukraina vaprad sõdurid kaitsevad ennastsalgavalt oma maad, rahvast ja demokraatlikke väärtusi, kuid vapruste kõrval on selleks vaja ka sobivaid vahendeid. Just siin saab EL appi tulla. EL jagab oma võimeid ja ressursse vastavalt kolmele strateegilisele teljele: varustus, väljaõpe, tööstustoodang.

ELi vankumatu toetus võib tuua lahinguväljal otsustava edu. Oma 5,6 miljardi eurose rahastusega on **Euroopa rahutagamisrahastu** võimaldanud tarnida tanke, helikoptereid, õhukaitsesüsteeme, rakette ja laskemoona. Koos liikmesriikide kahepoolse sõjalise abiga ulatub **Ukrainale antav sõjaline toetus kokku 20 miljardi euroni**. EL on võtnud kohustuse jätkata Ukraina toetamist seni, kuni see on vajalik, ja käimas on põhjalik arutelu selle üle, kuidas tagada Euroopa rahutagamisrahastu kaudu sõjalise abi pikaajalisus.

Varustuse tarnimine ei ole aga sugugi kõik, mida EL teeb. Nõukogu hallatava **ELi sõjalise abi missiooniga**, mille eelarve on 168 miljonit eurot, suurendatakse Ukraina relvajõudude sõjalist võimekust. Praeguseks on selle abil välja õpetatud juba 25 000 Ukraina sõdurit. EL liigub kindlalt eesmärgi poole õpetada aasta lõpuks täielikult välja **30 000 Ukraina sõdurit**.

20. märtsil 2023 jõudis Euroopa Liidu Nõukogu olulise kokkuleppeni tarnida Ukrainale hädavajalikku laskemoona. Tarnimaks Ukrainale 12 kuu jooksul miljon ühikut suurtükimürsku, nagu algatusega ette nähtud, on vaja kiirendada ühishankeid. Algatus viiakse läbi kolmes osas:

- esiteks aitab komisjon liikmesriikidel anda riiklikest varudest Ukrainale viivitamatult 155 mm suurtükilaskemoona;
- teiseks algatatakse Euroopa nõudluse konsolideerimiseks Euroopa Kaitseagentuuri juhtimisel liikmesriikide ühisostud, millega soetada 155 mm suurtükilaskemoona;
- kolmandaks suurendatakse Ukraina kasvava nõudluse rahuldamiseks ELi suutlikkust toota laskemoona.

3. mail 2023 esitas komisjon ettepaneku võtta vastu **laskemoona tootmist toetav määrus**, millega käivitatakse 500 miljoni euro suurune algatus. Sellega nähakse ette sihtmeetmed laskemoona tootmise suurendamiseks ja turvaliste laskemoonatarnete tagamiseks ELis. Laskemoona tootmist toetav määrus võeti vastu 20. juulil ja see jõustus samal kuul. Komisjon teeb kõik endast oleneva, et laskemoona tootmist toetavat määrust kiiresti rakendada, võimaldades liikmesriikidel Ukrainat vajaduse korral varustada ja täiendavalt abistada.

Ent Ukrainat ei rünnata üksnes füüsilisel lahinguväljal, sest Venemaa on alustanud nii Ukraina kui ka ELi vastu ka hübriidsõda. Vastuseks sellele tugevdas EL **Ukraina küberkerksust** 10 miljoni euroga, tehes investeeringuid seadmetesse, tarkvarasse ja muudesse seotud valdkondadesse. Veel 15 miljonit eurot 330 miljoni euro suurusest paketist on ette nähtud digiülemineku kerksuse edendamiseks, et aidata Ukrainal võidelda Venemaa hübriidrünnakutega.

2023. aasta veebruaris korraldati Leedus kodanike ühisrahastamise kampaania „**Radarom!**“. Sellega õnnestus koguda raha 16 õhutõrjeradari jaoks, millega kaitsta Ukraina õhuruumi Venemaa rakettide eest. Kampaania algne eesmärk rahastada viie radari soetamist ületati kaugelt.

Venemaa vastutus

Venemaa jõhkra sissetungi tõttu Ukrainasse on lugematu hulk inimesi kaotanud traagiliselt oma elu ja arvukalt inimesi on pidanud taluma kujuteldamatut terrorit. Butša, mis oli kunagi rahulik Kiievi eeslinnake, seisab nüüd kui sünge mälestusmärk süütute tsiviilisikute piinamisele, vägistamisele ja tapmisele. Jõhkruised said alguse 2022. aasta märtsis ja on jätkunud kõigis Ukraina okupeeritud osades tänaseni. **EL mälestab kõiki ohvreid ja jätkab vankumatuid jõupingutusi kõigi süüdlaste kohtu alla andmiseks**, et sellised kuriteod ei jääks karistamata.

Praegu uurib Ukraina peaprokuratuur enam kui 100 000 juhtumit, kus väidetavalt on toime pandud sõjakuritegu või kuritegu inimsuse vastu - kaks kuriteoliiki, mida peetakse rahvusvahelise õiguse kõige raskemaks rikkumiseks. Iga päevaga, mis toob juurde uusi tõendeid, muutub kindlamaks ELi otsustavus selliseid kuritegusid uurida ja süüdlasi vastutusele võtta.

.....

Konstantinas Gudauskas, kelle isa on leedukas ja ema kasahh, reisis oma Kasahstani passi abil Ukraina okupeeritud aladel ringi ning aitas päästa Kiievi piirkonnas ja muu hulgas Butšas üle 200 inimese. Ukrainlased nimetasid ta "**Butša inglisk**".

.....

Venemaa toime pandud hirmutegude kõige kaitsetumateks ohvriteks on lapsed. Venemaa põhjendamatu agressioon on mõjutanud Ukrainas hinnanguliselt 5,7 miljonit kooliealist last ning kahjustatud või hävitatud on üle 2800 kooli ja õpperajatise. Ukraina andmetel on ligi **20 000 Ukraina last viidud ebaseaduslikult ja sunniviisiliselt Venemaale**. Alates sellest, kui Venemaa alustas Ukraina vastu ebaseaduslikku sõda, on EL kehtestanud sanktsioonid ligi **40 isiku** vastu, kes vastutavad Ukraina laste ebaseadusliku väljasaatmise ja Venemaale üleandmise ning ümberõppeprogrammide elluviimise eest, ning jätkab toimepanijate kindlaks tegemist. Rahvusvaheline Kriminaalkohus andis 17. märtsil 2023 välja vahistamismääruse Venemaa presidendi Vladimir Putini ja Venemaa presidendi kantselei laste õiguste voliniku Marija Aleksejevna Lvova-Belova suhtes. Nende meetmetega antakse ühene sõnum, et ükski isik ei ole seadusest kõrgemal ja igaüks, kes paneb toime raskeid rahvusvahelisi kuritegusid, viiakse varem või hiljem kohtu ette.

Et aidata Rahvusvahelisel Kriminaalkohtul uurida Venemaa poolt toime pandud sõjakuritegusid, on EL leppinud kokku eraldada 7,5 miljonit eurot.

Lisaks on EL teinud järgmist:

- eraldanud Ukraina peaprokuratuurile üle 6 miljoni euro IT-süsteemide uuendamiseks ja hädavajaliku varustuse soetamiseks;

- loonud uue rahvusvaheliste kuritegude tõendite põhiandmebaasi, mis võimaldab Euroopa Liidu Kriminaalõigusalase Koostöö Ametil (Eurojustil) turvaliselt koguda, säilitada ja analüüsida rahvusvaheliste kuritegudega seotud tõendeid;
- hoogustanud nii Eurojusti kui ka Euroopa Liidu Õiguskaitsekoostöö Ameti (Europoli) tegevust ELi liikmesriikide riiklike uurimisasutuste koordinaatorina ning
- suhelnud üleilmsete partneritega ja levitanud rahvusvahelise üldsuse seas seisukohta, et Venemaa peab võtma toimepandud tegude eest vastutuse.

EL on toetanud Rahvusvahelise Kriminaalkohtu jõupingutusi, kuid jätkanud ka liikmesriikide ja rahvusvaheliste partneritega arutelusid võimaluse üle luua erikohus, mis uuriks Venemaa juhtkonna vastutust Ukraina vastu toime pandud agressioonikuriteo eest. Esimese praktilise sammuna teatas Euroopa Komisjoni president Ursula von der Leyen 2. veebruaril 2023 kavatsusest luua praegu Haagis tegutseva Eurojusti ühise uurimisrühma tegevuse toetuseks **Ukraina-vastase agressioonikuriteo eest süüdlaste vastutusele võtmise** rahvusvaheline keskus.

Keskus alustas tegevust 2023. aasta juulis, toetades agressioonikuriteo riiklike uurimiste koordineerimist ja tõendite kogumist. Keskus peaks andma olulise tõuke agressioonikuriteo kohtuasjade ettevalmistamisele ja aitama säilitada süüdistuse esitamiseks ja tulevasteks protsessideks asjakohaseid tõendeid. Sellega

7,5 miljonit eurot

ELi vahendeid on eraldatud **Rahvusvahelise Kriminaalkohtu** uurimiste toetamisele

luuakse struktuur, millega viia ellu kuritegude uurimise ja süüdlaste vastutusele võtmise ühist strateegiat. Samuti aitab see Venemaa agressiooni algusest alates kogutud tõendeid jägada ja analüüsida. Samuti võimaldab see tegevust tihedalt koordineerida Rahvusvahelise Kriminaalkohtuga. EL osaleb erikohtu loomise üle peetavates aruteludes rahvusvaheliste partnerite tuumikrühma raames.

Venemaa peab kandma rahvusvahelise õiguse vastase tegevuse eest õiguslikke tagajärgi, sealhulgas tuleb tal hüvitada tekitatud kahjud. Komisjon toetab arutelusid selle üle, kuidas töötada välja mehhanism, mille alusel nõuda Venemaalt Ukraina-vastase **agressiooniga tekitatud kahju hüvitamist**. Sõjakahjude hüvitamise sissenõudmise mehhanismi loomise esimese sammuna võttis Euroopa Nõukogu ministrite komitee 12. mail 2023 vastu resolutsiooni, millega luuakse Haagis kolmandatele riikidele avatud laiendatud osalise kokkuleppega **rahvusvaheline kahjuregister**. EList sai 11. mail 2023 laiendatud osalise kokkuleppe asutajaliige. Registrisse hakatakse koguma tõendeid ja teavet kahjude, kaotuste ja hävitustöö kohta, mille on tekitanud Venemaa rahvusvaheline ebaseaduslik tegevus Ukrainas ja Ukraina vastu, ning seda saavad nõuete esitamiseks kasutada kõik huvitatud era- ja juriidilised isikud ning Ukraina riik.

•••••

„Ära anna oma häält Kremli propagandale!“ on komisjoni Bratislava esinduse loodud auhinnatud kampaania, milles kunagi lapsena vene muinasjutte dubleerinud näitlejanna Darina Chmúrová hoiatab oma kaaskodanikke selle eest, et nad ei usuks Venemaa praegusi „muinasjutte“.

•••••

Sanktsioonid, millega nõrgestada Venemaa sõjamasinat

Venemaa jätkuva ebaseadusliku ja põhjendamatu sõjalise agressiooni foonil toetab EL vankumatult Ukraina suveräänsust, sõltumatust ja territoriaalset terviklikkust tema rahvusvaheliselt tunnustatud piirides.

EL on siiani kehtestanud Venemaa suhtes **11 tõhusat sanktsioonipaketti**. Sanktsioonid on tabanud Venemaa majandust väga valusalt, jättes Venemaa ilma olulisest tehnoloogiast ja tähtsatest turgudest. Tekitades sissetungi eest vastutavatele Venemaa eliidi esindajatele majanduslikke ja poliitilisi kulusid, püütakse sanktsioonidega **oluliselt pärssida Kremli suutlikkust sõda pidada ja seda rahastada**.

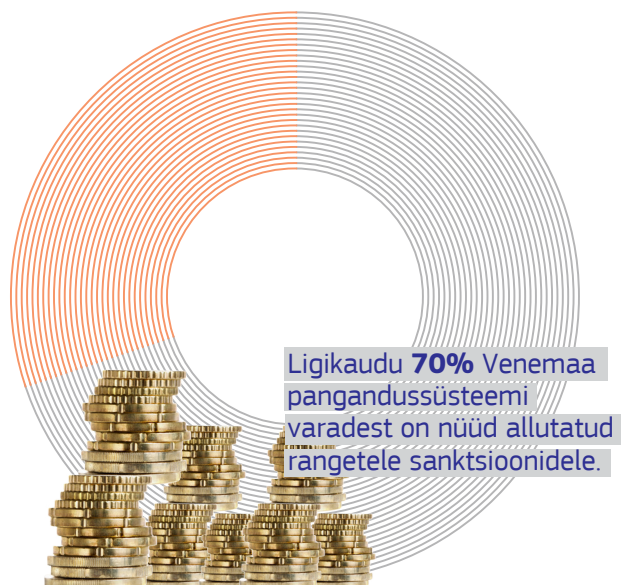
Sanktsioonide väljatöötamisel lähtuti senistest sanktsioonidest, mis kehtestati Venemaa suhtes 2014. aastal pärast Krimmi poolsaare ebaseaduslikku annekteerimist ja Ida-Ukraina destabiliseerimist.

Sanktsioonide loetellu kantud isikutele on keelatud ELi territooriumile siseneda ja seda läbida ning kõik nende ELi pangakontod külmutatakse. Lisaks enam kui **200 miljardi euro suurusele Venemaa keskpanga omandis olevale varale** on ELis külmutatud 24 miljardi euro väärtuses Venemaa üksikisikutele kuuluvaid varasid.

Vahetult pärast sissetungi nõustus EL jätma peamised Venemaa pangad välja SWIFT-süsteemist, mis on maailma juhtiv finantssõnumite edastamise süsteem. Tänu sellele ei saa Venemaa pangad enam teha kiireid ja tõhusaid rahvusvahelisi tehinguid. Ligikaudu **70% Venemaa pangandussüsteemi varadest on nüüd allutatud rangetele sanktsioonidele**.

Hoolimata märkimisväärsest nafta- ja gaasitulust, mis on aidanud Venemaa majandusel sissetungi esimesel aastal vastu pidada, on sanktsioonidega antud **Venemaa majandusele raske hoop** ning tänu ELi, G7 ja Austraalia kehtestatud hinnalaele on naftamüügist saadav tulu vähenenud. Venemaa sisemajanduse koguprodukt (SKP)

EL leppis kokku **jätta peamised Venemaa panga SWIFT-süsteemist välja**

© Adobe Stock

väheneb 2022. aastal rohkem kui 2% ning Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon prognoosib 2023. aasta lõpuks edasist 2,5% langust. 2022. aasta esimese poole suur eelarveülejäak, mis olid peamiselt saadud kõrge nafta- ja gaasihinna abil, haihtus järgnevatel kuudel ning föderaalelarve lõpetas aasta 2,3% puudujäägiga.

Võttes arvesse majandustegevuse jätkuvat seisakut ja energiahindade langust, ei ole lühiajalises perspektiivis oodata eelarve olukorra paranemist. Sanktsioonide mõju süveneb aja jooksul veelgi, kurnates aegamisi Venemaa eelarvet, finantsturge, välisinvesteeringuid ning tööstus- ja tehnoloogiabaasi.

Nagu kõik ELi sanktsioonid sisaldavad ka Venemaa ebaseadusliku sissetungi tagajärjel kehtestatud sanktsioonid humanitaar- ja meditsiiniotstarbelisi erisätteid. Lisaks on EL võtnud meetmeid, et hoida ära sanktsioonide mõju muu maailma riikide elutähtsatele sektoritele, näiteks **toiduga kindlustatuse ja energiapuudulikkuse** valdkonnas.

Lisaks majandusmeetmetele on EL kehtestanud sihitatud sanktsioonid isikute suhtes, kes on toetanud, rahastanud või rakendanud Ukraina territoriaalset terviklikkust, suveräänsust ja sõltumatust ohustavaid tegevusi.

Koos Krimmi poolsaare ebaseadusliku annekteerimise järel 2014. aastal kehtestatud varasemate piiravate meetmetega on **ELi sanktsioonide alla langenud pea 1800 isikut ja üksust**.

Kuigi enamik ELi sanktsioonidest on suunatud Venemaa vastu, puudutab osa neist ka **Valgevenet**, sest Valgevene on olnud Ukrainasse sissetungi osaline. Samuti aitab see hoida ära Venemaa vastu kehtestatud sanktsioonidest kõrvalehoidmist. Sanktsioneeritud on ka **Iraani**, sest viimane on valmistanud ja taminud Ukraina ründamisel kasutatud mehitamata õhusõidukeid.

EL on kehtestanud ka range **kõrvalehoidmise klausli**, mis keelab ELi kodanikel ja ettevõtjatel sanktsioonidest teadlikult ja tahtlikult kõrvale hoida. Peale selle on EL otsustanud lisada piiravate meetmete rikkumise Euroopa Liidu toimimise lepingus sisalduvasse ELi kuritegude loetellu, mis on aidanud viia **sanktsioonide järgimise uuele tasemele**. Komisjoni ettepanek võtta vastu direktiiv, mis sisaldab kuritegude määratlemise ja ELi piiravate meetmete rikkumise eest määratavate karistuste miinimumnorme, tugevdab neid jõupingutusi veelgi.

Lisaks aitab **ELi sanktsioonide rakendamise** erisaadiku ametisse nimetamine tõhustada koordineerimist partnerriikidega ja tagada, et ELi poolt keelustatud eksport ei jõuaks Venemaale kolmandate riikide kaudu.

Ülesehitustöö ja reformid Ukraina teel Euroopasse

Sõda Ukraina vastu on Euroopa ajaloo oluline pöördepunkt. Putini agressiooni esmane sihtmärk on olnud Ukraina, ent see kujutab endast ka rünnakut ÜRO põhikirja ja rahvusvahelise õiguse vastu. Samuti võetakse sellega sihikule Euroopa Liit ja selle väärtused. **Esimest korda Euroopa ajaloos on meie naaberriigile kallale tungitud sellepärast, et see soovib kuuluda Euroopasse**. Venemaa alustas sõda Ukraina suveräänsuse otsuse ja ukraina rahva selgelt väljendatud tahte vastu läheneda Euroopa Liidule. ELi vastus on olnud selge ja jõuline ning selle juurde tuleks ka edaspidi jääda. EL jätkab Ukraina varustamist, et Ukraina saaks ennast kaitsta, lüüa Venemaa sissetungijad oma territooriumilt välja ja taastada täieliku suveräänsuse.

Alanud on ka toetuse andmine Ukraina reformidele, taastumisele ja ülesehitusele. Ukraina tulevik on ELis. Seda on kinnitatud mitmel puhul – näiteks 2.–3. veebruaril 2023 toimunud **Euroopa Komisjoni volinike kolleegiumi ja Ukraina valitsuse vahel esmakordselt selles formaadis toimunud kohtumisel**. Alates 2022. aasta juunist on Ukraina ELi kandidaatriik, mis on seotud tingimusega, et Ukraina viib ellu olulised reformid ELi standardite ja normidega vastavuse tagamiseks. Vaatamata rasketele lahingutele ellujäämissõjas, on Ukraina teinud reformide elluviimisel kiireid edusamme, mida komisjon on oma arvamuses Ukraina ELi liikmeks astumise avalduse kohta ka esile tõstnud.

Rahvusvahelised jõupingutused Ukraina abistamiseks on olnud mitmetahulised. 2022. aasta oktoobris korraldasid komisjon ja toonane G7 eesistuja Saksamaa Berliinis Ukraina taastamist käsitleva rahvusvahelise ekspertide konverentsi. Lisaks käivitati 26. jaanuaril 2023 **asutustevaheline abi koordineerimise platvorm**, et sünkroniseerida ülemaailmset toetust. Tegemist on esimese omataolise platvormiga rahvusvahelise abi ajaloos. Abi andmine selle ühtse kontaktpunktina toimiva platvormi kaudu tagab selle, et peamiste rahvusvaheliste rahastajate toetus jõuab just sinna, kus Ukraina seda kõige rohkem vajab. Ukraina taastumise, ülesehitamise ja moderniseerimise toetamine nõuab tohutuid rahvusvahelisi jõupingutusi.

•••••

2023. aasta märtsis käivitas komisjon koostöös Ukraina organisatsioonidega algatuse **“Uus Euroopa Bauhaus”** raames võimekuse loomise programmi Ukraina ülesehitamiseks.

•••••

Suur osa vajavaminevatest vahenditest on kavas anda **Ukraina toetusrahastu kaudu, mille maht aastateks 2024–2027 on kuni 50 miljardit eurot** ELi eelarvest. Võttes arvesse ülesehituse ja reformidega seotud probleemide keerukust, vajab Ukraina pidevat ELi toetust. Toetusrahastust hakatakse katma nii kiirete taastamisvajaduste kui ka keskpika perioodi moderniseerimisega seotud kulusid. Et aidata Ukrainal Euroopa teel edeneda, peaks investeringud käima käsikäes põhjalike ümberkujundavate reformidega.

Erilist tähelepanu tuleb pöörata lastele kui Ukraina riigi tulevikule. Venemaa agressioon on mõjutanud 5,7 miljonit kooliealist last. Kahjustatud või hävinud on üle 2800 haridusasutuse. Komisjon on eraldanud **100 miljonit eurot Ukraina koolide taastamiseks ja veel 14 miljonit eurot koolibusside annetamiseks**. Lisaks annetab 11 ELi liikmesriiki kampaania „Koolibussid Ukrainale“ kaudu 300 bussi, millega tagada Ukraina lastele turvaline koolitee.

Et toetada Ukraina territooriumi puhastamist suurest hulgast miinidest ja lõhkemata lõhkeseadeldistest, eraldas komisjon rahvusvaheliste valitsusväliste organisatsioonide kaudu toimuvale **miinitõrjetegevusele 3,5 miljonit eurot humanitaarabi**. Lisaks toetati **välispoliitika rahastamisvahendist 18 miljoni euroga miinidevastaseid humanitaarmedeid ja Euroopa rahutagamisrahastu 4 miljoni euro suuruse abimeetmega Ukraina relvajõudude demineerimisvõimekust**.

Lisaks on ettevalmistusetapis kiirreageerimismeetmed summas kuni 25 miljonit eurot, mille eest tarnitakse muu hulgas täiendavaid demineerimisvõimekust, et tõhustada miinivastase tegevuse juhtimist.

Horvaatia demineerijad juba jagavad oma oskusi Ukraina ekspertidega. 1990. aastatel toimunud sõja tagajärjel on Horvaatia ainus ELi riik, millel tuleb veel praegugi jätkata oma maa demineerimist, saades selleks ELilt kuni 2027. aastani 120 miljonit eurot toetust. Koos valusa sõjakogemusega on Horvaatia aga omandanud väärtusliku pädevuse, mis võimaldab panustada Ukraina taastumisse ja ülesehitusse.

Samuti astub EL samme tagamaks, et **Venemaa riik ja oligarhid hüvitavad Ukrainas tekitatud hävitustöö**. 2022. aasta novembris tuli arutluse alla võimalus kasutada Ukraina majanduse taastamiseks Venemaa külmutatud vara, mida on rohkem kui 24 miljardi euro väärtuses, ning tulu, mida saadakse ELis rohkem kui 200 miljardi euro väärtuses kasutusest kõrvaldatud Venemaa keskpanga varadelt. Komisjon ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja tegelevadki praegu Ukrainale tekitatud kahju hüvitamise ettepaneku koostamisega. Mis tahes meetmeid selles küsimuses võetakse, tuleb nende puhul järgida rahvusvahelise ja Euroopa õiguse põhimõtteid ning ELi väärtusi, eelkõige proportsionaalsuse põhimõtet, ning võtta arvesse vajadust leevendada võimalikke finantstagajärgi ja arvestada Venemaa võimalike vastukäikudega.

ELi koostöö Ukrainaga keskendub õiglase rahu saavutamisele. ELi positsioon ei tohi premeerida agressorit ega kahjustada Ukraina rahva õigust oma saatust kontrollida. Igal juhul tuleb jätkuvalt lähtuda põhimõttest, et **kõik Ukrainat puudutavad otsused tuleb teha koos Ukrainaga.**

Uus etapp Euroopa ühendamisel

Eurooplased on lõpuks mõistnud, et väljaspool ELi on jõude, kes püüavad meie maailmajagu tükideks rebida. Jõude, kes soovivad lüüa kiilu Euroopa rahvaste vahele. Jõude, kes soovivad teha lõpu unistusele ühtsest Euroopast ja jagada Euroopa mõjusfäärideks. ELis on praeguseks selles küsimuses väga teadlikuks saadud. **Peame ise võtma vastutuse selle eest, et tuua neid, kes soovivad ELiga liituda, meile lähemale.**

Putini agressioonisõja järelmõju on vahetult puudutanud ELi kuut **Lääne-Balkani** partnerit, kuid see on meid ainult lähendanud. EL on laiendanud Lääne-Balkani partneritele solidaarsusmeetmeid, mis kehtivad ka ELis. EL on toetanud vähekaitstud leibkondi suurte energiakulude tasumisel ja ehitab 1 miljardi euro suuruse eelarvega energiatoetuspaketi abil üles uue taristu, millega vähendada piirkonna sõltuvust Venemaa fossiilkütustest. See praktiline koostöö on toimunud paralleelselt piirkonna edusammudega ELi suunas liikumisel.

2022. aasta detsembris toimus Tiranas ELi ja Lääne-Balkani tippkohtumine, mis esimest korda ajaloos viidi läbi Lääne-Balkanil. 2023. aasta juunis avaldas president von der Leyen **uue Lääne-Balkani majanduskasvu kava**, mis tugineb neljale sambale: Lääne-Balkani riikide lähendamine ELi ühtsele turule, piirkondliku majandusintegratsiooni süvendamine, põhjalike reformide kiirendamine ja ühinemiseelsete vahendite suurendamine. Enam ei palu EL üksnes partneritel teha lähenemiseks üha uusi jõupingutusi, vaid astub ka ise omapoolseid samme. EL on valmis suurendama rahastust, et toetada kiiremat sotsiaal-majanduslikku arengut ja ELiga lähenemist, pidades silmas Lääne-Balkani elanike hüvangut.

Juunis toimunud Euroopa tasandi poliitilise ühenduse teisel kohtumisel teatas president von der Leyen uuest 300 miljoni euro suurusest toetuspaketist, millega aidata **Moldoval** tulla toime sõjaga oma koduüksel ja kiirendada lõimumist ELiga.

Euroopa kaitse tugevdamine

Seoses Venemaa agressiooniga Ukraina vastu on EL ja NATO loonud otsustava ühisrinda. NATO on maailma tugevaim kaitseliit ja Euroopa julgeoleku nurgakivi. Venemaa jätkuva ja tajutava ohu taustal pöörati **ELi ja NATO strateegilises partnerluses uus lehekülg**, kui 2023. aasta jaanuaris allkirjastati ELi ja NATO koostööd käsitlev ühisdeklaratsioon. Koostööd on laiendatud uutele valdkondadele, nagu kujunemisjärgus ja murranguline tehnoloogia, kliima ja kaitse ning kosmos.

EL ja NATO on loonud ühise julgeoleku tugevdamiseks ELi ja NATO elutähtsa taristu kerksuse rakkerühma. Hiljuti tegid kaks ELi liikmesriiki otsuse NATOga ühineda. Edukate ühinemisläbirääkimiste järel allkirjastasid Soome ja Rootsi 5. juulil 2022 NATOga ühinemise protokoll. 4. aprillil 2023 **ühines Soome ametlikult NATOga ja sai selle 31. liikmesriigiks**. Nüüd kuulub ELi 27 liikmesriigist NATOsse juba 22.

Lisaks ELi liikmesriikide arvu suurenemisele NATO on hoogustunud ka ELi enda kaitsekoostöö. 1. juunil 2022 toimunud referendumil toetasid Taani valijad Taani ühinemist ELi ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitikaga, **lõpetades 30-aastase perioodi, mille kestel oli Taani jäänud ELi kaitsekoostööst kõrvale**. Referendumi järel ühines Taani 1. juulil 2022 ELi julgeoleku- ja kaitsekoostööga ning hakkas panustama ELi missioonidesse ja operatsioonidesse. 2023. aasta mais sai Taanist kaitsekoostöös keskseks lülks oleva alalise struktureeritud koostöö (PESCO) 26. liige.

2021. aastal lõi komisjon **Euroopa Kaitsefondi** ja on seda sestpeale edukalt rakendanud. Praeguseks on selle kaudu projektidesse investeeritud üle 3 miljardi euro. 2023. aastal eraldatakse projektidele fondist veel 1,2 miljardit eurot sellistes olulistest kaitsevaldkondades nagu kosmose olukorrateadlikkus, üheliikiirusega raketite tõrje ja Euroopa patrullikorveti prototüübi väljatöötamine. Sõja taaspuhkemine Euroopas on oluliselt muutnud olukorda turul, milles toimib ELi kaitsetööstus. Komisjoni ettepaneku alusel jõudsid Euroopa Parlament ja Euroopa Liidu Nõukogu kaasseadusandjatena 2023. aasta juunis poliitilisele kokkuleppele luua **kaitsevaldkonna ühishangete lühiajaline rahastamisvahend**, mille eelarve on

300 miljonit eurot. Selle abil motiveeritakse ELi liikmesriike korraldama ühiseid relvahankeid, et tagada koostalitlusvõime ja mastaabisääst ja tugevdada Euroopa kaitsetööstust. See täiendab **laskemoona tootmist toetavat määrust**, millega innustatakse suurendama pind-pind tüüpi ja suurtükilaskemoona ning vastavate rakettide tootmisvõimsust.

●●●●

Rail Baltica projekt ei tähista üksnes Balti riikide sümboolset tagasipöördumist Euroopasse, vaid sellel on ka märkimisväärne majanduslik ja geostrateegiline tähtsus. Balti riikide taasühendamine Euroopa raudteevõrguga toob hinnanguliselt 16,2 miljardit eurot sotsiaal-majanduslikku kasu. Samuti suurendab see piirkondlikku julgeolekut, võimaldades vägede ja varustuse kiiret ja tõhusat transporti läbi piirkonna.

●●●●

Investeeringud Euroopa õitsengusse

Möödunud aasta näitas, milliste väljakutsetega suudab EL hakkama saada, kui tegutseme otsustavalt üheskoos. Kava „REPowerEU” abil seisis komisjon edukalt vastu Venemaa energiasõjale, tagades usaldusväärsete partnerite mitmekesiste tarnete, piisavate gaasivarude, energiasäästu ning taastuvate energiaallikate kasutuselevõtu hoogustamise kaudu Euroopa energiajulgeoleku ja majanduse hea käekäigu. Tänu **roheleppes tööstuskava** rakendamiseks vastu võetud nullnetootõotuse määrusele ja kriitiliste toorainete määrusele on kindlustunud ELi positsioon nullnetoheite saavutamise üleilmse kampaania esirinnas. ELi tähelepanu keskmes on oskused ja töökohad, et ajakohastada senist sotsiaalset turumajandust ja tagada digiülemineku inimkesksus. Sellega seoses käivitas komisjon **Euroopa oskusteasta**, millega anti uus tõuge elukestvatele õppele ja toetati inimesi ja ettevõtteid, et aidata neil panustada täiel rinnal rohe- ja digipöördesse.

Komisjon on võtnud meetmeid innovatsiooni ja konkurentsivõime edendamiseks, toetades seda taasterahastust „**NextGenerationEU**“ 800 miljardi euroga, millega rahastada reforme ja investeeringuid. Samuti on komisjon võtnud vastu maailma suurima teadusuuringute ja innovatsiooni rahastamisprogrammi „**Euroopa horisont**“ 2023.-2024. aasta tööprogrammi. Tööprogrammi eelarve on ligikaudu 13,5 miljardit eurot ja see võimaldab teadlastel ja novaatoritel leida lahendusi olulistele keskkonna-, energia-, digi- ja geopoliitilistele probleemidele, millega ELi majandus ja ühiskond on viimasel ajal kokku puutunud. ELi **ühetegevuspoliitika vahendid**, mille maht aastateks 2021-2027 on 392 miljardit eurot, aitavad jätkuvalt tugevdada Euroopa Liidu majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühetegevust, sealhulgas korrigeerides tasakaalustamatust riikide ja piirkondade vahel. Laias maailmas toetab EL Euroopa väärtusi ja huve strateegia „**Global Gateway**“ investeeringute kaudu,

püüdes esmajoones luua strateegilisi partnerlusi usaldusväärsete demokraatlike riikidega.

Liidu prioriteetide saavutamise keskne komponent on **ELi eelarve**. Pärast praeguse mitmeaastase finantsraamistiku vastuvõtmist on esile kerkinud mitu uut prioriteeti, kuid mitmeaastase finantsraamistiku pindlikkus on ammendumas. Seepärast on komisjon teinud ettepaneku mitmeaastane finantsraamistik sihitatult läbi vaadata, et ELi eelarve oleks kogu seitsmeaastase perioodi lõpuni vastavuses sellele esitatud ootustega.

Eelarve läbivaatamisel keskendutakse esmajoones järgmistele küsimustele: Ukraina toetamine, rände haldamine, partnerluse tugevdamine peamiste kolmandate riikidega ja hädaolukordade lahendamine, Euroopa strateegilise tehnoloogia platvorm (STEP), millega edendada ELi pikaajalist konkurentsivõimet olulise tehnoloogia valdkonnas, ning vajadus katta taasterahastu "NextGenerationEU" laenukulude suurenemine ja tagada oma õiguslike kohustuste täitmine. Lisaks on komisjon teinud ELi eelarvekulude katteks ettepaneku uute omavahendite kohta.

Kava „REPowerEU“

Euroopa taskukohane, kindel ja kestlik energiavarustus

ENERGIA SÄÄSTMINE

gaasinõudluse koordineeritud vähendamise kaudu

17,7 %

on vähenenud nõudlus

ajavahemikus august 2022 kuni märts 2023

52.8 mkp*

on säästetud gaasi

90 %

gaasihoidlate mahust

oli 2023. aasta augustiks täidetud

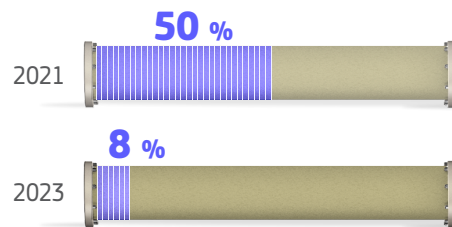
ELI ENERGIAPLATVORM

2023. aasta juuliks meelitasid kaks esimest ELi gaasi ühisostu kohale **40** rahvusvahelist tarnijat, kes olid valmis tarnima kokku rohkem kui **33,9 mkp** gaasi. See ületab ELi kogunõudluse (**27,5 miljardit kuupmeetrit**) rohkem kui 23%.

LIIDU ENERGIAVARUSTUSE MITMEKESISTAMINE

ühiste gaasiostude ja uute usaldusväärsete tarnijate abil

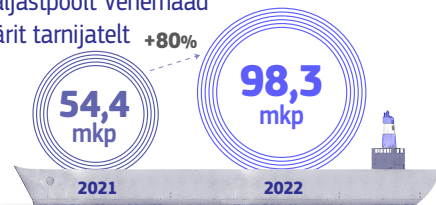
VENEMAA TORUJUHTMEGAASI IMPORDI OSAKAAL KOGU ELI GAASIIMPORDIS

Praegune peamine ELile tarnija: **Norra**

VEELDATUD MAAGAAS

Veeldatud maagaasi import väljastpoolt Venemaad pärit tarnijatelt **+80%**

Praegune peamine ELile tarnija: **USA**

INVESTEERIMINE TAASTUVATESSE ENERGIALLIKATESSE

Kiirem üleminek kestlikumale ja odavamale energiale

TAASTUVATE ENERGIALLIKATE KASUTUSELEVÕTT (2022)

Päikeseenergia

41 GW
lisaks

Tuuleenergia

15 GW
lisaks

TOODETUD ELEKTER (2022)

39%

elektrienergiast on toodetud **taastuvatest energiaallikatest**

*mkp = miljardit kuupmeetrit

Kava “REPowerEU” ja taastatud energiasõltumatus

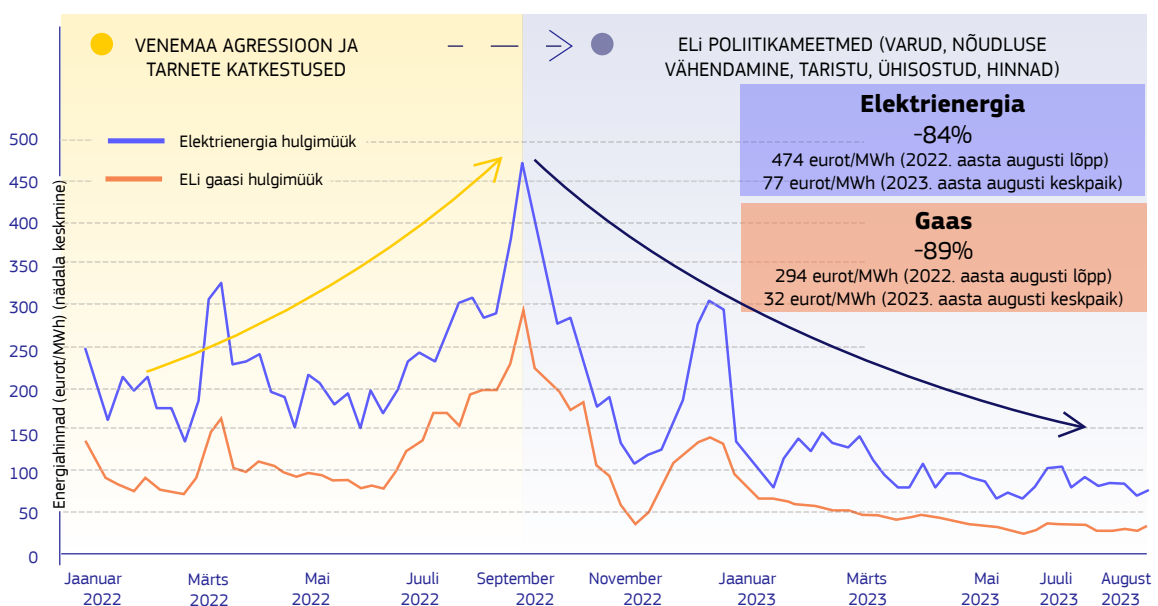
Venemaa on võtnud sõjapidamises relvana kasutusele ka energiatarned ning ei ründa nendega üksnes Ukrainat, vaid ka Euroopa Liidu majandust. Kavaga “REPowerEU” on EL võtnud eesmärgi kaotada rekordkiirusel ELi sõltuvus Venemaa fossiilkütustest. **Esimese kaheksa sõjakuuga leiti asendus rohkem kui 70 miljardile kuupmeetrile Venemaa torugaasile.** Aastal 2023 pärineb vähem kui 10 % meie kogu gaasiimpordist Venemaa torujuhtmetest. Euroopa gaasivarud on rekordtasemel, ulatudes üle 95% laomahust, nii et seatud eesmärk 80% täideti juba 1. novembriks 2022. Kui kütteperioodi lõpus oli täidetud 55% gaasihoidlate mahust, siis 2023. aasta augustiks olid gaasihoidlad täidetud 90% ulatuses. Et säästa energiat, vähendati ELis ajavahemikul august 2022 kuni märts 2023 gaasi tarbimist 18%, mis ületab vabatahtliku 15% vähendamise

eesmärgi. Sanktsioonirežiimi abil peatas EL Venemaa söeimpordi ja piiras Venemaa naftaimporti.

Energiakriisile reageerimisel on olnud kesksel kohal **solidaarsuspõhimõte**, millest on kavas ka edaspidi lähtuda. ELis on loodud liikmesriikidevahelisi gaasitarneid käsitlev solidaarsuskokkulepe ning kehtestatud õigusraamistik, mis lubab liikmesriikidel energiat tootvate ettevõtete ootamatu tulu ümber suunata, et kaitsta tarbijaid kõrgete energiahindade eest.

Samasuguse solidaarsuse ja koostöö vaimus on komisjon loonud ka **ELi energiaplatformi**, mille abil korraldati liikmesriikide, Gruusia, Moldova, Ukraina ja Lääne-Balkani esimene ühine gaasiost. Ühisost võimaldas ELil esimest korda kasutada ära oma kollektiivset poliitilist ja turujõudu, mis andis läbirääkimistel tugevama positsiooni ja kindlustas nõudluse koondamise ja tarnijate ligimeelitamise abil vajalikud gaasi ja veeldatud maagaasi tarned.

Gaasi- ja elektrihindade areng

Allikas: ©Euroopa Komisjon (S&P Global Commodity Insights)

Märkus. Gaasihind on gaasibörsi Title Transfer Facility (TTF) nädala keskmine järgmise päeva hind, elektri hind on ELi suurimate turgude nädala kaalutud keskmine

Nõudluse koondamine ja ühisostude mehhanism hoiavad ära selle, et ELi ettevõtted hakkavad üksteist maailmaturul üle pakkuma. Need aitavad ka tagada gaasihoidlate täituvust, nii et vähemalt 15% liikmesriikide hoiustamisvõimsusest tagatakse nõudluse koondamise kaudu (ligikaudu 13,5 miljardit kuupmeetrit gaasi). 2023. aastal õnnestus ühisostude kahes esimeses voorus soetada kokku 22,9 miljardit kuupmeetrit tarbijate nõudlusega kaetud gaasi. Edukale algusele tuginedes korraldatakse 2023. aastal lisaks veel kaks hankemenetlust.

.....

Portugali Viana do Castelo ranniku lähedal asuv WindFloat Atlantic on **esimene ujvutuulepark Mandri-Euroopas**. Selle ülesseatud võimsus on 25 MW ja elektritoodangu maht 78 GWh ning see tarnib puhast energiat enam kui 25 000-le kodumajapidamisele.

.....

Koostöö usaldusväärsete rahvusvaheliste partneritega on võimaldanud ELil leida asendus suurele osale varem Venemaalt imporditud gaasist. Pärast ühise energiajulgeoleku töökonna loomist möödunud aastal on ELi peamiseks gaasitarnijaks saanud **Norra** ning veeldatud maagaasi tarnijaks **Ameerika Ühendriigid**. EL on sõlminud usaldusväärsete energiapartneritega, teiste seas Egiptuse, Iisraeli ja Aserbaidžaaniga, vastastikuse mõistmise memorandumid, et tugevdada ELi energiajulgeolekut ja liikuda puhta energia alase koostöö suunas.

Samal ajal on EL parandanud omaenda energiataristut, tugevdades ühendusi ja impordirajatisi ning optimeerides nende kasutamist. Sel aastal anti käiku neli olulist **gaasiühendust**: Läänemere torujuhe, Poola-Leedu võrkudevaheline ühendus, Bulgaaria ja Kreeka vaheline ühendus ning Poola ja Slovakkia võrkudevaheline ühendus.

Vähendades märkimisväärselt oma sõltuvust Venemaa energiaimpordist, on EL asunud otsustavalt täitma oma lubadust jätta järgmisele põlvkonnale parem Euroopa. Fossiilkütuste kriisi ajal on tehtud märkimisväärsed edusamme taastuenergia valdkonnas. 2022. aasta jooksul on taastuenergia **täiendav kasutuselevõtt kogu ELis kahekordistunud**. Paigaldatud on rekordilises koguses uusi päikeseenergia tootmiseseadmeid võimsusega 41 gigavatti ning tuuleenergia tootmise võimsust on suurendatud 15 gigavatti võrra, mis kokku suudavad asendada ligikaudu 12 miljardit kuupmeetrit Venemaa gaasi. **2022. aastal toodeti esimest korda ajaloos tuule- ja päikeseenergiast rohkem elektrit kui gaasist**. Tänu sellele ei ole CO₂ heitkoguste suurenemine üksnes peatunud, vaid heitkoguseid on õnnestunud 2,5% vähendada. Isegi kriisiolukorras ei ole EL oma kliimaeesmärkidest sammugi taganenud. Peaaegu üheksa eurooplast kümnest toetab ELi jõupingutusi CO₂ heite vähendamisel.

Selle aasta alguses avati Ungaris Szegedis **ELi suurim geotermiline küttesüsteem**, mis pakub taskukohase hinnaga energiat enam kui 28 000 majapidamisele ja rohkem kui 400 avaliku sektori hoonele. Projekt, mida kaasrahastab EL, ei anna üksnes puhast ja taskukohast energiat, vaid aitab Ungaril asendada Venemaa gaasi mitmekesisemate energiaallikatega. Üle 25% ELi elanikkonnast elab piirkonnas, kus on piisavalt geotermilisi ressursse, mis võimaldab neil Szegedist eeskuju võtta.

EL on töötanud välja päikeseenergia strateegia, millega veelgi kiirendada fotogalvaanilise energia kasutuselevõttu. Strateegias, mis on kava „REPowerEU“ keskseid komponente, on sätestatud eesmärk võtta 2025. aastaks kasutusele üle 320 gigavati uusi fotogalvaanilisi päikeseenergiaseadmeid, mis on praegusest tasemest üle kahe korra rohkem, ning jõuda 2030. aastaks ligikaudu 600 gigavati tasemele. Samuti on EL **kiirendanud taastuvate energiaallikate lubade andmise protsessi**. Üle kogu ELi on käivitatud suurel hulgal uusi energiaprojekte nii kiiresti, et lubade andmine ei suuda enam sammu pidada. Sellest tulenevalt on komisjon teinud ettepaneku protsessi oluliselt kiirendada.

Kolm **Tšehhi söekaevanduspiirkonda on muutumas vesinikuorgudeks**.

Moravskoslezskýs, Ústeckýs ja Karlovarskýs on hakatud arendama taastuvallikatest pärineva vesiniku tootmist, säilitamist ja kasutamist, luues õiglase ülemineku fondi abiga terviklikke väärtusahelaid, millega peetakse eelkõige silmas transpordisektori vajadusi.

Tuleviku seisukohast on vesinik majanduse ja tööstuse CO₂ heite vähendamise peamisi hoobasid. EL on **vesinikumajanduse üleilmses arengus** juhtpositsioonil.

Vesiniku ja gaasi CO₂ heite vähendamise pakett, millega luuakse õigusraamistik kujunemisejärgus vesinikumajanduse jaoks, on endiselt kaasseadusandjate käes arutamisel, kuid taastuvallikatest toodetud vesinik on ELi õiguses nüüdseks kindlalt määratletud. Lisaks allkirjastasid komisjon, vesinikutööstuse esindajad, teadusringkonnad ja ELi piirkonnad 1. märtsil 2023 ühisavalduse, milles võeti kohustus tõhustada ja kiirendada ühismeetmeid vesinikualaste uuringute ning vesinikuorgude arendamise, tutvustamise ja kasutuselevõtu valdkonnas.

Kava “REPowerEU” on aga kõigest esimene samm. **Üleminekut puhtale energiale on kavas kiirendada taasterahastu “NextGenerationEU” abil**, millega eraldatakse liikmesriikidele ligi 270 miljardit eurot kavandatud investeeringute ja reformide elluviimiseks. Eelkõige on kavas laiendada taastuenergia tootmist, võtta kasutusele keskkonnasäästlikumad sõidukid ja ühistransport ning muuta hooned ja avalik ruum energiatõhusamaks. Lisaks on komisjon kehtestanud kava “REPowerEU” raames uue erakorralise ühtekuuluvuspoliitika meetme taskukohase energia toetamiseks (SAFE), millega **aidata haavatavatel kodanikel ning väikestel ja keskmise suurusega ettevõtjatel tulla toime suurte energiaarvetega**, suunates selleks eraldamata vahendite arvelt kuni 40 miljardit eurot.

Madalmaade taaste- ja vastupidavuskavast rahastatavast **kestliku energia investeerimiskavast** (ISDE) toetatakse kuni 30% ulatuses väikesemahuliste soojuspumpade, päikesekollektorite, isolatsioonivahendite ja soojusvõrguühenduste paigaldamist. Tänu energiaarvete kahanemisele ja keskkonnasõbralikkusele on süsteem osutunud kodanike ja väikeettevõtjate seas väga populaarseks.

Euroopa roheline kokkuleppe kiirendamine

Von der Leyeni komisjon pani 2019. aastal ette Euroopa roheline kokkuleppe ning on sellest ajast peale jäänud kindlaks eesmärgile võidelda kliimamuutuste vastu, suurendada ressursitõhusust, pöörata ringi elurikkuse vähenemine ja minimeerida saastet, jätmata sealjuures kedagi kõrvale. Kolm aastat hiljem võib öelda, et hoolimata kahest seninägematust ülemaailmsest kriisist on **suurem osa algatustest leidnud tee õigusakti ettepanekutesse ning kaasseadusandjad on enamikus valdkondades kehtestanud uued õigusraamistikud** või on neid kehtestamas, nii et olulisemad algatused on juba selget kuju võtmas. Tehnilise toe rahastamisvahendi kaudu on komisjon andnud liikmesriikidele ka eksperditeadmisi selle kohta, kuidas kavandada ja rakendada reforme, millega rohepöoret kiirendada. Viimase kolme aasta jooksul on kõigi liikmesriikide peale kokku antud toetust ligikaudu 150 roheülemineku reformile.

Kliima ja energia

Euroopa rohelises kokkuleppes on algusest peale rõhutatud, et üleminek keskkonnahoidlikule majandusele peab olema õiglane ja kaasav, nii et esikohale seataks inimesed ja **EList kujuneks ühteaegu õiglane ja jõukas ühiskond**. Erilist tähelepanu on vaja pöörata piirkondadele, mida kliimamuutused ja energiasüsteemi ümberkujundamine kõige rohkem mõjutab. Et toetada piirkondi, kus fossiilkütuste kasutamine järk-järgult lõpetatakse, on komisjon võtnud kasutusele territooriumipõhise õiglase ülemineku fondi, mida saab kasutada CO₂ heite

sihitatud vähendamiseks. Fondi kaudu eraldatakse 19 miljardit eurot, millega toetada investeeringuid fossiilkütustest sõltuvatesse ja CO₂-mahukatesse piirkondadesse kõigis liikmesriikides. Koos õiglase ülemineku mehhanismi kahe teise vahendiga annab EL investeeringutoetusi kokku rohkem kui 55 miljardi euro eest, et aidata sellistel piirkondadel oma majandust ümber kujundada ja mitmekesistada ning aidata töötajatel omandada oskusi, mis võimaldavad neil kandideerida uutele loodavatele töökohtadele.

.....

2023. aasta juunis **käivitati Eestis Narvas esimene õiglase ülemineku fondi projekt**. Sellega rajatakse uus elektrimootorite jaoks vajalike haruldastest muldmetallidest valmistatavate püsिमagnetite tehas, mis on esimene selline rajatis väljaspool Aasiat. Tehas seotakse ühtlasi Gröönimaal rajatava uue maardlaga, kujundades sel viisil esimese Euroopa-sisese maardla ja magnetitehase vahelise tarneahela.

.....

Oma volituste alguses pani komisjon **Euroopa kliimamääruse** kaudu aluse sellele, et ELi saaks veel enne 2050. aastat esimene kliimaneutraalne maailmajagu, mis oleks ühtlasi sotsiaalselt õiglane ja majanduslikult konkurentsivõimeline. Paketiga “**Eesmärk 55**” esitas komisjon nõudliku ja ulatusliku seadusandlike ettepanekute kava, millega viia ELi kliima-, energia-, maakasutus-, transpordi- ja maksupoliitika kooskõlla eesmärgiga vähendada kasvuhoonegaaside netoheidet 2030. aastaks vähemalt 55%.

Paketiga “Eesmärk 55” on liidetud **ELi heitkogustega kauplemise läbivaadatud süsteem**, mis on ELi kliimapolitika nurgakivi. Heitkogustega kauplemise süsteemist saadav tulu, mida ei soovita võtta kasutusele ELi eelarve uute omavahenditena, investeeritakse energiasüsteemi ümberkujundamisse. Et üleminek kliimaneutraalsusele toimuks õiglaselt, antakse **kliimameetmete sotsiaalfondist** rahalist toetust ka haavatavatele kodanikele ja ettevõtjatele. Fondi eelarve on kuni 86,7 miljardit eurot (mis hõlmab ELi panust summas 65 miljardit eurot) ja sellest toetatakse aastatel 2026–2032 ELi liikmesriikide vähekaitsitud leibkondi, väikeettevõtjaid ja transpordikasutajaid. See terviklik kokkulepitud õigusaktide pakett sisaldab ka jõupingutuste jagamise läbivaadatud määrust, maakasutust, maakasutuse muutust ja metsandust käsitlevat määrust ning läbivaadatud õigusakte, millega on seatud taastuenergia ja energiatõhususe valdkonnas suuremad eesmärgid. Samuti on selle raames paika pandud heiteta sõidukite ja vajaliku laadimistaristu kasutuselevõtu eesmärgid ning nähtud ette uued normid laevades ja lennukites säästvate kütuste kasutamise kohta. ELi heite vähendamise raamistik on nüüd kooskõlas **Euroopa kliimamääruses** sätestatud 2030. aasta eesmärgiga.

•••••

Rohepöörde seisukohast on väga oluline vähendada CO₂ heidet terasetootmise sektoris.

2023. aasta aprillis otsustas terasetootja Voestalpine, mis on Austria suurim CO₂ heite tekitaja, teha ELi toetusel 1,5 miljardi euro suuruse investeeringu, et minna väga saastavalt kõrgahjult üle elektrikaarahju kasutamisele. Kui tehas 2027. aastal uuesti täies mahus tootmist alustab, säästetakse aastas 4 miljonit tonni CO₂, mis moodustab Austria aastaheitest 5%.

•••••

Samal ajal tagab ELi **süsiniku piirimeede** ELi imporditavate CO₂-mahukate toodete õiglase hinna, stimuleerides kolmandates riikides puhtamat tööstustootmist. Meedet hakatakse esialgu kohaldama mõne kõige CO₂-mahukama sektori suhtes, mille hulka kuuluvad raua, terase, tsemendi, väetiste, alumiiniumi, elektri ja vesiniku tootmine. See jõustub 1. oktoobril 2023 ja algab peale üleminekuetapiga, kuna alalist süsteemi hakatakse kohaldama alates 2026. aastast.

Sõiduautode ja kaubikute **CO₂ heite läbivaadatud normide, alternatiivkütuste taristu määruse, meretranspordi taastuvkütuste määruse ja säästva lennutranspordi määruse** vastuvõtmine kujutab endast ELi transpordisektori CO₂ heite vähendamise olulist versta-posti. Täielikult koostalitlusvõimelise ja kasutajasõbraliku laadimispunktide ja tanklate võrgu loomine kogu ELis ning siduvate eesmärkide kehtestamine lennundus- ja merendussektori kestlike kütuste suhtes vähendab kasvuhoonegaaside netoheidet ning stimuleerib heitevabade sõidukite, laevade ja õhusõidukite kasutuselevõttu. Nüüd tuleb kiiresti kokkuleppele jõuda ka raskeveokite CO₂ heite normides.

●●●●

Järgmisel päeval pärast Euroopa Liidu olukorra kohta peetavat kõnet sõidab komisjoni president von der Leyen Kopenhaagenisse, et ristida **maailma esimene konteinerveolaev, mis sõidab keskkonnahoidliku metanooliga**. See sündmus toob hästi välja selle, kui tõhusalt on suudetud Euroopa roheline kokkuleppes mõjutada tööstusettevõtteid vähendama CO₂ heidet ja tegema uuendusi. Aastaks 2030 peaks keskkonnasõbralikku kütust kasutama veerand Maerski laevastikust, mis on tõepoolest märkimisväärne, kui arvestada, et 90% kogu maailma kaubaveost toimub merel.

●●●●

Kooskõlas paketiga “Eesmärk 55” on ELi energiapoliitika keskmes energiasüsteemi kiirem ümberkujundamine. **Taastuvenergia direktiivi** läbivaatamisel jõuti kokkuleppele seada ELi jaoks tervikuna eesmärk saavutada taastuvenergia osakaal 42,5% ja jätkata püüdlemist 45% poole.

Samuti seatakse selles valdkondlikud eesmärgid, et üleminek puhtal energiale puudutaks kõiki majandusvaldkondi ja taastuvaid energiaallikaid võetaks kasutusele kõikjal, kus võimalik. Kõige ökonoomsem on aga ikkagi energiat üldse mitte kasutada. Mõni aeg tagasi jõuti ELis kokkuleppele **energiatõhususe direktiivi** suhtes ja seati eesmärgiks saavutada 2030. aastaks 11,7% kokkuhoid. Selline kokkuhoid aitab lõpetada järk-järgult fossiilkütuste kasutamise ja vähendada ühtlasi tarbijate energiaarveid.

Kuna hoonete kasutus moodustab ligikaudu 40% ELi energiatarbimisest, on praegu käimas läbirääkimised **hoonete energiatõhususe direktiivi** üle. Komisjoni ettepanekus keskendutakse kõige kulukamate hoonete energiatõhususe parandamisele.

Euroopa roheline kokkulepe ei ole üksnes õigusaktid. Selle aasta **Veneetsia arhitektuuribiennaalil, mis oli pühendatud teemale „Tulevikulabor“**, põhines ELi väljapanek algatusel „Uus Euroopa Bauhaus“, mis seob Euroopa roheline kokkulepe ELi elukeskkonna ja eurooplaste igapäevakogemustega.

Kokkuvõttes on roheline kokkulepe ja kava “REPowerEU” eesmärkide saavutamiseks vaja aastas rohkem kui 620 miljardi euro ulatuses lisainvesteeringuid ning kuni 2030. aastani 92 miljardi euro ulatuses investeeringuid, et saavutada nullnetotööstuse määruse eesmärgid. Enamik sellest peab tulema erasektorilt. Seetõttu esitas komisjon 2023. aasta juunis uue meetmepaketi, millega arendada edasi ja tugevdada ELi kestliku rahanduse raamistiku aluseid. Komisjon lisas **ELi taksonoomiasse** uusi tegevusi ja tegi ettepaneku kehtestada uued normid **keskkonna-, sotsiaal- ja juhtimisreitingu agentuuride** tegevuse reguleerimiseks, et suurendada kestlike investeeringute turu

läbipaistvust. Paketiga soovitakse ühtlasi tagada, et kestliku rahanduse raamistik teeniks ettevõtjaid, kes soovivad investeerida kestlikkusele üleminekusse. 2023. aasta juulis võttis komisjon vastu **Euroopa kestlikkusaruandluse standardid**, millega tagada ranged keskkonna-, sotsiaal- ja juhtimisstandardid ning ettevõtjate tegevuse läbipaistvus, hoides samal ajal äriühingute aruandluskoormuse hallataval tasemel. Standardid on kohandatud ELi poliitikale, kuid tuginevad rahvusvahelistele standardimisalgatustele ja annavad neisse oma panuse.

Tööstus ja innovatsioon

Et olla nullneto eesmärgi saavutamise kampaania esirinnas ja tugevdada ELi tööstuse konkurentsivõimet, avaldas komisjon 1. veebruaril 2023 **roheleppes tööstuskava**. Tööstuskavaga püütakse luua õiguslik keskkond, mis soosiks ELi ambitsioonikate kliimaeesmärkide saavutamiseks vajaliku nullnetotehnoloogia tootmise suurendamist.

9. märtsil 2023 võttis komisjon vastu **uue ajutise kriisi- ja üleminekuraamistiku**, et edendada toetusmeetmeid sektorites, mis on kliimaneutraalsele majandusele üleminekul keskse tähtsusega. Koos üldise grupierandi määruse muutmisega võimaldab see raamistik liikmesriikidel kasutada riigiabi normidega ette nähtud paindlikkust majanduse toetamiseks Venemaa Ukraina-vastase sõja kontekstis, kiirendades investeeringuid ja rahastamist puhta tehnoloogia tootmiseks ELis. Käimasolevas geopoliitilises kriisis on komisjon võtnud praeguseks vastu üle 320 majanduse toetamise otsuse. Toetuste hinnanguline kogusumma on üle 740 miljardi euro.

Märtsi teises pooles esitati **kolm olulist ettepanekut** roheleppes tööstuskavas visandatud õiguskeskkonna loomiseks: **kriitiliste toorainete määrus**, **nullnetotööstuse määrus** ja **elektrituru** ülesehituse reform. Nendega tagatakse, et rohepöörde toimuks tööstuse ja tarbijate hüvanguks.

Kui president von der Leyeni märtsis Washingtoni külastas, leppisid nad USA presidendi Joe Bideniga kokku **ELi ja USA majandussidemete** tugevdamises, et ühiselt võidelda kliimakriisiga, edendada keskkonnahoidliku tehnoloogia sektorit ning luua turvalised, vastupidavad ja mitmekesised keskkonnahoidliku tehnoloogia tarneahelad. Nad olid ühel meelel, et tõhusam Atlandi-ülene

koostöö võib luua hästi tasustatud töökohti ja edendada

innovatsioonitsükleid, mis vähendavad puhta energia tehnoloogia kulusid kogu maailmas ning aitavad seeläbi kujundada ülemaailmse õiglase energiasüsteemi, millest ükski kogukond ei jääks kõrvale.

Kriitiliste toorainete määrusega tagatakse ELi juurdepääs

kestlikele materjalidele, sealhulgas haruldastele muldmetallidele, mis on vajalikud olulise tehnoloogia tootmiseks. Kriitilisi toorained on vaja paljudes strateegilistes sektorites, sealhulgas patareide, akude ja muu nullnetotehnoloogia tootmises, digitööstuses ning lennundus- ja kosmosesektoris, tervishoiusektoris ja kaitsesektoris. Kuna nõudlus kriitiliste toorainete järele kasvab eeldatavasti järsult, aga EL sõltub praegu suurel määral teatavatest ELi mittekuuluvatest riikidest, eelkõige Hiinast, tuleb ELil majanduse vastupanuvõime suurendamiseks ja avatud strateegilise autonoomia tugevdamiseks muuta oma tarneahelad vähem riskantseks. EL seab selged prioriteedid, hõlbustab projektidele

lubade andmise protsessi, kindlustab vastupidavad tarneahelad, maandab riske, teeb koostööd partneritega ning investeerib teadusuuringutesse, innovatsiooni ja oskustesse. Lisaks sellele on EL otsustanud kinnitada kõvasti kanda patarei- ja akusektoris: võrreldes 2017. aastaga, kui patareisid ja akusid ELis samahästi kui ei toodetud, on 2022. aastaks kujundatud välja dünaamilise tööstussektor, kus on kavva võetud 30 gigatehase rajamine ja 70 GWh ulatuses ülesseatud võimsust.

.....

Tänu 850 miljoni euro suurustele avaliku sektori investeeringutele avati sel suvel Prantsusmaal Hauts-de-France'i piirkonna põhjaosas Billy-Berclaus esimene **elektrisõidukite akude tehas**. See kuulub üleeuroopalist huvi pakkuvasse tähtsasse akude tootmise projekti ja tugevdab ELi strateegilist autonoomiat, tootes aastas 2,5 miljonit akut ja luues 2030. aastaks rohkem kui 2000 uut otsest töökohta.

.....

Nullnetotööstuse määrusega

suurendatakse nullnetotehnoloogia tootmist ELis, muudetakse nullnetotehnoloogia tööstusbaas konkurentsivõimelisemaks ja parandatakse ELi energiaalast vastupanuvõimet.

ELil on kindel soov etendada juhtivat osa puhtale tehnoloogiale üleminekul, et tagada oma kodanikele keskkonnahoidlik majanduskasv ja töökohad. Määruses sätestatakse kliimaneutraalse tehnoloogia tootmise võimsuse eesmärgid ja nähakse ette õigusraamistik kliimaneutraalse tehnoloogia tootmise kiirendamiseks. Sellega lihtsustatakse ja kiirendatakse lubade andmist ning nähakse ette mitmesugused erivahendid, nagu ühtsed kontaktpunktid, strateegilised nullnetotehnoloogia projektid, kavvad, millega edendada avalikkuse toetust tootmise mitmekesistamiseks ja rangete keskkonnastandardite järgimisele, nullnetotööstuse akadeemiad ning regulatsiooni testkeskkonnad uuendusliku nullnetotehnoloogia jaoks.

Ehkki elektrituru praegune korraldus on tarbijaid kaua hästi teeninud, on see praeguseks ajale jalgu jäänud. Fossiilkütuste kriisis sai selgeks, et elektriinna kujunemisele on liiga suur mõju gaasi hinnal. ELi riigipeade ja valitsusjuhtide taotlusel on komisjon algatanud **elektrituru korralduse pikaajalise reformi**, et edendada taastavaid energiaallikaid, kaitsta paremini tarbijaid ja suurendada tööstuse konkurentsivõimet. Reformi eesmärk on muuta tarbijate arved sõltumatuks turgude lühiajalisest volatiilsusest, edendada investeeringuid taastuvenergiasse, suurendada tarbijate õigusi ja kaitsta turge paremini manipuleerimise eest.

2023. aasta juunis tegi komisjon mitmeaastase finantsraamistiku läbivaatamisega seoses ettepaneku luua **Euroopa strateegilise tehnoloogia platvorm**, et edendada ELi pikaajalist konkurentsivõimet elutähtsa tehnoloogia valdkonnas, eelkõige digi- ja süvatehnoloogia,

puhta tehnoloogia ja biotehnoloogia osas. Et kiirendada platvormi tõhusat ja praktilist kasutuselevõttu, hakkab see tuginema olemasolevatele vahenditele, nagu InvestEU, innovatsioonifond, Euroopa Innovatsiooninõukogu ja Euroopa Kaitsefond, ning täiendab neid. Samal ajal muudetakse paindlikumaks ühtekuuluvusvahendite ning taaste- ja vastupidavusrahastu kasutamist vähem arenenud ja üleminekupiirkondades ja lisatakse selleks uusi stiimuleid. Platvormiga võetakse kasutusele ka ELi suveräänsusmargis, mis antakse ELi tehnoloogilist suveräänsust edendavatele projektidele.

Loodus ja keskkond

Viimastel kuudel Euroopas toimunud metsa- ja maastikupõlengud, üleujutused ja tormid annavad tunnistust sellest, et looduse taastamine on vajalik kõikjal Euroopa Liidus, nii et looduskeskkond ise hakkaks võitlema kliimamuutuste vastu. Läbirääkimised **looduse taastamise määruse** kehtestamiseks on endiselt käimas: nõukogu ja parlament võtsid kumbki oma seisukoha vastu vastavalt 2023. aasta juunis ja juulis. Määrus on oluline samm kliimamuutuste ja elurikkuse vähenemise halvimate mõjude, näiteks põudade ja üleujutuste ennetamisel ja vaoshoidmisel ning on kooskõlas 2022. aasta detsembris **Kunmingi-Montreali üleilmse elurikkuse raamistiku** üle saavutatud ajaloolise kokkuleppega.

Neid meetmeid täiendab 5. juuli 2023. aasta pakett loodusvarade säästva kasutamise kohta, sealhulgas eelkõige **ettepanek mullaseire kohta, ettepanek uute genoomikameetodite kohta, ettepanek taimse ja metsapaljundusmaterjali kohta ning ettepanek toidujäätmete vähendamise kohta**, millel on suur potentsiaal aidata kaasa kestlike põllumajanduslike toidutootmissüsteemide kujundamisele.

•••••

Üks Euroopa suurimaid keskkonnaprojekte on käimas **Irimaal, kus taastatakse 33 000 hektarit turbaraba. Bioloogiliselt rikkad turbarabad** suudavad looduslikult siduda kaks korda rohkem süsinikku kui metsad.

•••••

Nullsaaste tegevuskava näol on komisjon seadnud 2050. aastaks ambitsioonika eesmärgi: vähendada õhu-, vee- ja pinnasereostust tasemeni, mis ei ole enam tervisele ega keskkonnale kahjulik. Sellele järgnesid teiste oluliste algatuste ettepanekud, nagu pestitsiidide säästva kasutamise määrus, välisõhu kvaliteedi direktiivide läbivaatamine, rangemate heite piirnormide kehtestamine mootorsõidukitele (Euro 7), põhjavee direktiivi ja asulareovee puhastamise direktiivi läbivaatamine ning tööstusheidete direktiivi läbivaatamine.

lirimaalt Corkist pärit 22-aastane Fionn Ferreira võitis oma **uudse meetodi eest, kuidas eemaldada veest mikroplasti**, Euroopa Patendiameti välja antava noore leiutaja auhinna.

EL viis edukalt lõpule arutelud 2023.-2027. aasta ühise põllumajanduspoliitika üle ning 2022. aasta detsembriks oli komisjon heaks kiitnud kõik 28 ühise põllumajanduspoliitika strateegiakava. Pärast 1. jaanuari 2023 on jõustunud mitmed õigusaktid, millega saavutada **strateegia "Talust taldrikule" ja elurikkuse strateegia eesmärged**: aidata jätkata ELi põllumajandustootjatel ohutu ja kvaliteetse toidu tootmist ja minna samal ajal üle kestlikumatele ja vastupanuvõimelisematele tootmismeetoditele. Uus ühine põllumajanduspoliitika peab silmas **ELi maapiirkondade arengu pikaajalist**

visiooni, aidates säilitada maakogukondade elujõulisust ja mitmekesisust. Kokku on 32% ühise põllumajanduspoliitika rahastusest nähtud ette kliima, loodusvarade, elurikkuse ja loomade heaolu edendamiseks, samuti pööratakse selle puhul suuremat tähelepanu väikeste pereettevõtete ning noorte põllumajandustootjate ja põllumajandustöötajate õiglasele kohtlemisele.

João Coimbra kuuluv Quinta da Cholda farm Kesk-Portugalis asutati 20. sajandi alguses. Tänapäeval kasutatakse siin **täppispõllumajandust ja elurikkust edendavaid põllumajandustavasid, millega vähendatakse kahju loodusele, ent saadakse suuremat saaki**. 2022. aastal, mida iseloomustasid rängad põuad, kasteti põlde lähtuvalt mulla täpsest vajadusest, nii et saagikus ei vähenenud. Farm suudab ise toota kogu vajamineva elektrienergia.

Ringmajandus

Komisjon on võtnud ringmajanduse tegevuskavas võetud kohustuste täitmiseks vastu mitu ettepanekut, sealhulgas **pakendite ja jäätmete määruse ettepaneku** ning **kestlike toodete ökodisaini määruse ettepaneku**, millega tagatakse, et kõik ELi turule tulevad tooted on kestlikud – korduskasutatavad, parandatavad ja ringlussevõetavad. Tervelt 94% ELis elavatest inimestest kinnitab, et keskkonnakaitse on nende jaoks isiklikult tähtis, kuna 68% tunnistab, et nende tarbimisharjumused mõjutavad nii Euroopa kui ka üleilmset keskkonda negatiivselt. Selleks et vähendada negatiivset mõju, mida avaldab ELi nõudlus selliste kaupade järele nagu soja, palmiõli, kohv, kakao, puit ja kautšuk, leppisid kaasseadusandjad kokku uues **raadamis käsitlevas määruses**, mis jõustus 2023. aasta juunis. Oleme alustanud partnerriikidega tihedat dialoogi selle rakendamise üle. Selle üheks näiteks on Euroopa Komisjoni, Indoneesia ja Malaisia ühine rakkerühm, mis tänava juunis raadamist käsitleva määruse rakendamiseks loodi.

2023. aasta märtsis tegi komisjon ettepaneku kehtestada võitluseks rohepesu vastu ELi turul ühtsed kriteeriumid. Nendega on kavas tagada, et **“rohelistena” turustatavad tooted on tõepoolest keskkonnasõbralikud**. Selleks antakse tarbijatele kvaliteetsemat teavet, et oleks võimalik hõlpsasti ära tunda ja premeerida ettevõtjaid, kelle tooted on ka tegelikult kestlikud. Ettepanekus võetakse vaatluse alla selgesõnalised roheväited, nagu “ringlussevõetud plastpudelitest valmistatud T-särgid”, “kompenseeritud heitega tarne”, “pakendid on valmistatud 30% ringlussevõetud plastist” või “ookeanisõbralik päikesekreem”.

Lisaks tegi komisjon veel ühe ettepaneku, millega toetatakse **kaupade parandamist**. Komisjoni eesmärk on lihtsustada ja edendada kaupade (nt tolmuimejad, tahvelarvutid

ja nutitelefonid) parandamist, elavdada parandussektorit ning julgustada tootjaid ja müüjaid arendama kestlikumaid ärimudeleid.

Roheline diplomaatia

ÜRO kliimamuutuste konverentsi 27. istungjärgul (COP27) võitles komisjon selle nimel, et eesmärk hoida globaalne soojenemine alla 1,5 °C jääks endiselt saavutatavaks. Euroopa kindel ja ühtne tegutsemine aitaski jõuda selleni, et jätkatakse Pariisi kliimakokkuleppe sihtide järgimist. ELi diplomaatiline paindlikkus aitas samas edendada arutelusid uue tasakaalustatud rahastamiskorra üle, millega aidata vähekaitsitud kogukondadel tulla toime kliimamuutuste tekitatud purustuste ja kahjudega.

2022. aasta detsembris võtsid EL ja 195 riiki Kanadas Montrealis ÜRO bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste konverentsi 15. istungjärgul vastu **ajaloolise Kunmingi-Montreali üleilmse elurikkuse raamistiku**. Raamistik hõlmab üleilmseid eesmärke ja sihte, mille abil kaitsta ja taastada loodust praeguste ja tulevaste põlvkondade jaoks, tagada selle säästev kasutamine ning ergutada investeerimist üleilmsesse rohemajandusse. Koos Pariisi kliimakokkuleppega sillutab see teed 2050. aastaks kliimaneutraalse, loodussõbraliku ja kerkse maailma poole. ELi ühtsus ja juhtroll olid selle rahvusvahelise kokkuleppe saavutamiseks neli aastat väldanud läbirääkimisprotsessis väga olulised. President von der Leyen oli juba varem strateegia „Global Gateway“ raames teatanud, et komisjon **kahekordistab üleilmse elurikkuse rahastamist**, nii et kogu maailmas elurikkuse kaitseks tehtavad investeeringud ulatuksid kokku 7 miljardi euron.

Kooskõlas selle ajaloolise kokkuleppega viis rahvusvaheline kogukond 2023. aasta

märtsis lõpule läbirääkimised **pöördelise tähtsusega avamerelepingu üle**, mille abil kaitsta ookeane, võidelda keskkonnaseisundi halvenemise ja kliimamuutuste vastu ning hoida ära elurikkuse kadu ookeanides. Mere elurikkust väljaspool riiklikku jurisdiktsiooni olevatel aladel käsitlev leping võimaldab luua **avamerel ulatuslikke merekaitsealasid**.

ELil ja liikmesriikidel, kes moodustavad osa president von der Leyeni algatatud kõrgeid sihte seadvast koalitsioonist, oli kokkuleppe saavutamisel oluline osa.

Kliima, rahu ja julgeoleku vahelise seose paremaks integreerimiseks ELi välispoliitikasse esitasid komisjon ja kõrge esindaja 2023. aasta juunis **ELi kava muutuda kliimakriisi süvenedes vastupidavamaks ja turvalisemaks**.

2023. aasta juunis Pariisis toimunud uue ülemaailmse rahastamisepakti teemalisel tippkohtumisel tegi **president von der Leyen ettepaneku kasutada ülemaailmset CO₂ maksustamist kliimamuutuste vastase võitluse rahastamiseks**, mida arengumaailm nii hädasti vajab. CO₂ heite maksustamine on üks tõhusamaid heitkoguste vähendamise viise, mis paneb saastamise eest maksma saastajad ja suunab osalejaid innovatsiooniteele. Alates 2005. aastast, kui EL hakkas CO₂ heidet maksustama, on sellest saadud 142 miljardit eurot tulu ning CO₂ heide on vähenenud 35%. ELil on nüüd kavas laiendada heitkogustega kauplemise süsteemi hoonetele ja maanteetranspordisektorile.

ELi heitkogustega kauplemise süsteemi kõrval on riiklikud ja piirkondlikud heitkogustega kauplemise süsteemid juba kasutusel või väljatöötamisel Kanadas, Hiinas, Jaapanis, Uus-Meremaal, Lõuna-Koreas, veitsis ja Ameerika Ühendriikides. EL teeb uute partneritega koostööd ja aitab ka teistel rakendada CO₂ heite maksustamist.

2023. aasta juulis avaldas komisjon *ÜRO kestliku arengu tegevuskava 2030 rakendamise*

vabatahtliku läbivaatamise esimese ülevaate. Alates kestliku arengu tegevuskava 2030 vastuvõtmisest 2015. aastal on EL teinud enamiku kestliku arengu eesmärkide alal mõõdukaid või suuri edusamme. ELil on kavas jätkata jõupingutusi eesmärkide saavutamiseks ja kiirendada Euroopa rohelepp ja digikümneni põhimõtete rakendamist.

Euroopa digikümneni edusammud

Digitaalne innovatsioon kujundab majandust hingematva tempoga ümber. Sel aastal oleme olnud tunnistajaks generatiivse tehisintellekti, sealhulgas suurte keelemudelite ja pildigeneraatorite äärmiselt kiirele kasutuselevõtule. **Tehisintellekti revolutsioon ei ole enam kauge tulevikuperspektiiv, vaid tänapäeva reaalsus**. Tehisintellekti usaldusväärse kasutuse potentsiaal on tohutu: tervishoiu ja meditsiini täiustamine, ohutum ja keskkonnasõbralikum transport, tööstustootmise tõhustamine, kliimamuutuste prognoosimise mudelid, kulutõhusamad ja kestlikumad energialahendused jms.

Komisjon soovib luua tehisintellekti jaoks innovatsioonisõbraliku, kuid inimkeskse regulatiivse keskkonna. Juba 2021. aasta aprillis esitas komisjon ettenägelikult **tehisintellekti määruse** ettepaneku, millega tagada, et ELis kasutatavad tehisintellektisüsteemid oleksid ohutud, läbipaistvad, eetilised, erapooletud ja inimkontrolli all. Innovatsiooni soodustamise kõrval võttis komisjon ettepanekus vaatluse alla ka **tehisintellektiga seotud riskid**. Kolmepoolsed läbirääkimised tehisintellekti määruse üle on edukalt alanud ja loodetavasti viiakse need sel aastal ka lõpule. Paralleelselt **tehisintellekti kooskõlastatud reguleerimisega** soovib EL suurendada tehisintellekti tehtavaid avaliku ja erasektori investeeringuid selle kümneni jooksul järkjärgult kuni 20 miljardi euronni aastas.

Hiljuti Viinis avatud masinõppepõhine täppisdiagnostika labor parandab kopsuvähi prognoosimise mudeleid, **hakates tehisintellekti abil koostama personaalseid raviplaanid.**

2022. aasta detsembris jõuti olulise kokkuleppeni allkirjastada **Euroopa deklaratsioon digiõiguste ja -põhimõtete kohta digikümnendiks**. Deklaratsioonis esitatakse inimkeskse ja innovatsioonisõbraliku digipöörde põhimõtted, millest kodanikud, ettevõtjad ja poliitikakujundajad saavad oma tegevuses lähtuda.

2022. aasta detsembris võeti vastu ka **digikümnendi poliitikaprogramm**, millega tagada, et digipöörde vastaks ELi kodanike vajadustele ning lähtuks Euroopa digitaalse suveräänsuse põhimõttest ja meie ühistest väärtustest. Programmiga luuakse seire- ja koostöömehhanism, mille abil tagada Euroopa digipöörde ühiste eesmärkide ja sihtide saavutamine, nagu on sätestatud 2030. aasta digikompassis. ELi digiareng peabki toimuma suurte koostööprojektide najal, millega riigid ei suudaks omaette toime tulla.

On ilmselge, et ilma pooljuhtide ja kiipideta ei saa olla digi- ega rohepöoret ning EL ei suudaks pürgida tehnoloogilisele juhtpositsioonile. Seega on kokkulepe, mis 2023. aasta märtsis Euroopa Parlamendi ja liikmesriikide vahel komisjoni aastataguse ettepaneku peale **Euroopa kiibimääruse** üle saavutati, murrangulise tähtsusega. Õigusakti rakendamisel tehtavate poliitikapõhiste investeeringute kogusumma on hinnanguliselt üle 43 miljardi euro. Selle investeeringuga edendatakse esmast omataolist tootmistegevust ELis, stimuleeritakse mikroelektronika projekteerimise ökosüsteemi ning toetatakse kasvu ja innovatsiooni pooljuhtide väärtusahela kõigis osades.

Samal ajal kiitis komisjon 2022. aasta oktoobris ja 2023. aasta aprillis ELi riigiabi eeskirjade alusel heaks Prantsusmaale ja Itaaliale antava abi, et toetada rohkem kui 8 miljardi euro ulatuses investeeringuid esimestesse omataolistesse pooljuhtide masstootmisrajatistesse ELis.

Ida-Saksamaal asuval Saksimaal on õnnestunud oma tööstus edukalt ümber kujundada ja kujuneda üheks **Euroopa silmapaistvamaks tehnoloogiakeskuseks**, kus tegeletakse esmajoones elektroonikaga. ELi rahastus on selles olulist roll mänginud ja aidanud meelitada ligi täiendavaid investeeringuid. Kõige silmapaistvam projekt on Infineoni 5 miljardi euro suurune investeering uude kiibitootmisrajatisse, mis peaks looma umbes 1000 uut kõrget kvalifikatsiooni nõudvat töökohta. Infineonile kavatakse eraldada ELi kiibimääruse alusel avaliku sektori vahenditest 1 miljard eurot.

Komisjonil on oma riigiabivahendite hulgas muidki võimalusi mikroelektroonikatööstuse toetamiseks, näiteks **üleeuroopalist huvi pakkuvad tähtsad projektid**.

2023. aasta juunis kiitis komisjon heaks üleeuroopalist huvi pakkuva projekti, millega toetatakse teadusuuringuid, innovatsiooni ning mikroelektroonika ja kommunikatsioonitehnoloogia esmast tööstuslikku kasutuselevõttu väärtusahela kõigis osades. Liikmesriikide antav 8,1 miljardit eurot avaliku sektori rahastust peaks võimaldama kaasata täiendavalt 13,7 miljardit eurot erainvesteeringuid.

Euroopa digimajanduse liikumapanevaks jõuks on andmed. Nende kasutus peab jääma eurooplaste otsustada. ELis on vastu võetud **Euroopa andmestrategia**, millega seatakse EL andmemajanduse eesliinile. Ühtse andmeturu loomine võimaldab andmete vaba ringlust ELis ja tööstusharude vahel, tuues kasu ettevõtjatele, teadlastele ja haldusasutustele.

2023. aasta juunis jõuti olulisele kokkuleppele **andmemääruse** üle, millega tehakse ELi majandussektoritele kättesaadavaks suurem hulk andmeid ning kehtestatakse normid andmete kasutamise ja neile juurdepääsu kohta. Käsitledes õiguslikke, majanduslikke ja tehnilisi probleeme, mis praegu põhjustavad andmete alakasutamist, toob uus määrus ELi liikmesriikide SKP-le 2028. aastaks hinnanguliselt 270 miljardit eurot lisatulu. Tarbijate ja ettevõtjate jaoks, kes toodavad toodete ja teenuste kasutamisel uusi andmeid, nähakse määruuses ette taskukohasemad järeletoetused, uued võimalused kasutada andmete juurdepääsul põhinevaid teenuseid ning parem juurdepääs seadmete abil kogutud ja loodud andmetele.

2022. aasta novembris jõustus **digiteenuste õigusakt**, millega kehtestatakse uued ulatuslikud kohustused kõigile digiplatvormidele, et leevendada kahju ja kaitsta kasutajate õigusi digivaldkonnas. 25. aprillil 2023 määras

komisjon kindlaks 17 väga suurt digiplatvormi ja kaks väga suurt internetipõhist otsingumootorit. Alates 2023. aasta augusti lõpust peavad sellised teenusepakkujad järgima tervet rida uusi nõudeid, millega võimestatakse ja kaitstakse internetikasutajaid, sealhulgas alaealisi. Muu hulgas on nõutav, et määratud talitused hindaksid oma süsteemseid riske ja maandaksid neid ning pakuksid töökindlaid sisu modereerimise vahendeid.

Õigusakti rakendamise järgimiseks tugevdab komisjon oma eksperditeadmisi komisjonisestest ja -väliste multidistsiplinaarsete teadmistega. 17. aprillil 2023 käivitati Komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskuse hallatav **Euroopa algoritmilise läbipaistvuse keskus**.

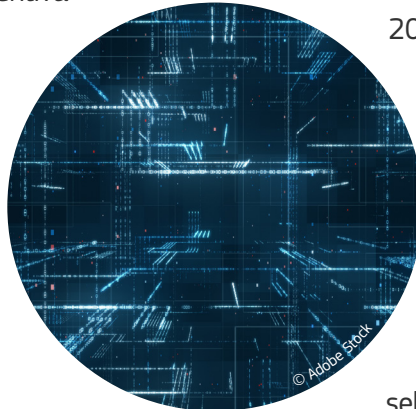
Alates 2022. aasta novembrist kehtiva **digiturgude õigusaktiga** suurendatakse digiturgudel õiglust ja konkurentsi, sätestades selgelt määratletud objektiivsed kriteeriumid pääsuvalitsejate kindlakstegemiseks. 6. septembril 2023 tegi komisjon kindlaks kuus pääsuvalitsejat, kellel on nüüd kuus kuud aega, et täita kõigi kindlaks määratud platvormiteenuste puhul digiturgude õigusaktist tulenevaid kohustusi.

2023. aasta juulis võttis komisjon vastu uue **Veebi 4.0 ja virtuaalmaailmade strateegia**, et olla jätkuvalt tehnoloogiliste uuenduste esirinnas ning pakkuda ELi kodanikele, ettevõtjatele ja haldusasutustele avatud, turvalist, usaldusväärset, õiglast ja kaasavat digikeskkonda.

Praeguse seisuga on vaid ligikaudu 60%-l 14 ELi liikmesriigi elanikkonnast võimalus kasutada oma riiklikku elektroonilist isikutunnistust piiriülesest. 2023. aasta juunis kokku lepitud **Euroopa digiidentiteet** tehakse kättesaadavaks kõigile ELi kodanikele, elanikele ja ettevõtjatele, kes soovivad oma isikut tõendada või teatavaid isikuandmeid

kontrollida. Igal ELi kodanikul ja elanikul hakkab olema õigus isiklikule digikukrule, mida saab kasutada kogu ELis nii internetis kui ka väljaspool seda osutatavate avalike ja erateenuste puhul.

Sellega kaasnevad investeeringud taristusse ja oskustesse, millega **ületada digilõhe** ja tagada, et ühiskonna ja majanduse digiülemineku käigus ei jäetaks kedagi ELis kõrvale. Ligikaudu 26% taaste- ja vastupidavusrahastust on ette nähtud meetmetele, mis aitavad saavutada digieesmärke. Pealse selle eraldatakse aastatel 2021-2027 ühtekuuluvuspoliitika raames Euroopa ühendamise rahastule ja programmile "Digitaalne Euroopa" 36,6 miljardit eurot, mis lisandub 16 miljardile eurole, mis investeeriti aastatel 2014-2020.

2023. aasta juunis esitas komisjon ettepaneku luua alus **digitaalse euro kasutuselevõtuks, et täiendada sellega sularaha**. Kuna ELis on suurenenud elektrooniliste ja digimaksete hulk, saaks digieurost kujundada laialdaselt käibiva, ökonoomse, turvalise ja kerkse avaliku sektori digitaalse maksevahendi.

Samas esitas komisjon seadusandliku ettepaneku, millega tagatakse, et ka euro sularaha jääb kogu euroalal laialdaselt käibivaks ja kättesaadavaks maksevahendiks.

Koos nendega esitas komisjon veel kaks ettepanekut vastavalt maksete ja finantssektori digitaliseerimise kohta üldiselt, pöörates peatähelepanu tarbijate huvide kaitsele, konkurentsi edendamisele, turvalisuse tagamisele ja usalduse hoidmisele. Neist esimesega on nähtud ette makseteenuste direktiivi läbivaatamine, et tugevdada pettuste ennetamist, parandada tarbijate õiguste kaitset ja suurendada pangasüsteemide avatust.

Teine on seadusandlik ettepanek raamistiku kohta, millega reguleeritakse eri finantsteenuste puhul kolmandate isikute juurdepääsu klientide finantsandmetele.

Need algatused on jätkuks 2022. aasta oktoobris esitatud ettepanekule, millega soovitakse teha kõigile ELi ja Euroopa Majanduspiirkonna kodanikele ja ettevõtjatele kättesaadavaks eurodes väikmaksed, et suurendada seeläbi finantssektori mugavust ja tõhusust. Inimestele tuleks pakkuda võimalust teha taskukohaseid ja turvalisi **euroülekandeid kõikidel päevadel aastas 10-sekundilise menetlusajaga.**

2023. aastal **ühines euroalaga ka Horvaatia.** ELi ühisraha jagavad nüüd 20 ELi liikmesriiki ja 347 miljonit ELi kodanikku.

Ühtse turu tugevdamine ja sotsiaalsed tagatised

Sel aastal tähistasime **ühtse turu 30. aastapäeva.** Ühtne turg on olnud ELi püsiva konkurentsivõime alus. Tegu on maailma suurima turuga, mis hõlmab 440 miljonit kodanikku ja 23 miljonit ettevõtet ning annab 15% maailma SKPst. Alates selle loomisest kolmkümmend aastat tagasi on ühtse turu olemasolu suurendanud ELi SKPd hinnanguliselt 9%. Liikmesriigid saavad ühtse turu abiga leida ühiseid lahendusi esilekerkivatele probleemidele, nagu sõda Ukrainas, energiakriis või elukalliduse kriis. See annab tarbijatele rohkem valikuvõimalusi, tagab rangemate standardite järgimise, hoiab hinnad madalamad ning võimaldab ettevõtjatel parandada oma üleilmset konkurentsivõimet.

Ühtse turu aastapäeval 16. märtsil 2023 esitas komisjon oma arusaama selle kohta, kuidas hoida **pikaajalist konkurentsivõimet.** Selles rõhutatakse ühtse turu potentsiaali suurendada tootlikkust ja kirjeldatakse, kuidas EL saab oma tugevatele külgedele tuginedes saavutada enam kui kõigest ületada majanduskasvu- ja innovatsioonilõhe. Tulevikku suunatud, täpselt määratletud ja kooskõlastatud ELi raamistikuga edendatakse jõudsalt arenevaid ettevõtteid, kes suudavad maailmaturul konkureerida, pakkuda atraktiivseid töökohti ja luua üleilmseid standardeid.

ELi majandus on viimaste aastate järjestikustele majandusvõlvustustele märkimisväärselt hästi vastu pidanud. 2022. aastal taastus

majanduskasv muljetavaldavale tasemele – 3,4%.

Majanduskasvu toetas tugev tööturg: **töötuse määr on olnud rekordiliselt madal ja tööhõive pidevalt kasvanud.** Suuresti on see ELi ja liikmesriikide otsustava tegevuse tulemus.

Head majandustulemused on aga ka pidurdanud inflatsiooni aeglustumist. Kõrge inflatsioon ja sellest tulenev vajadus intressimääru tõsta on praeguseks majanduskasvu märkimisväärselt aeglustanud.

2023. aasta esimesel poolel registreeritud väga tagasihoidlik majanduskasv on siiski hajutanud varasemad talvise majanduslanguse kartused. Ehkki majanduses on eelkõige Venemaa sõjategevuse tõttu endiselt väga palju ebakindlust, võib edaspidi ikkagi loota majanduskasvu jätkumist. Samal ajal peaks vähenema inflatsiooni mõju kodumajapidamiste ostujõule ja tööturg peaks jätkama tugevana.

ELi majanduslik vastupanuvõime ja konkurentsivõime tuleneb selle ainulaadsest majandusmudelitest. Kolm aastakümnet on ELis kujundatud laiahaardelist ühtset turgu, millel on tugev sotsiaalne mõõde. 2020. aastal võeti kasutusele tööhõive toetamise erakorraline rahastu (TERA), et kaitsta COVID-19 pandeemiast ohustatud töökohti ja sissetulekuid. **TERA rakendamise ja mõju lõpparuanne näitas**, et kõnealusel aastal toetati rahastust enam kui 2,5 miljonit ettevõtet ja aidati ligikaudu 31,5 miljonil inimesel säilitada töökoht. 2022. aastal, kui riiklikke toetusmeetmeid hakati järk-järgult lõpetama, sai TERA raames jätkuvalt toetust 40 000 ettevõtet ja 350 000 inimest.

Kokkuvõttes oli TERA aastatel 2020-2022 **väga oluline vahend,**

mis aitas kaasa majanduse kiirele taastumisele pandeemiast, ja selle kaudu

maksti 19 liikmesriigis välja 98,4 miljardit eurot toetust. Peaaegu pool kogukuludest eraldati lühiajalistele tööhõivekavadele ja peaaegu kolmandik füüsilisest isikust ettevõtjatele suunatud samalaadsetele meetmetele.

Palgatoetuste kavad ja muud sarnased meetmed moodustasid kogukuludest 12% ning ülejäänud 5% kulutati tervisega seotud meetmetele, mis hõlmasid COVID-19 vastaseid ennetusmeetmeid, täiendavaid tööjõukulusid tervishoiutöötajate värbamiseks ja toetamiseks ning tervishoiuseadmete ja ravimite, sealhulgas vaktsiinide ostmist.

Hoolimata pandeemia ja sõja näol ühtset turgu tabanud enneolematutest vapustustest on komisjon jätkanud ühtse turu nõuetekohase toimimise tagamist. 2023. aasta jaanuaris jõustus **välisriigi subsidiume käsitlev määrus**, millega püütakse kõrvaldada välisriigi subsidiumide põhjustatud ühtse turu moonutused. Uued normid võimaldavad ELil jääda kaubandusele ja investeringutele

avatuks, tagades samal ajal kõigile ELis tegutsevatele ettevõtjatele võrdsed tingimused. Määrust hakati kohaldama 12. juulil. Alates 12. oktoobrist peavad äriühingud teavitama komisjoni koondumistest ja osalemisest riigihankemenetlustes, kui kolmandad riigid on nende puhul andnud ELis tegutsevatele ettevõtjatele rahalist toetust, mis ületab asjaomaseid teatamiskünniseid.

2023. aasta mais tegi komisjon ettepaneku ELi tolliliidu reformi kohta, millega asendatakse traditsioonilised tollideklaratsioonid aruka ja andmepõhise impordijärelevalvega. Kõnealusel ettepanek kujutab endast **tolliliidu kõige põhjalikumad ja ambitsioonikamad reformi alates selle loomisest 1968.**

aastal. Kuna kaubandusmahud on järsult kasvanud, üha rohkem

levib e-kaubandus ja

tollikontrollis kontrollitavate ELi standardite arv on kiirelt suurenenud, nähakse uue süsteemiga ette uue ELi tolliasutuse loomine ja lihtsustatakse praegusi tülikaid tolliprotseduure, et muuta ühtset turgu konkurentsivõimelisemaks, ohutumaks ja tulevikukindlamaks.

8. detsembril 2022 tegi komisjon ettepaneku meetmete kohta, **millega soovitakse ajakohastada ELi käibemaksusüsteemi ning muuta see ettevõtete jaoks paremini toimivaks** ja pettuste suhtes vastupidavamaks, kasutades selleks digitaliseerimise võimalusi. Kavandatud meetmed aitavad liikmesriikidel koguda aastas kuni 18 miljardit eurot rohkem käibemaksutulu, aidates samal ajal ettevõtjatel, sealhulgas väikestel ja keskmise suurusega ettevõtjatel, kasvada. Samuti detsembris võttis komisjon vastu ettepaneku **uute maksustamise läbipaistvuse normide** kohta, millega nõutakse, et ELis asuvad krüptovarateenuste osutajad teataksid

kõigist liidus elavate klientide tehingutest. See parandab liikmesriikide suutlikkust avastada maksupettusi, maksudest kõrvalehoidmist ja maksustamise vältimist ning nende vastu võidelda, sest maksustamise valdkonnas on tihtipeale olnud liiga vähe läbipaistvust. ELi rahandusministrid jõudsid selle ettepaneku suhtes poliitilisele kokkuleppele 2023. aasta mais.

Integreeritud turu, kõrgelt kvalifitseeritud tööjõu ja vähema bürokraatia kõrval aitab Euroopa ettevõtetel edukalt tegutseda ka laiaulatuslik innovatsiooniraamistik. Intellektuaalomandimahukad tööstusharud annavad peaaegu poole kogu ELi SKPst ja üle 90% ekspordist. Seda silmas pidades tegi komisjon 27. aprillil 2023 ettepaneku **uute patendireeglite** kohta. Kavandatud määrused, mis käsitlevad standardite rakendamiseks olulisi patente, kriisiaegset patentide sundlitsentsimist ja täiendava kaitse tunnistuste alaste õigusnormide läbivaatamist, loovad läbipaistvama, mõjusama ja tulevikukindlama intellektuaalomandiõiguste raamistiku. Nende eesmärk on muuta patendisüsteem tõhusamaks, vähendada veelgi ühtse turu killustatust ja bürokraatiat ning suurendades tõhusust. Nii saavad ettevõtjad ja pädevad asutused oma leiutisi paremini kaitsta, kuid samas on tagatud neile õiglane juurdepääs, sealhulgas hädaolukordades.

Lisaks aitab ühtsel turul toimida vastupidav pangandussektor, mis saab toetuda töökindlale kriisiohjeraamistikule. 18. aprillil 2023 võttis komisjon vastu ettepaneku kohandada ja veelgi tugevdada **ELi pankade kriisiohje- ja hoisekindlustusraamistikku**, keskendudes eelkõige keskmise suurusega ja väiksematele pankadele. Ettepanekus tuginetakse raamistiku kohaldamise esimestel aastatel saadud õppetundidele ja antakse kriisilahendusasutustele veelgi tõhusamad vahendid, millega tagada, et kriisi tekkimise ja finantsstabiilsuse häirete

korral on üksikisikutel, ettevõtjatel, avaliku sektori asutustel ja teistel hoiustajatel jätkuvalt juurdepääs oma pangakontole. Eelkõige püütakse ettepanekuga hõlbustada pangandussektori rahastatavate kriisilahenduskavade ja hoiuste tagatisfondide kasutamist, et aidata ametiasutustel pangakriiside ajal hoiustajaid paremini kaitsta, näiteks võimaldades teha ülekandeid raskustes olevalt pangalt korrektselt toimivale pangale.

Lisaks suurendab EL oma territooriumil tegutsevate pankade vastupanuvõimet ning tugevdab nende järelevalvet ja riskijuhtimist, **viies lõpule Basel III nime all tuntud ülemaailmselt kokkulepitud regulatiivsete reformide rakendamise**. Uute normidega muudetakse ELi pangad tulevaste majandusvapustuste suhtes vastupanuvõimelisemaks, aidates samal ajal kaasa kliimanetraalsusele üleminekule.

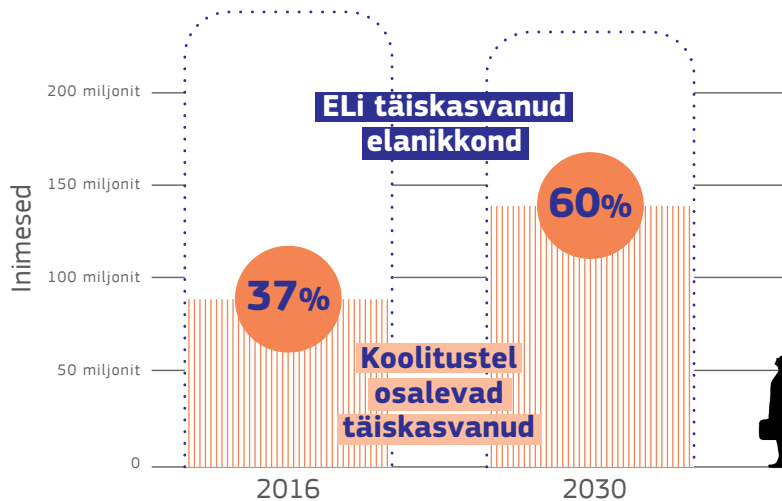
Sotsiaalse turumajanduse võimaluste ärakasutamine: keskendumine sotsiaaldialoogile ja oskustele

ELi ainulaadne sotsiaalse turumajanduse mudel väärtustab nii ärivõimalusi kui ka ühiskondlikku heaolu, seades sotsiaalse Euroopa keskmesse inimesed ja nende huvid. Viimasel aastal suurenenud inflatsiooni ja elukalliduse kontekstis on kõigi tasandite poliitikameetmed ostujõu vähenemise leevendamisel keskse tähtsusega, nagu on rõhutatud 2023. aasta Euroopa poolaasta tsükliis.

Seda silmas pidades on kavas jätkata **Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskava** rakendamist. Liikmesriigid on kinnitanud ELi 2030. aasta sotsiaalkohustused: vähemalt 78% 20-64aastastest inimestest peaks olema tööga hõivatud, vähemalt 60%

Oskustega kaasnevad võimalused

ELi eesmärk on, et 60% täiskasvanutest osaleks igal aastal koolitustel

täiskasvanutest peaks osalema igal aastal koolitustel ning vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse ohus olevate inimeste arvu tuleks vähendada vähemalt 15 miljoni võrra (võrreldes 2019. aastaga).

Tuleb tagada, et kõik ELis töötavad inimesed saaksid elada inimväärset elu. Ajalooline kokkulepe **piisavat miinimumpalka käsitleva direktiivi** kohta võetakse liikmesriikide õigusesse üle 2024. aasta novembriks. Direktiiviga kehtestatakse piisava seadusjärgse miinimumpalga menetlus ja ergutatakse liikmesriike edendama palgakujunduse üle kollektiivläbirääkimisi, mis peaksid aitama tuua ELi kodanikud palgavaesusest välja.

Euroopa sotsiaalne turumajandus põhineb ametiühingute, tööandjate ja valitsuste vahelisel dialoogil, tuginedes suuresti kollektiivläbirääkimiste mehhanismile. Euroopa majandusmudelit iseloomustab usk sellesse, et õige vahend tänapäeva töömaailmas esile kerkivate probleemide lahendamiseks on sotsiaaldialoog. Komisjoni 2023. aasta jaanuaris avaldatud teatisele toetudes võtsid liikmesriigid vastu **nõukogu soovitus**,

milles olid kavandatud konkreetsed meetmed sotsiaalpartnerite suuremaks kaasamiseks riiklikul ja ELi tasandil.

See tähendab, et sotsiaalpartneritega konsulteeritakse majandus-, tööhõive- ja sotsiaalpoliitika kujundamisel ja rakendamisel, edendatakse kollektiivläbirääkimisi ning aidatakse suurendada sotsiaalpartnerite suutlikkust.

2022. aasta septembris võttis komisjon vastu suunised, millega tagada õiguskindlus eelkõige neile füüsilisest isikust ettevõtjatele, kes töötavad digimajanduses ja digitaalsete tööplatvormide kaudu. Nendes selgitatakse, millisel juhul lubab konkurentsioigus pidada parema kokkuleppe saavutamiseks kollektiivseid läbirääkimisi. Samal ajal on kaasseadusandjad jõudnud **platvormitöö tingimuste parandamist käsitleva direktiivi ettepaneku** üle läbirääkimiste pidamisel lõppjärku. Ettepaneku eesmärk on tagada, et digitaalsete tööplatvormide kaudu töötavatele inimestele antakse seaduslik tööalane staatus, mis vastab nende tegelikule töökorraldusele, ning et nad saavad kasutada neile ette nähtud töötaja õigusi ja

sotsiaalhüvitisi. Kuna ettepaneku fookuses on digitaalsed tööplatvormid, käsitletakse selles ka keerukat küsimust, kuidas tagada tööplatvormide algoritmilise juhtimise inimjärelvalve ja läbipaistvus.

Austria taaste- ja vastupidavuskavas on **sotsiaalse vastupanuvõime suurendamiseks ette nähtud 275 kogukonnaõe palkamine**. Programmiga on soetatud ka 94 elektriautot ja 37 elektrijalgratast, nii et õed saavad pakkuda abi vajavatele eakatele kvaliteetset hooldust ka kõrvalistes piirkondades.

Et rohe-, digi- ja demograafiline üleminek oleksid edukad, peab EL tegema suuri investeeringuid elukestvasse õppesse, kohandamaks inimeste oskusi pidevalt muutuva tööturuga. Käesoleval **Euroopa oskusteaastal** on vaja, et nii valitsused, ettevõtted kui ka üksikisikud mõistaksid koolituste tähtsust ja asuksid tegutsema. 2021.-2027. aasta eelarves on ette nähtud ligikaudu **65 miljardit eurot ELi vahendeid**, mida liikmesriigid saavad peamiselt taaste- ja vastupidavusrahastu ning Euroopa Sotsiaalfond+ kaudu oskuste programmidesse investeerida. 2023. aasta aprillis võttis komisjon vastu kaks uut ettepanekut nõukogu soovitude kohta, mis **käsitlevad digioskusi ning digiõpet ja -koolitust**.

Nende eesmärk on toetada liikmesriike ning haridus- ja koolitussektorit kvaliteetse, kaasava ja kättesaadava digiõppe ja -koolituse pakkumisel, et arendada ELis elavate inimeste digioskusi.

2023. aastal suurendas komisjon programmi „**Erasmus+**“ eelarvet 4,43 miljardi euroni. See on kõigi aegade suurim iga-aastane rahastamispakett, mis annab väärtusliku panuse Euroopa oskusteaastasse. Peale paljude muude projektide toetatakse programmist “Erasmus+” nüüd 50 Euroopa ülikoolide liitu, kuhu kuulub rohkem kui 430 kõrgharidusasutust Euroopa Liidus ja mujal, sealhulgas Ukrainas.

Lisaks laiematele algatustele, mille eesmärk on arendada oskusi kõigis valdkondades, on komisjon käivitanud ka konkreetsed valdkondlikud algatused, et võtta arvesse erinevate tööstuslike ökosüsteemide tegelikku olukorda. Näiteks avaliku ja erasektori organisatsioonide koondava **oskuste paktiga** tehakse kindlaks, milliseid oskusi igas sektoris napib, prognoositakse, milliseid oskusi tulevikus vajatakse, ning kohustatakse pakkuma tööealiste inimeste oskuste täiendamiseks ja ümberõppeks koolitusvõimalusi. Praeguseks on 2020. aastal käivitatud oskuste paktiga

ühinenud - üksikult või oskuste partnerluse raames - 1500 liikmesriikide organisatsiooni 14 tööstussektorist ning kõigist ELi liikmes- ja kandidaatriikidest. Liikmete hulka kuulub igat liiki avaliku ja erasektori organisatsioone, sealhulgas riikliku, piirkondliku ja kohaliku tasandi ametiasutusi, äriühinguid, sotsiaalpartnereid, eri tööstusvaldkondi ühendavaid ja sektoriüleseid organisatsioone, kaubanduskodasid, haridus- ja koolitusasutusi ning tööturuasutusi. Praeguseks on pakti abiga saanud **täiendus- ja ümberõpet 2 miljonit inimest**. Ajakohastatud ja välja töötatud on umbes 15 500 koolitusprogrammi ning pakti liikmed on investeerinud oskustega seotud algatustesse 160 miljonit eurot.

Juulis algatas komisjon Euroopa oskusteaasta raames Euroopa sotsiaalpartneritega ka **ELi praktika kvaliteediraamistiku** tugevdamise teemalise konsultatsiooni esimese etapi. Raamistiku eesmärk on aidata noortel liikuda kvaliteetse praktika abil peale hariduse omandamist või töötust edasi tööellu.

Hiljutise Eurobaromeetri uuringu kohaselt omandas 76% noori eurooplasi praktika ajal tööeluks vajalikke oskusi ja 68% leidis pärast praktika lõppu töö. Algatusega edendatakse ELi meetmeid, millega võidelda ELis noorte töötuse vastu. 2020. aasta juulis vastu võetud noorte tööhõive toetuspaketi tulemusena on juba loodud tugevdatud noortegarantii, ajakohastatud Euroopa kutsehariduse ja -koolituse raamistikku ning antud uut hoogu õpipoisiõppele.

2023. aasta aruandes “Demograafiliste muutuste mõju muutuv keskkonnas” käsitletakse majandust ja ühiskonda kujundavaid demograafilisi suundumusi. Tunnistades demograafilisest üleminekust tulenevaid probleeme, on komisjon jätkanud **demograafiliste kaalutluste kaasamist asjakohaste ELi poliitikavaldkondade väljatöötamise**. Tööealise elanikkonna kiirest vähenemisest mõjutatud ELi piirkondade abistamiseks käivitas komisjon Euroopa piirkondlike talentide rakendamise strateegia raames 2023. aasta jaanuaris talendiotsingumehhanismi. 2023. aasta mais kuulutati välja katseprojektide konkurs ja käivitati tehnilise toe algatuse raames juhtprojekt regionaalarengu takistuste ületamiseks.

2022. aastal võitis ELi maheahhinna konkursil parima naissoost mahepõllumajandustootja tiitli **noor põllumajandusettevõtja Nazaret Mateos Álvarez**, kes on pärit Paredes de Navast (Palencia, Hispaania). Ta töötas välja murrangulise viisi seente kasvatamiseks looduslike väetiste ja vähema veega, aidates sel viisil edendada kohalikku majandust.

Taasterahastu „NextGenerationEU“ ja ELi investeeringute suurendamine

COVID-19 pandeemia tekitatud probleemidest ülesaamiseks võeti kasutusele taasterahastu „NextGenerationEU“, millest on aga kujunenud midagi oluliselt suuremat: **see on aidanud tekitada ajaloolise võimaluse ehitada üles majandus, mis toimib iga ELi kodaniku jaoks**. EL on kindlalt otsustanud muuta unistuse keskkonnahoidlikumast, digitaalsemast ja sotsiaalselt õiglasemast Euroopast reaalsuseks. Euroopa 800 miljardi euro suurune ühisinvesteering taasterahastusse „NextGenerationEU“ on võimaldanud 2022. ja 2023. aastal teha algust käegakatsutavate kohapealsete projektidega, mille abil ehitada üles kestlik, vastupanu- ja konkurentsivõimeline Euroopa ja tagada kõigi ELi elanike heaolu.

Taasterahastu „NextGenerationEU“ keskne osa on **taaste- ja vastupidavusraha**, mille kaudu tehakse liikmesriikidele kättesaadavaks ohtrad rahalised vahendid. Liikmesriigid saavad kasutada neid vahendeid ümberkujundavate reformide ja investeeringute elluviimiseks, et muuta seeläbi tulevaste põlvkondade jaoks Euroopa majandust ja ühiskonnaelu. Rahastu väärtus on 723 miljardit eurot. Rahastu edendab kestlikkust, innovatsiooni ja töökohtade loomist ja sellest on kiiresti saamas ELi majanduspoliitika nurgakivi. Rahastu rakendamine jätkub täiskiirusel. Kokku on **välja makstud juba 153,4 miljardit eurot**, sealhulgas 56,6 miljardit eurot eelmaksetena. Liikmesriigid on oma reformi- ja investeerimiskohustustest kenasti kinni pidanud. Komisjoni hinnangul võivad ainuüksi taasterahastust „NextGenerationEU“ rahastatavad investeeringud suurendada ELi SKPd 2024. aastal ligikaudu 1,5 %.

Taaste- ja vastupidavusrahastu tugisambad

Rohepööre

Digipööre

Majanduslik ühtekuuluvus, tootlikkus ja konkurentsivõime

Sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus

Tervishoiualane, majanduslik, sotsiaalne ja institutsiooniline vastupidavus

Järgmise põlvkonna poliitika

Rahastu on osutunud väga nõtkeks ja võimaldanud rakendada tulemuslikke meetmeid juba kriiside puhkedes. Kuna Venemaa alustas jõhkrat agressioonisõda Ukraina vastu, esitas EL kava „REPowerEU“, mille eesmärk on lõpetada sõltuvus Venemaa fossiilkütustest, kiirendada üleminekut puhtale energiale ja ühendada jõud, et saavutada vastupidavam energiasüsteem ja tõeline energialiit. Liikmesriikidele on antud juurdepääs ligi 270 miljardi euro väärtuses kava „REPowerEU“ vahenditele, millest 225 miljardit eurot moodustavad taaste- ja vastupidavuslaenu ja 20 miljardit eurot täiendavad toetused ning neile lisandub võimalus saada muudest ELi vahenditest toetustena 23 miljardit eurot.

Liikmesriikide taaste- ja vastupidavuskavade analüüs näitab järgmist:

- 203 miljardit eurot on kogusummas eraldatud meetmetele, mille eesmärk on **vähendada kasvahoonegaaside heidet** 2030. aastaks vähemalt 55%;

- 131 miljardit eurot on ette nähtud algatustele, mis edendavad Euroopa majanduse ja ühiskonna **digiüleminekut**.

Liikmesriikide kavandatud reformid ja investeeringud on ületanud eesmärgi suunata vähemalt 37% kuludest meetmetele, mis aitavad kaasa kliimaeesmärkide saavutamisele, ja vähemalt 20% kuludest digieesmärkide täitmiseks. Rahastu kui terviku puhul on hinnangulised kliimameetmetega seotud kulud ligikaudu 40% ja digivaldkonna kulud 26%.

Taaste- ja vastupidavusrahastu on toonud paljudes poliitikavaldkondades kaasa suure reformilaine. **Rohkem kui kolmandik kõigist 27 taaste- ja vastupidavuskavas ette nähtud meetmetest on reformid** (võrdluseks: 2187 reformi ja 3780 investeerimisalgatust). Reformid ei muuda üksnes liikmesriike pikaajaliselt vastupidavamaks, vaid parandavad ka koos ühtekuuluvuspoliitika vahenditega tingimusi rahastu raames edasiste investeeringute

tegemiseks. Muu hulgas ajakohastatakse peamiste sektorite (digitaalvaldkond, taastuvad energiaallikad, transport) õigusraamistikke, parandatakse loa- ja riigihankemenetlusi ning tugevdatakse õigusriiklust ja korrupsioonivastaseid kaitsemeetmeid. Praeguseks käivitatud **peamised reformid** puudutavad järgmisi valdkondi:

- küberturvalisuse tagamine (Rumeenia) ja avaliku halduse digitaliseerimine (Slovakkia);
- õigussüsteemide tõhustamine menetluste lühendamise ja kohtukorralduse parandamise kaudu (Itaalia, Hispaania);
- aktiivse tööturupoliitika ja oskuste poliitika ajakohastamine (Saksamaa, Hispaania);
- teadusuuringute riikliku rahastamise prognoositavuse ja stabiilsuse suurendamine (Portugal) ning teaduse tipptaseme edendamine ning ülikoolide ja riiklike teadusasutuste tegevuse tulemuslikkuse parandamine (Slovakkia);
- korrupsioonivastane võitlus ja rikkumisest teatajate kaitse tagamine (Küpros);
- loamenetluste lihtsustamine, et suurendada investeringuid avamere taastuenergiasse, ning tingimuste loomine taastuvallikatest toodetud vesiniku kasutuselevõtuks (Kreeka, Hispaania, Portugal);
- taastuenergia kasutuselevõtt ja kestliku transpordi toetamine (Horvaatia, Rumeenia);
- õigusloomeprotsessi kvaliteedi parandamine (Bulgaaria);
- eluaseme muutmine taskukohasemaks (Läti, Madalmaad).

Peamiste investeerimisalgatuste seast, mille puhul tähtsaimad sammud on juba astunud, võiks nimetada järgmisi:

- CO₂ heite vähendamine ja tööstuse energiatõhususe suurendamine (Prantsusmaa, 1,4 miljardit eurot; Horvaatia, 91 miljonit eurot);
- 600 000 uue sülearvuti ostmine, et laenutada need õpetajatele ja õpilastele, ning digitaalse innovatsiooni keskuste valimine, et toetada ettevõtjaid nende digiüleminekul (Portugal, 600 miljonit eurot);
- vahendid turismisektoris tegutsevate ettevõtete, sealhulgas 4000 väikese ja keskmise suurusega ettevõtja konkurentsivõime suurendamiseks (Itaalia, 1,9 miljardit eurot);
- avaliku halduse digitaliseerimine, et pakkuda kodanikele ja ettevõtjatele digitaalseid, lihtsaid, kaasavaid ja turvalisi avalikke teenuseid (Portugal, 170 miljonit eurot);
- lairibataristu arendamine (Läti, 4 miljonit eurot).

Üks Soome taaste- ja vastupidavuskava suurimaid abisaajaid on Solar Foods, **idufirma, mis toodab keskkonnahoidliku vesiniku abil toimuva biotehnoloogilise protsessi kaudu valku.**

Patenteeritud "soleiini" võib kasutada mis tahes toidu tootmiseks peaaegu ei millestki. See ei ole ulme - idufirma saab 33,6 miljonit eurot näidistehase ehitamiseks Soomes Vantaas. Projekt on ka osa komisjoni üleeuroopalist huvi pakkuvast vesiniku väärtusahela projektist.

Komisjon, kes tegutseb Euroopa Liidu nimel ELi võlakirjade emitendina, on aasta esimesel poolel edukalt saavutanud oma 80 miljardi euro suuruse rahastamiseesmärgi ja seadnud sihiks kaasata aasta lõpuks veel 40 miljardit eurot.

Nendest vahenditest ligikaudu 100 miljardit eurot suunatakse taasterahastusse "NextGenerationEU" ja ligikaudu 18 miljardi euroga toetatakse Ukraina jaoks ette nähtud rahastamisvahendit "Makromajanduslik finantsabi+". Seeläbi toetab komisjon edukalt liikmesriikide majanduse taastumist ja näitab üles solidaarsust Ukrainaga, tugevdades samal ajal finantsturgudel liidu rolli emitendina.

Roheliste võlakirjade vallas on komisjon endiselt maailmas juhtpositsioonil. 2023. aastal on emiteeritud rohelisi võlakirju 7,7 miljardi euro väärtuses ja kokku on emiteeritud rohelisi võlakirju 44,2 miljardi euro väärtuses, millega liigutakse eesmärgi suunas emiteerida rohelisi võlakirju 250 miljardi euro väärtuses.

**NEXT
GEN
EU**

806.9 miljardit eurot
taastekava „NextGenerationEU“

* Summa on väljendatud jooksevhindades.
2018. aasta hindades teeb see 750 miljardit eurot.

Et kohendada ELi eelarvereegleid tulevaste vajadustega, tegi komisjon 26. aprillil 2023 mitu seadusandlikku ettepanekut, mille kohaselt viia läbi **ELi majanduse juhtimise kõige põhjalikum reform pärast 2008. aasta finantskriisi**. Ettepanekute põhieesmärk on parandada valitsemissektori võla jätkusuutlikkust ning edendada reformide ja investeeringute kaudu kõigis liikmesriikides kestlikku ja kaasavat majanduskasvu. Reformiga luuakse ELi tasandil ühtne ja läbipaistev raamistik, millega lihtsustatakse majanduse juhtimist, suurendatakse riikide isevastutust, pannakse rohkem rõhku keskpikale perioodile ja tugevdatakse normide täitmist.

Samuti on kavas **elavdada kapitaliturgude liitu**, et suunata erasektori vahendeid ELi majandusse ning rahastada rohe- ja digipööret. Sellega seoses esitas komisjon 2022. ja 2023. aastal mitu algatust ning täitis kapitaliturgude liidu 2020. aasta tegevuskavas esitatud kohustused:

- muuta **ELi kliirimisteenused** atraktiivsemaks ja vastupanuvõimelisemaks, toetades ELi avatud strateegilist autonoomiat ja tagades finantsstabiilsuse;
- tõhustada kogu ELis teatavate äriühingute **maksejõuetust käsitlevaid norme**, et edendada piiriüleseid investeeringuid;
- leevendada **uue noteerimist käsitleva õigusaktiga** väikeste ja keskmise suurusega ja ka teiste äriühingute

halduskoormust, et lihtsustada nende noteerimist börsil ja juurdepääsu avalikule rahastusele;

- **suurendada jaeinvestorite usaldust ja kindlustunnet**, et nad saaksid oma tulevikku ohutult investeerida, ning anda neile võimalus teha investeerimisotsuseid, mis on kooskõlas nende vajaduste ja eelistustega;
- muuta kinnipeetava maksu vähendamise menetlused ELis investorite, finantsvahendajate ja liikmesriikide maksuhaldurite jaoks tõhusamaks ja turvalisemaks, et suurendada investeeringuid ja aidata võidelda maksukuritarvituste vastu.

Investeeringuid toetatakse jätkuvalt ka **ühtekuuluvusfondide kaudu**, mis tagavad tasakaalustatud majanduskasvu, majandusliku lähenemise, sotsiaalsed võimalused ja võrdsed tingimused siseturul. Ajavahemikul 2021–2027 peaks 379 programmi, mille komisjon võttis vastu 2022. aastal ja millega kaasati 378 miljardi euro ulatuses ELi toetust, tooma kaasa 545 miljardi euro väärtuses investeeringuid. 70% nendest investeeringutest suunatakse vähim arenenud piirkondadesse, kuigi ühtekuuluvusvahendite ülekanduvast mõjust saavad kasu kõik riigid ja piirkonnad: ELi SKP suureneb selle perioodi lõpuks vähemalt 0,5% ning tänu ühtekuuluvuspoliitikale luuakse veel 1,3 miljonit töökohta.

Tänavu avati ELi Ühtekuuluvusfondi 363 miljoni euro suuruse toetuse kaasabil **Brăila sild**. Silla pikkus on ligi 2 km, mis teeb sellest suurima silla Doonau kohal, suurima silla Rumeenias ja pikkuselt kolmanda rippsilla ELis.

Et suurendada ELi investeeringuid keskkonnahoidlikuma, digitaalsema ja sotsiaalsema liidu loomisesse, peab ka avalik haldus toimima nõuetekohaselt. Kõik avaliku sektori investeeringud ja reformid sõltuvad riigiteenistujate oskustest ja kogemustest. Et tulla toime praeguste ja tulevaste väljakutsetega, on komisjon suurendanud jõupingutusi aitamaks **liikmesriikidel ajakohastada oma avalikku haldust**. 2022. aastal käivitati esimene haldusasutuste vaheline koostööprogramm, mis võimaldab 300 riigiteenistujal 19 liikmesriigist töötada mõne teise liikmesriigi samaväärses haldusasutuses, vahetades eksperditeadmisi ja häid tavasid.

2022. aastal hakati **ELi õigusloomes täielikult rakendama põhimõtet „üks sisse, üks välja“**. Ühe aasta jooksul pakuti välja algatused, mis peaksid vähendama üldist halduskoormust ja kompenseerima võimalikult suures ulatuses muid kulusid. 2023. aastaks on EL võtnud kohustuse ratsionaliseerida veelgi aruandlusnõudeid ning esitada enne sügist kõigis rohe-, digi- ja majandusvaldkondades esimesed sellesisulised ettepanekud. Lõppeesmärk on vähendada aruandluskoormust 25%, kahjustamata seejuures poliitikaeesmärke. Lisaks on komisjoni otsustusprotsessis koha leidnud ka konkurentsivõime kontroll.

Teisisõnu muudab komisjon tänu arukamale poliitikakujundamisele ja bürokraatia vähendamisele ELi õiguse rakendamise ja sellest kasu saamise ning rohe- ja digipöörde eesmärkide saavutamise kodanike, ettevõtjate ja haldusasutuste jaoks lihtsamaks, kiiremaks ja odavamaks.

Inimeste hüvanguks toimiv majandus

MAJANDUSLIK OLUKORD

ELi majandus on viimaste aastate jooksul näidanud üles **märkimisväärset vastupidavust järjestikustele majandusšokkidele**.

Majanduskasv

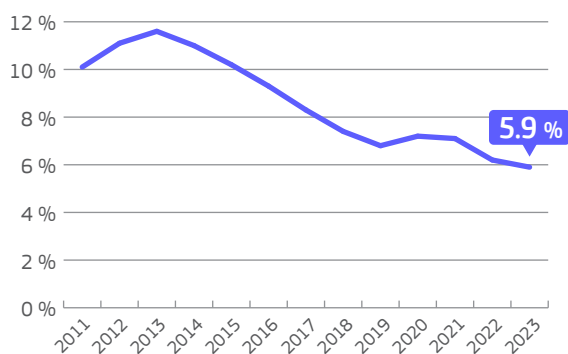
2022. aasta majanduskasv oli muljetavaldav – **3,4%**, ja kuigi ebakindlus ei ole kuhugi kadunud, eeldatakse siiski **majanduskasvu jätkumist**.

Kasvutempo

Kasvutempot kiirendas **tugev tööturg**: töötuse määr oli rekordiliselt madal ja tööhõive kasvas.

Töötus

ELi töötuse määr, hooajaliselt kohandatud

Allikas: Eurostat.

NEXTGENERATIONEU

COVID-19 pandeemia tekitatud probleemidest ülesaamiseks võeti kasutusele taasterahastu “NextGenerationEU”, millest on aga kujunenud midagi oluliselt suuremat: **see on aidanud tekitada ajaloolise võimaluse ehitada üles majandus, mis toimib iga ELi kodaniku jaoks**.

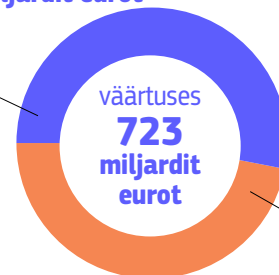
Investeeringud

Euroopa ühine investeering **806,9 miljardit eurot***, et muuta Euroopa tervemaks, keskkonnahoidlikumaks ja digitaalsemaks.

Taaste- ja vastupidavusrahadu

385 miljardit eurot

laenudena

väärtuses
723 miljardit eurot

338 miljardit eurot

toetusena reformidesse

ja projektidesse investeerimiseks

Väljamaksed

Kokku on juba välja makstud **153,4 miljardit eurot**, sealhulgas **56,6 miljardit** eelmaksetena.

SKP

Ainuüksi taasterahastust “NextGenerationEU” rahastatavad investeeringud võivad suurendada ELi SKPd 2024. aastal ligikaudu **1,5%**.

* Summa on väljendatud jooksevhindades. 2018. aasta hindades teeb see 750 miljardit eurot.

EUROOPA OSKUSTEAASTA

EL teeb suuri investeeringuid **elukestvasse õppesse**, et kohandada inimeste oskusi pidevalt muutuva tööturuga.

Rahalised vahendid

Liikmesriigid on peamiselt taaste- ja vastupidavusrahastu ning Euroopa Sotsiaalfond+ kaudu investeerinud oskuste programmidesse ligikaudu **65 miljardit eurot** ELi vahendeid.

Mõju

Oskuste pakti kohastest täiendus- ja ümberõppemeetmetest on kasu saanud **2 miljonit** inimest.

Koolitused

Ajakohastatud või välja töötatud on **15 500** koolitusprogrammi.

ÜHTNE TURG

Kolm aastakümnet on ELis kujundatud **maailma kõige laiemat turgu**, millel on tugev sotsiaalne mõõde.

SKP

See moodustab

15% maailma SKPst

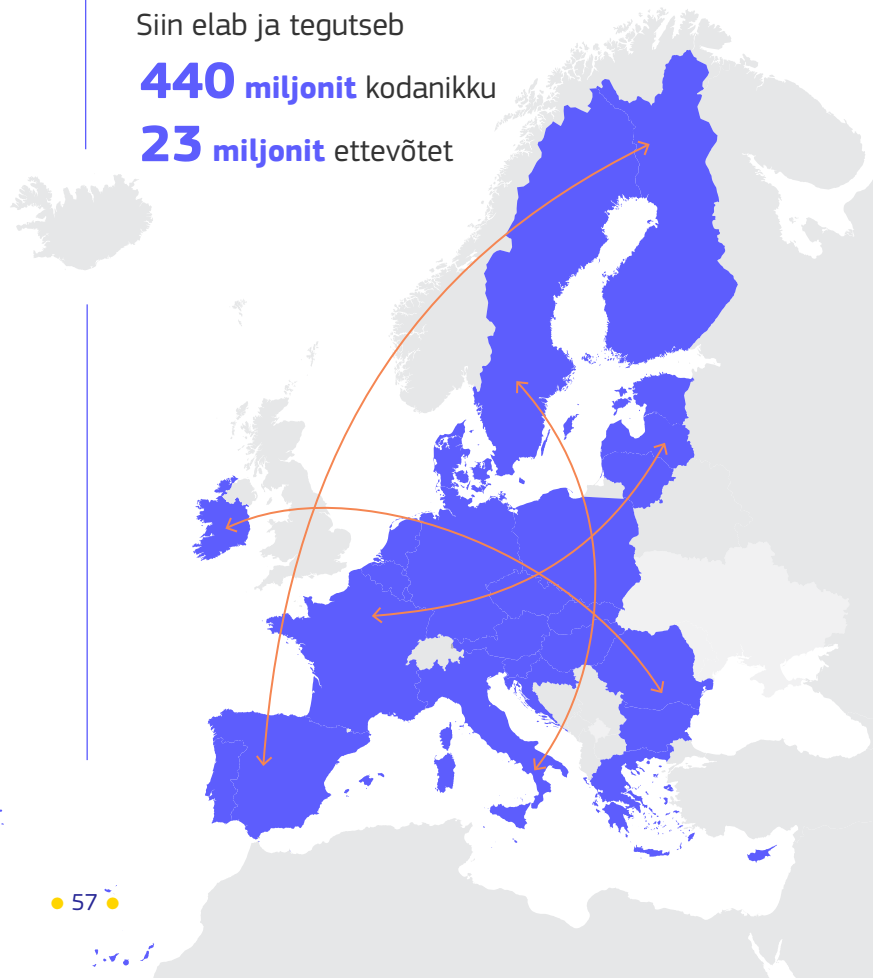
Hinnanguliselt on ELi SKP alates selle loomisest kolmkümmend aastat tagasi suurenenud **9%**.

Suurus

Siin elab ja tegutseb

440 miljonit kodanikku

23 miljonit ettevõtet

Strateegia “Global Gateway” ja uued üleilmsed investeeringud

Euroopa Liit edendab maailmas demokraatiat, inimõigusi ja mitmepoolsust. Ajal, kui kogu maailm pistab rinda seniolematu ulatusega väljakutsetega – alates kliimamuutustest kuni ülemaailmsete tervisekriiside ja suurenenud geopoliitiliste pingeteni –, on ELi mureks ehitada üles vastupanuvõimeline ja kestlik maailmamajandus, mis lubaks kõigil majanduskasvust osa saada. EL tahab partnerriikidega lähedasi suhteid, et aidata leida lahendusi tegelikele probleemidele, millega väikese ja keskmise sissetulekuga riigid praegu kokku puutuvad.

Selleks on komisjon võtnud **strateegia “Global Gateway” raames vastu**

300 miljardi euro suuruse üleilmse haardega kestlike investeeringute kava, millega toetatakse tiptasemel taristuprojekte, millega tekitada töökohti, edendada püsivat majanduskasvu ja luua väärtust kohalikul tasandil. Käesoleval aastal on **üle kogu maailma käivitatud 90 suurprojekti**. Ehkki kõik need on kohandatud kohalikele oludele, on need koostatud samadel alustel.

- Esimene ühine aspekt on **kestlikkus**. EL ei soovi üksnes tagada rangeid sotsiaalseid ja keskkonnastandardeid, vaid aitab oma partneritel võtta kasutusele tehnoloogia ja omandada oskused, mida need vajavad maailmamajanduse kõige kiiremini kasvavates sektorites.
- Teine aspekt on **vastastikune kasu**. Strateegia “Global Gateway” võib anda tõe, mida väikese ja keskmise sissetulekuga riigid vajavad, et tööstusarengu väärtusahelas tõusta.

Investeeringute peamised juhtpõhimõtted

 <p>Kestlikkus</p>	 <p>Vastastikune kasu</p>	 <p>Partnerlused</p>
<p>EL ei soovi üksnes tagada rangeid sotsiaalseid ja keskkonnastandardeid, vaid aitab oma partneritel võtta kasutusele tehnoloogia ja omandada oskused, mida need vajavad maailmamajanduse kõige kiiremini kasvavates sektorites.</p>	<p>Strateegia “Global Gateway” võib anda tõe, mida madala ja keskmise sissetulekuga riigid vajavad, et tööstusarengu väärtusahelas tõusta.</p>	<p>Partnerlus erasektoriga võib suurendada investeeringuid miljarditelt eurodelt triljoniteni.</p>

- Kolmandaks ühisaspektiks on **partnerlussuhted erasektori investoritega**. Partnerlus erasektoriga võib suurendada investeeringuid miljarditelt eurodelt triljoniteni.

Näiteks **Namiibias** pakutakse strateegia „Global Gateway“ kaudu tagatise **keskkonnahoidlikku vesinikku** tehtavatele erainvesteeringutele. Siin on kaks eesmärki: toota puhast energiat ja võimaldada riigil teenida tulu, et see saaks näiteks hakata keskkonnahoidlikku vesinikku Euroopa Liitu eksportima. Rwandas teeb EL koostööd vaktsiinitootjaga, et tuua riiki **mRNA tehnoloogia**, mis võimaldab toota piirkonnas elupäästvaid vaktsiine. **Filipiinidel** loob EL ühendusi oma Copernicuse satelliitide jaoks, et ehitada Kagu-Aasia esimene **Maa seire süsteem**, ning Euroopa telekommunikatsiooniettevõtte investeerib 4G ja 5G taristusse. Nendes valdkondades tehtav koostöö parandab riikide ja piirkondade suutlikkust võidelda kliimamuutuste mõjuga ja täiustab katastroofiohu juhtimist.

Aafrika-Euroopa investeerimispaketi näol jõuti strateegia „Global Gateway“ rakendamise esimese suurema verstapostini. Pool strateegia „Global Gateway“ algsetest investeeringutest (ligikaudu 150 miljardit eurot) on ette nähtud koostöös Aafrika partneritega tehtavate projektide jaoks. Need on seotud kestlike investeeringutega elutähtsasse taristusse ning hõlmavad digi-, energia- ja transpordivaldkonda, aga samuti tervishoidu, haridust, oskusi, kliimamuutusi ja keskkonda. Projektide seast võiks nimetada järgmisi:

- Euroopa tiimi algatus vaktsiinide ja tervisetehnoloogia tootmise ja kättesaadavuse parandamiseks Aafrikas, koostöös Ghana, Rwanda, Senegali ja Lõuna-Aafrikaga ning piirkonna tasandil;
- Vahemerre paigaldatav kiudoptiline merekaabel Medusa, mis ühendab Põhja-Aafrikat ELi riikidega ja suurendab kiire interneti kättesaadavust;
- investeeringud digitaristusse Keenias, Mauritaanias ja Tuneesias;
- taastuvate energiaallikate edendamiseks kavandatud Ruzizi III hüdroelektrijaam, mis rajatakse Burundi, Kongo Demokraatliku Vabariigi ja Rwanda jaoks;
 - hüdro-, vesiniku-, päikeseenergia- ja hübriidelektrijaamad ning rajatised, mis ehitatakse Benini, Côte d'Ivoire'i, Madagaskarisse, Marokosse, Namiibiasse, Nigeeriasse ja Tansaaniasse;
- ELi ja selle liikmesriikide poolt energiasüsteemi õiglase ümberkujundamise partnerluse raames Lõuna-Aafrikale rohkem kui 280 miljoni euro ulatuses antavad toetused, mis aitavad läbi viia poliitikareforme majanduse keskkonnahoidlikuks taastamiseks ja soodustavad keskkonnahoidlikke investeeringuid.

ELi naabruses ja Lääne-Balkanil

rakendatakse programme riikidega kokku lepitud majandus- ja investeerimiskavade raames, näiteks:

- Balkanit läbiv elektrikoridor Bosnias ja Hertsegoviinas, Montenegros ja Serbias - 400 kilovoldine ühendusliin, millega ühendatakse nende riikide elektri ülekandevõrgud Itaalia, Horvaatia, Ungari ja Rumeenia võrkudega;
- Musta mere digitaalset ühenduvust edendav digitaalne merekaabel, mis toetab digiüleminekut ja suurendab piirkonna digitaalset vastupidavust;

- Musta mere alla rajatav elektrikaabel, millega aidata sellistel riikidel nagu Armeenia, Aserbaidžaan ja Gruusia mitmekesistada oma energiaallikaid, kasutades ära tohutut taastuenergiapotentsiaali, mida pakuvad hüdro-, päikese- ja tuuleenergia.

Aasias ja Vaikse ookeani piirkonnas

rakendatakse strateegiat „Global Gateway“ piirkondlike ja kahepoolsete algatuste kaudu, millel on ümberkujundav mõju, näiteks:

- Euroopa tiimi piirkondlik roheline ja sinise liidu algatus, millega toetatakse Vaikse ookeani piirkonna riike ning mis hõlmab Qaliwana hüdroelektrijaama ehitamist Fidžile, viie stardi- ja maandumisraja hooldustöid ning kahe maabumissilla ehitamist ja laiendamist Paapua Uus-Guineas;
- 2023. aasta projekt päikese- ja tuuleenergiasse investeerimiseks, et hoogustada üleminekut rohelsele energiale Bangladeshis;
- energiasüsteemi õiglase ümberkujundamise partnerlus Vietnami ja Indoneesiaga, et võtta kasutusele taastuvad energiaallikad;
- koostöö Kasahstaniga tooraineid, patareisid ja akusid ning taastuvallikatest toodetud vesinikku hõlmava partnerluse rakendamisel;
- 2022. aastal toimunud ELi ja Kagu-Aasia Maade Assotsiatsiooni tippkohtumisel teatasid EL ja selle liikmesriigid 10 miljardi euro ulatuses investeringutest, et need ja muudki strateegia „Global Gateway“ projektid piirkonnas ellu viia.

2023. aasta juulis toimunud ELi ning Ladina-Ameerika ja Kariibi Riikide Ühenduse tippkohtumisel Brüsselis teatas president von der Leyen, et EL ja liikmesriigid investeerivad 45 miljardit eurot strateegia „Global Gateway“

Ladina-Ameerika ja Kariibi mere piirkonna investeerimiskavasse, mis sisaldab loetelu üle 130 potentsiaalsest investeerimisprojektist:

- EL on sõlminud enamiku piirkonna riikidega digiliidu, et teha koostööd digipoliitika standardimisel, näiteks andmekaitse, andmete jagamise ja eraelu puutumatus küsimuses. Digiliit hõlmab ka plaane luua piirkondlik Copernicuse keskus kosmosepõhiste teenuste jaoks, mis on lennunduse, mehitamata õhusõidukite ja autonoomsete sõidukite jaoks põhjapaneva tähtsusega;
- 2023. aastal käivitatakse Amazonase piirkonnas Euroopa tiimi raadamise ennetamise algatus ja samuti Mesoameerika viie suure metsa projekt, millega võetakse 2030. aastaks kaitse alla 10 miljonit hektarit metsi;
- EL on allkirjastanud (või allkirjastab peagi) partnerlused Argentina, Brasiilia, Tšiili, Colombia, Costa Rica, Paraguay ja Uruguayga saastevaba vesiniku ja toorainete tootmiseks;
- EL aitab luua 2030. aastaks juurdepääsu lairibavõrgule kõikjal Jamaicaas;
- EL aitab parandada Kariibi mere piirkonna meretransporti mitmeliigilise parvlaevaga, mis ühendab Guyanat ja Surinamet Barbadosse, Trinidadit ja Tobago, Ida-Kariibi Riikide Organisatsiooni liikmete ja Prantsusmaa ülemereterritooriumidega.

Strateegia „Global Gateway“ katab pool **G7 ülemaailmse taristu ja investeringute partnerluse** kohustustest. G7 liikmesriigid teevad koostööd, et aidata taristuinvesteringute puudujääki ühiselt ületada. Pärast G7 edukat tippkohtumist Hiroshimas jätkab EL tihedat koostööd järgmiste G7 eesistujariikidega, kelleks on 2024. aastal Itaalia ja 2025. aastal Kanada.

ELi uus kaubandusstrateegia

2021. aasta veebruaris avaldas komisjon **ELi kaubanduspoliitika põhjalikult läbivaadatud strateegia**, mis kajastab ELi kindlat soovi edendada ülemaailmsel tasandil avatust, kestlikkust ja oma huvide kaitset. Kaubandusraamistik peab andma ELile vajalikud vahendid enda kaitsmiseks ebaausate kaubandustavade eest. Sellest ajast alates on komisjon teinud väsimatuid jõupingutusi selle strateegia rakendamiseks ja edendamiseks, et kindlustada ELi juhtpositsiooni rahvusvahelises kaubanduses.

Kaubandus- ja tehnoloogianõukogud

EL ja demokraatlikud partnerriigid on võtnud rahvusvahelise koostöö vaimus kasutusele kaubandus- ja tehnoloogianõukogud, mille vahendusel edendada viljakat koostööd ja lahendada ühiseid probleeme.

ELi ja USA kaubandus- ja tehnoloogianõukogu kolmandal ministrite kohtumisel 5. detsembril 2022 ning neljandal kohtumisel 30. ja 31. mail 2023 leppisid EL ja Ameerika Ühendriigid kokku, et käivitatakse Atlandi-ülene kestliku kaubanduse algatus ja puhta energia stiimulite dialoog. ELi ja USA kaubandus- ja tehnoloogianõukogu raames kogunes 17. mail 2023 esimest korda **majanduskasvu loovate talentide rakkerühm**. Selle volitused hõlmavad parimate tavade jagamist, uuenduslike lähenemisviiside edendamist oskuste arendamisel ning

ELi ja USA ettevõtete jaoks innustavate koolitusprogrammide koostamist.

ELi ja India kaubandus- ja tehnoloogianõukogu esimesel kohtumisel 16. mail 2023 suurendasid mõlemad pooled panuseid ning leppisid kokku, et teevad koostööd kujunemisjärgus tehnoloogia ning puhta ja keskkonnanahoidliku tehnoloogia alaste teadusuuringute valdkonnas ning võtavad käsile kaubandusküsimused. ELi ja India kaubandus- ja tehnoloogianõukogu eesmärk on edendada ELi ja India vahel kahepoolset kaubandust, mis saavutas 2022. aastal, kui kaupu vahetati 120 miljardi euro väärtuses, rekordtaseme.

Ühendkuningriik

2023. aasta veebruaris kuulutasid president von der Leyen ja Ühendkuningriigi peaminister Rishi Sunak välja **Windsori raamistiku**.

Sellega nähakse lirimaa ja Põhja-lirimaa protokollist tulenevatele igapäevaprobleemidele ette terviklikud ja lõplikud lahendused, mis annavad kodanikele ja ettevõtjatele **kindlustunde ja võimaluse oma tegevust prognoosida**. Raamistik võimaldas

ELil ja Ühendkuningriigil astuda sammu positiivsemate ja stabiilsemate suhete poole. Windsori raamistiku ning üldisemalt väljaastumislepingu ja kaubandus- ja koostöölepingu täielik, õigeaegne ja usaldusväärne rakendamine on nüüd ELi ja Ühendkuningriigi kahepoolsete suhete peamine prioriteet. Nende lepingute potentsiaali täielik ärakasutamine võib tuua kasu mõlemal pool La Manche'i väina. Kaubandus- ja koostööleping hõlmab mitmeid valdkondi, nagu kaubavahetus ja teenuskaubandus,

energeetika ja julgeolek ning selles on nähtud ette Ühendkuningriigi ühinemine teatavate ELi programmidega. 27. juunil 2023 allkirjastasid EL ja Ühendkuningriik vastastikuse mõistmise memorandumi finantsteenuste valdkonnas tehtava regulatiivse koostöö kohta.

Hiina

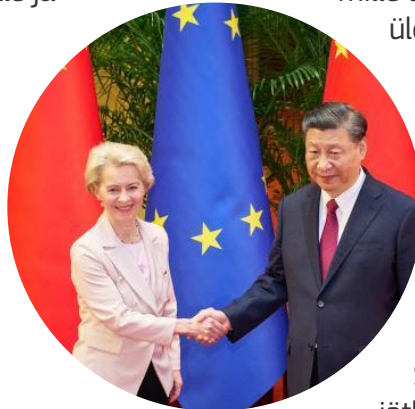
30. märtsil 2023 pidas president von der Leyen enne oma visiiti Pekingisse märgilise kõne ELi ja Hiina suhete kohta. Viimase kolme aastaga on vähenenud Hiina tahe teha ELiga sisulist koostööd ning Hiina üha kasvav enesekehtestamine ja reeglitel põhineva rahvusvahelise korra trotsimine on viinud Hiina ja ELi üksteisest kaugemale ja muutnud kahepoolsed suhted keerulisemaks. ELi ja Hiina suhted on siiski liiga olulised, et neid ohtu seada pelgalt seetõttu, et ei suudeta paika panna mõistliku suhte tingimusi. Oma kõnes rõhutas president vajadust vähendada **riske ja tasakaalustada ELi ja Hiina suhteid**. Vaja on jätkuvalt arendada kahepoolseid majandussuhteid ja koostööd ülemaailmsete probleemide lahendamisel, ent võtta samal ajal käsile Hiina riiklikult juhitud majandusmudelist ja subsideerimisest tulenevad moonutused, vähendada ELi kriitilist sõltuvust ning tegeleda Hiina tsiviil-sõjalisest riskisutusest ja partnerite survestamisest lähtuvate riskidega.

6. aprillil 2023 külastas president von der Leyen Hiinat. President rõhutas vajadust püüelda rahu poole, tuginedes Ukraina 10-punktilisele rahukavale. Taiwani suhtes kordas president seisukohta, et vaja on tagada stabiilsus ja leevendada pingeid, ning rõhutas üle, et praegust olukorda ei

saa ühepoolselt ega jõuga muuta. President tõstatas ka inimõiguste küsimusi, pöörates erilist tähelepanu Xinjiaangi provintsidele, ning ülemaailmseid küsimusi, nagu võlakergendus, Maailma Kaubandusorganisatsiooni reform ja pandeemiaks valmisolek. Järgmisel kuul Hiroshimas sai president von der Leyeni riskide vähendamise strateegia G7 toetuse, mida väljendati selgelt kommunikatsioonis.

Avatus

Hoolimata pandeemia ja seejärel Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja põhjustatud Šokkidest tarneahelates, on EL endiselt maailma suurim kaubandusblokk, mille arvele langeb üle 16% ülemaailmsest kaubandusest, ning ELi kaubandus on käegakatsutavate saavutuste tulemusel märksa avatumaks muutunud. **Tšiili ja Uus-Meremaaga** viidi edukalt lõpule läbirääkimised vabakaubanduslepingu üle. Samasugused läbirääkimised jätkusid **Austraalia, Mercosuri, Mehhiko, India ja Indoneesiga**.

Euroopa Komisjon viis lõpule ka **Angolaga** kestlike investeeringute hõlbustamise lepingu sõlmimiseks peetud läbirääkimised. ELi jaoks on leping esimene omataoline. ELi eesmärk selliseid lepinguid sõlmides on edendada kestlikke investeeringuid koostöös Aafrika partneritega. ELi ja Angola vaheline kestlike investeeringute leping aitab investeeringuid ligi meelitada ja suurendada nende mahtu, seistes samal ajal hea selle eest, et ELi ja Angola suhetes oleks tagatud keskkonda puudutavate kohustuste täitmine ja töötajate õiguste kaitse.

Kestlikkus

Võttes arvesse, et kaubandussuhete kestlikkus muutub üha tähtsamaks, hakkas komisjon 22. juunil 2022 lähtuma uuenduslikust põhimõttest, mille kohaselt peavad kõik ELi kaubanduslepingud sisaldama **põhjalikke peatükke kaubanduse ja kestliku arengu kohta**. Nendes peatükkides sätestatakse rohked vastastikku kokku lepitud kohustused, sealhulgas kohustus järgida Pariisi kokkulepet, Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni töötajate õigusi käsitlevaid konventsioone ja muid olulisi rahvusvahelisi kokkuleppeid.

24. aprillil 2023 loodi **ELi ja Norra roheline liit**, millest peaks kujunema Euroopa roheline kokkuleppe raames tehtava kahepoolse koostöö alustala. See murranguline partnerlus aitab suurendada ühiseid jõupingutusi kliimameetmete ja keskkonnakaitse vallas ning tihendada koostööd üleminekul puhtale energiale ja tööstuse ümberkorraldamisel. Mõlemad pooled kinnitasid vankumatut toetust oma 2030. aasta eesmärkidele, millega on nähtud ette kasvuhoonegaaside heite vähendamine vähemalt 55% võrreldes 1990. aasta tasemega ja kliimanetraalsuse saavutamine hiljemalt 2050. aastaks.

Enesekehtestamine

Selleks et EL suudaks ennast ülemaailmsel areenil jõulisemalt kehtestada, leppisid kaasseadusandjad juunis kokku **survestamisvastases õigusaktis**. Uus õigusakt võimaldab ELil reageerida majanduslikule survestamisele ning seega paremini kaitsta liidu ja selle liikmesriikide

huve ülemaailmsel areenil. Survestamisvastase õigusakti eesmärk on eelkõige ära hoida mis tahes võimalikku majanduslikku survestamist. Kui majanduslik survestamine siiski aset leiab, võimaldab õigusakt dialoogi ja kaasamise kaudu survestamise lõpetada. Kui see aga ei õnnestu, võimaldab õigusakt ELil rakendada survestamist kasutava riigi vastu mitmesuguseid vastumeetmeid. Nende hulka kuuluvad tariifide kehtestamine, teenuskaubanduse piirangud ning välismaistele otseinvesteeringutele või riigihangetele juurdepääsu piirangud.

Majanduslik julgeolek

20. juunil esitasid komisjon ja kõrge esindaja uue **Euroopa majandusjulgeoleku strateegia**. Strateegias on tähelepanu keskmes see, kuidas suurenenud geopoliitiliste pingete ja kiirenud tehnoloogiamuutuste tingimustes minimeerida riske, mis tulenevad teatavatest majanduslikest voogudest, ja samas säilitada majanduse maksimaalne avatus ja dünaamilisus.

Strateegiaga nähakse ette raamistik, mida tuleb rakendada koos ELi liikmesriikidega, et kaitsta ELi majanduslikku julgeolekut, edendades ELi majandusliku baasi tugevdamist eelkõige progressi võimaldavate tehnoloogiate ja sektorite puhul, kaitstes ELi ettevõtjaid, kodanikke ja valitsusi majandusjulgeolekut ähvardavate ohtude eest, nagu sundimine ja kaubandussuhete relvana kasutamine, ning tehes koostööd võimalikult paljude riikidega, et lahendada ühiseid probleeme ja seista ühiste huvide eest.

Euroopa maailmapositsiooni tugevdamine

Ajal, kui kogu maailm pistab rinda seniolematu ulatusega väljakutsetega – alates kliimamuutustest kuni ülemaailmsete tervisekriiside ja suurenenud geopoliitiliste pingeteni –, on ELi mureks ehitada üles vastupanuvõimeline ja kestlik maailmamajandus, mis lubaks kõigil majanduskasvust osa saada. Valik meie viimase aasta saavutustest:

PÕHJA- JA LÕUNA-AMEERIKA

Ameerika Ühendriigid

- ELi ja USA kaubandus- ja tehnoloogiaõukogu kaks ministrite kohtumist
- Atlandi-ülene kestliku kaubanduse algatus ja puhta energia stiimulite dialoog
- ELi ja USA tervishoiu rakkerühm
- ELi ja USA andmekaitseraamistik

LADINA-AMEERIKA

- ELi ning Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonna digiliit
- ELi ning Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonna suhete uus tegevuskava
- 45 miljardit eurot Euroopa Tiimi investeeringuid Ladina-Ameerikasse ja Kariibi mere piirkonda strateegia „Global Gateway“ kaudu
- ELi ning Ladina-Ameerika ja Kariibi Riikide Ühenduse 3. tippkohtumine
- Euroopa tiimi algatus raadamise ärahoidmiseks
- Mesoameerika viie suure metsa projekt, millega võetakse 2030. aastaks kaitse alla 10 miljonit hektarit metsi

Brasiilia

- 2 miljardit eurot, et toetada Brasiilias saastevaba vesiniku tootmist ja edendada energiatõhusust
- Euroopa tiimi algatus „Brasiilia troopikametsad“

Tšiili

- Viidi lõpule läbirääkimised täiustatud raamlepingu üle
- Euroopa tiimi saastevaba vesiniku algatus
- Vastastikuse mõistmise memorandum kestlike toorainete väärtusahelate kohta

Argentina

- Vastastikuse mõistmise memorandum kestlike toorainete väärtusahelate kohta
- Energiakoostööd käsitlev vastastikuse mõistmise memorandum

Venezuela

- Venezuela pagulaste ja rändajate ning neid vastuvõtivate riikide ja kogukondadega solidaarsuse väljendamise rahvusvaheline konverents

AAFRIKA

150 miljardi euro väärtuses strateegia „Global Gateway“ Aafrika-Euroopa investeeringute paketi raames ELi eelarvest antavaid toetusi ja tehtavaid investeeringuid

- 1 miljard eurot Euroopa tiimi kliimamuutustega kohanemise ja vastupanuvõime algatusele

PÕHJA-AAAFRIKA

- Kaks Euroopa tiimi algatust, mis keskendusid Atlandi ookeani / Vahemere lääneosa ja Vahemere keskosa rändeteedele
- Medusa kiudoptiline merekaabel Vahemeres

Tuneesia

- Laiihaardeline partnerluspakett

Maroko

- Uued koostööprogrammid rohepöörde, rände ja reformide valdkonnas

Egiptus

- Taastuvallikatest toodetud vesiniku alane strateegiline partnerlus

SAHARA-TAGUNE AAFRIKA

- 100 miljonit eurot piirkondlikule õpetajate toetamise algatusele

Sudaan

- 2023. aastal 126,4 miljonit eurot humanitaarabiks; alates 2013. aastast ligi 700 miljonit eurot

EUROOPA

Ühendkuningriik

- Kokkulepe Windsori raamistiku üle
- Vastastikuse mõistmise memorandum regulatiivse koostöö kohta finantsteenuste valdkonnas

Norra

- ELi ja Norra roheline liit

Ukraina

- 76 miljardi euro väärtuses Ukrainale ja selle rahvale antud kogutoetus
- Esimene volinike kolleegiumi ja Ukraina valitsuse kohtumine Kiievis
- ELi ja Ukraina tippkohtumine

Moldova

- Uus 300 miljoni euro suurune toetuspakett

Türgi ja Süüria

- Süüria ja Türgi maavärinaohvritega solidaarne rahvusvaheline rahastajate konverents
- Seitsmes Süüria ja piirkonna tuleviku toetamise teemaline Brüsseli konverents

LÄÄNE- JA

KESK-AAFRIKA

181,5 miljonit eurot humanitaarabiks

Senegal

- Energiasüsteemi õiglase ümberkujundamise partnerlus

LÕUNA-AAFRIKA

Lõuna-Aafrika

- 280 miljonit eurot strateegia „Global Gateway“ investeringuid energiasüsteemi õiglase ümberkujundamise rahvusvahelise partnerluse raames

Angola

- Viidi lõpule läbirääkimised kestlike investeeringute hõlbustamise lepingu üle

LÄÄNE-BALKANI PIIRKOND

- 1 miljardi euro suurune energiatoetuspakett
- Täiendav 2,1 miljardi euro suurune investeerimispakett majandus- ja investeerimiskava raames
- Piirkonna uus majanduskasvu kava
- ELi ja Lääne-Balkani tippkohtumine Albaanias Tiranas

KAUKAASIA PIIRKOND

Musta mere digitaalset ühenduvust edendav digitaalne merekaabel

Kasahstan

- Strateegiline partnerlus toorainete, patareide ja akude ning taastuvallikatest toodetud vesiniku valdkonnas

AAFRIKA SARVE

SUURPIIRKOND

331 miljonit eurot humanitaarabiks

Keenia

- Viidi lõpule läbirääkimised ambitsioonika majanduspartnerluslepingu üle

Namiibia

- Strateegiline partnerlus kestlike toorainete ja taastuvallikatest toodetud vesiniku valdkonnas

Sambia

- 110 miljonit eurot hariduse, tervishoiu ja rohelse energia edendamiseks

AASIA

10 miljardit eurot strateegia „Global Gateway“ raames Kagu-Aasia toetamiseks

Jaapan

- ELi ja Jaapani 29. tippkohtumine
- Strateegiline koostöö digivaldkonnas, kriitilise tähtsusega toorainete tarneahelate loomisel ja rahvusvahelise vesinikuturu arendamisel
- Jaapani ja ELi digipartnerluse nõukogu esimene koosolek

Lõuna-Korea

- ELi ja Lõuna-Korea tippkohtumine
- Käivitati ELi ja Lõuna-Korea rohe- ja digipartnerlused

Hiina

- President von der Leyen visandab oma visiidile eelnevas märgilises kõnes poliitika, mille eesmärk on vähendada Hiinast lähtuvaid riske, mitte ELi ja Hiinat üksteisest kaugemale viia

Vietnam

- Energiasüsteemi õiglase ümberkujundamise partnerlus, et võtta kasutusele taastuvad energiaallikad

India

- ELi ja India kaubandus- ja tehnoloogiaõukogu esimene kohtumine

Singapur

- Digipartnerlus

Indoneesia

- Energiasüsteemi õiglase ümberkujundamise partnerlus

OKEAANIA

VAIKSE OOKAANI PIIRKOND

Vaikse ookeani roheline ja sinine liit

Uus-Meremaa

- Kirjutati alla vabakaubandusleping

Austraalia

- Jõustub raamleping

MAAILM

- Kunmingi-Montreali ülemaailmne elurikkuse raamistik
- ELi uus ookeanide majandamise tegevuskava
- G7 tippkohtumine Jaapanis Hiroshimas
- G20 tippkohtumised Balil (Indoneesia) ja Indias ning metsa- ja kliimapartnerlus Kongo, Guyana, Mongoolia, Sambia ja Ugandaga

3 Euroopa ühiskonna vastupanuvõime tugevdamine

Euroopa demokraatia on tugev ja terve, kuid selle kaitsmine on katkematu ja kestev töö. Euroopa Komisjon on täitnud ka 2022. ja 2023. aastal usinalt ülesannet teha aluslepingute täitmise järelevalvet, pöörates tähelepanu muu hulgas õigusriigi põhimõtte järgimisele, kohtusüsteemide sõltumatuse kaitsmisele, korruptsioonivastasele võitlusele ja kodanikuosaluse edendamisele, ning jätkab **demokraatia kaitsmist** ka 2024. aasta Euroopa Parlamendi valimiste eel. Samuti on ELi poliitikas endiselt kesksel kohal võrdõiguslikkus: vastu on võetud sellised olulised seadusandlikud algatused nagu direktiiv, millega tugevdatakse **võrdväärse töö võrdse tasustamise** põhimõtte kohaldamist. Alates COVID-19 kriisist on liidu prioriteediks olnud ELis elavate inimeste julgeoleku, ohutuse ja tervise kaitsmine piiriüleste ohtude eest. Selleks et tugevdada Euroopa terviseliiu, on välja töötatud **vaimset tervist käsitlev terviklik lähenemisviis**. Rände- ja varjupaigaküsimustes on komisjon pannud ette olulisi reforme ning ootab nende suhtes Euroopa Parlamendi ja nõukogu kiiret kokkulepet. Samuti on komisjon viimase aasta jooksul jätkuvalt toetanud humanitaarabi andmist ELis ja mujal.

Õigusriikluse hoidmine ja võitlus korruptsiooni vastu

Euroopa Liit on ainulaadne nii oma rikkaliku ajaloo kui ka tulevikule orienteerituse poolest. Euroopa Liit on kontinentaalne demokraatia, mis koosneb eri riikidest, mis on ühinenud eesmärgiga tagada vabadus, demokraatia, võrdsus ja õigusriiklus. EL sai alguse Teise maailmasõja põhjustatud hävingust ning arusaamast, et liikmesriikide vahel ei tohi enam kunagi sõda tulla. Sellest ajast alates on eurooplased olnud ühinenud oma mitmekesisuses. Ühtsus annab jõu kaitsta ja ellu viia demokraatlikke väärtusi ja põhimõtteid nii kodus kui ka piiri taga. Venemaa sõda Ukraina vastu on kõigile meelde tuletanud vajadust olla valmis kaitsma raskelt saavutatud demokraatiat ja vabadusi, mida demokraatia annab. 1989. aasta ja Ukraina praeguste vabadusvõitlejate vaimus **peab iga eurooplaste põlvkond muutma demokraatiat tugevamaks** ja andma oma panuse Euroopa rahuprojekti.

Õigusriigi põhimõtte järgimine ja ELi õiguse täitmine on Euroopa Liidu alustalad – need tagavad vabaduse, õigluse ja võrdsuse. Komisjon toetab ja kaitseb jätkuvalt vankumatult ELi õigust. 2022. aastal algatas

komisjon resoluutselt 1410 rikkumismenetlust tagamaks, et ELi õigust järgitakse. Iga-aastal esitatakse õigusriigi aruanne, mis on 2020. aastal loodud **ELi õigusriikluse tagamise tsükli** nurgakivi, annab võimaluse pidada liikmesriikidega sisukat dialoogi ja vahetada parimaid tavasid ning annab alust aruteludeks Euroopa Parlamendis ja liikmesriikide parlamentides. Seda illustreerivad ka jõupingutused, mida liikmesriigid on teinud, et viia ellu soovitusi, mida esimest korda alates 2022. aastast aruandele lisatakse. Nagu nähtub 2023. aasta aruandest, täitsid liikmesriigid 2022. aasta soovitustest 65%, mis näitab positiivset suundumust, võttes arvesse, et mõne reformi lõpuleviimiseks ongi vaja rohkem aega.

2021. aastal kehtestatud **üldise tingimuslikkuse korra** eesmärk on kaitsta liidu eelarvet õigusriigi põhimõtte rikkumise eest liikmesriikides. See vahend aitab edendada ja kaitsta õigusriigi põhimõtet, niivõrd kui liikmesriikide suhtes saab kehtestada eelarvemeetmeid, kui õigusriigi põhimõtete rikkumine mõjutab või ähvardab tõsiselt kahjustada liidu eelarve usaldusväärsust finantsjuhtimist või liidu finantshuve.

2022. aastal võttis nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal vastu liikmesriike käsitlevad meetmed. Üldise tingimuslikkuse korra alusel võetud meetmed võib tühistada, kui asjaomane liikmesriik tõendab, et ta on parandanud olukorra, mis viis nende vastuvõtmiseni.

Et luua soodsat keskkonda, millest saab võrsuda õigusriiklus, on vaja **edukat korruptsioonivastast poliitikat**, kohtusüsteemi sõltumatust, vaba ja pluralistlikku ajakirjandust, läbipaistvat ja kvaliteetset avalikku haldust ning vaba ja

tegusat kodanikuühiskonda. 2023. aasta mais astus komisjon otsustava sammu ja esitas kaks ettepanekut korruptsiooni väljajuurimiseks ELis. Ettepanekutega ühtlustatakse korruptsioonikuritegude määratlusi ja karistusi käsitlevaid ELi norme, et tagada ranged standardid kõigi korruptsioonisüütegude puhul

ja normide parem järgimine. Ettepanekutega soovitakse ühtlasi luua liikmesriikides struktuurid, mis aitaksid korruptsiooni paremini ära hoida. Komisjon on teinud koos kõrge esindajaga ettepaneku luua spetsiaalne sanktsioonide kord, millega võtta käsile rasked korruptsioonijuhtumid kõikjal maailmas.

2023. aasta juunis tegi komisjon ettepaneku luua institutsioonidevaheline **eetikaorgan**, mis vastutaks institutsioonidega konsulteerides ELi institutsioonide liikmete jaoks ühiste standardite väljatöötamise eest. Eetikaorgani loomisega kehtestatakse esimest korda liikmete eetilise käitumise ühised standardid ning ametlik mehhanism eetikanõuete kooskõlastamiseks ja arvamuste vahetamiseks institutsioonide vahel. Nende muutuste tagajärjel hakatakse ELi institutsioonide ja organite liikmete suhtes kohaldama ühiseid, selgeid, läbipaistvaid ja arusaadavaid standardeid.

Demokraatliku kaasamise uued vormid

2023. aastal viis komisjon ellu oma lubaduse anda **Euroopa tuleviku konverentsi** ettepanekutele edasine käik. Kõigi aegade suurim omataoline konverents oli enneolematu osalusdemokraatia väljendus. Komisjon jätkas konverentsi soovitude täitmist ning komisjoni 2023. aasta tööprogrammi 43 uuest algatusest 35 on konverentsi ettepanekutest otseselt või kaudselt mõjutatud.

Selleks et kaasata kodanikke poliitikakujundamise vahendites osalema, käivitas komisjon **uue põlvkonna kodanike paneelarutelud**, millest igaüks koondab ligikaudu 150 juhuslikult valitud kodaniku, kes esitavad enne teatavate oluliste komisjoni ettepanekute esitamist soovitusi. 2023. aastal toimunud kolm paneelarutelu - kus arutati selliseid teemasid nagu toidu raiskamine, virtuaalmaailm ja õpiränne - annavad tunnistust sellest, kui tähtsaks peetakse kodanike poliitikaprotsessi kaasamist. Erilist tähelepanu pöörati nooremale põlvkonnale ja nende otsustavale osale tuleviku kujundamisel, mistõttu olid kolmandik osavõtjatest 16-25aastased.

Komisjon jätkab läbipaistvuse suurendamist ja ELi poliitikakujundamise kvaliteedi parandamist. Sel otstarbel kujundatakse platvorm "Avaldage arvamust!" ümber veebikeskuseks, kus pidada valitud teemadel üleeuroopalisi arutelusid.

Omamoodi verstaapostini jõuti kodanike kaasamisel 18. aprillil 2023, kui registreeriti **100. Euroopa kodanikualgatus**, mis kandis pealkirja "Kõigi Euroopa pealinnade ja inimeste ühendamine kiirrongivõrgu kaudu". See on osa massiivsest osalusdemokraatia kampaaniast, mille raames korraldatud algatustele on alates kampaania käivitamisest 2012. aastal oma allkirja andnud üle 17 miljoni inimese.

Komisjon töötab välja töövahendeid liikmesriikidele, kes soovivad süvendada kodanike kaasamist Euroopa küsimustesse. Häid tulemusi annab katseprojekt

"Kujundame Euroopat koos kohalike omavalitsustega", millest võib edaspidi

kujuneda oluline abivahend rohujuure tasandi demokraatliku vastupanuvõime suurendamiseks.

Komisjon pöörab rohket tähelepanu lastele ja noortele, pidades neid aktiivseteks kodanikeks ja Euroopa demokraatias muutuste elluviijaiks. Sel põhjusel on loomisel **ELi laste osalusplatvorm**, mis hakkab toimima alaliselt nii veebi kaudu kui ka väljaspool seda, võimaldades lastel kogu ELis süstemaatiliselt ja mõtestatult osaleda ELi otsuste tegemisel. Platvormi ehitatakse koos laste, kodanikuühiskonna organisatsioonide ja Euroopa Parlamendiga.

Võrdõiguslikkuse liidu ehitamine

EL on jätkuvalt pühendunud parema maailma loomisele, et igal aastal oleks võrdsed võimalused heaolu saavutada. Euroopa Liit sõltub meist kõigist. Igal aastal peab olema vabadus väljendada oma isiksust, avaldada oma mõtteid, praktiseerida vabalt usku ning valida, keda armastada. See, et need **põhivabadused** on kaitstud ELi õigusega, annab tunnistust ELi sellekohaste seisukohtade püsivusest. Siiski tuleb tunnistada, et töö ei lõppe kunagi ning kõigi inimeste võrdse vabaduse ja turvalisuse tagamiseks ELis tuleb ületada veel palju takistusi.

•••••

Jalgpalliimelaps **Haley Bugeja** usub siiralt võrdõiguslikkusesse spordis ning propageerib aktiivselt tüdrukute jalgpalli nii Maltal kui ka mujal. Haley on 19-aastane ning ühines tänavu pärast USA naiste jalgpalliliigas mängitud hooaega Milano Interiga. Ta jätkab võrdõiguslikkuse edendamist ning julgustab tüdrukuid aktiivselt spordiga tegelema ja selles silma paistma.

•••••

2020.–2025. aasta **soolise võrdõiguslikkuse strateegias** rõhutatakse eduka ja sooliselt võrdõigusliku ühiskonna ja majanduse edendamise tähtsust. 2022. aasta novembris saabus ajalooline hetk, kui ELis võeti vastu kümme aastat tagasi esitatud komisjoni ettepanek, millega suurendatakse **soolist võrdõiguslikkust äriühingute juhtorganites**, nii et 2026. aastaks peab olema börsil noteeritud äriühingute tegevjuhtkonda mittekuuluvatest juhtorgani liikmetest vähemalt 40% alaesindatud soost.

2022. aasta detsembris tegi komisjon ettepaneku ühtlustada ELi tasandil põlvnemist käsitlevad normid, et tugevdada **perekondade õigusi piiriüleises olukorras**. Selle ettepanekuga tagatakse, et ühes liikmesriigis kindlaks tehtud põlvnemist tunnustatakse ilma lisamenetlusteta kõigis teistes liikmesriikides.

2023. aasta mais leidis aset järgmine oluline edasimineku hetk, kui ELis võeti vastu uued normid, mille alusel kohaldada põhimõtet maksta meestele ja naistele **võrdse töö eest võrdset tasu**, saates nii soolise palgalõhe lõpuks ajaloo prügikasti.

1. juunil 2023 - seitse aastat pärast komisjoni sellesisulise ettepaneku esitamist - ühines EL lõpuks **naistevastase vägivalga ja perevägivalga ennetamise ja tõkestamise Istanbuli konventsiooniga**. Peale selle on käimas läbirääkimised 2022. aasta märtsis esitatud ettepaneku üle võtta vastu direktiiv naistevastase vägivalga ja perevägivalga tõkestamise kohta, mille eesmärk on kehtestada ELi õiguses miinimumnormid, millega kriminaliseerida teatavad soolise vägivalga vormid, parandada ohvrite juurdepääsu õiguskaitsele, füüsilisele kaitsele ja toetusele, tagada asjaomaste teenistuste vaheline koordineerimine ning ennetada seda liiki kuritegusid.

Samuti on EL pühendunud lesbide, geide, biseksuaalide, trans-, intersooliste ja *queer*-inimeste (LGBTIQ-inimeste) õiguste kaitsmisele. Komisjoni esimeses **LGBTIQ-inimeste võrdõiguslikkuse**

strateegias aastateks 2020-2025 olid ette nähtud meetmed, millega integreerida LGBTIQ-inimeste võrdne kohtlemine kõikidesse poliitikavaldkondadesse ja võimendada sel viisil LGBTIQ-inimeste häält. Strateegiaga püütakse tuua liikmesriigid kokku ühise missiooni taha vähendada 2025.

aastaks tulemuslikumalt LGBTIQ-inimeste diskrimineerimist. 2022. aasta detsembris esitas komisjon ühtlasi ettepaneku tugevdada diskrimineerimisvastases võitluses **võrdõiguslikkust edendavaid asutusi**, nähes ette nende volitusi, sõltumatust, vahendeid ja ülesandeid reguleerivad miinimumnormid.

ELi rassismivastase tegevuskavaga 2020-2025 on rassismi väljajuurimine integreeritud kõikidesse ELi poliitikavaldkondadesse. Veebruaris nimetati ametisse uus moslemivastase vaenu vastu võitlemise koordinaator. Komisjon julgustab liikmesriike võtma 2022. aasta lõpuks vastu **riikliku rassismivastase tegevuskava**.

2023. aasta jaanuaris hindas komisjon ka romade võrdõiguslikkust, kaasamist ja osalemist käsitlevaid liikmesriikide strateegilisi raamistikke. Samuti kutsub komisjon liikmesriike jätkuvalt üles suurendama jõupingutusi, et kaotada mitmekesisust austavas liidus igasugune rassiline diskrimineerimine.

ELi antisemitismi vastu võitlemise strateegias kutsuti liikmesriike üles töötama selles valdkonnas välja riiklikud strateegiad.

Nagu kõigil teistel, on ka puuetega inimestel õigus täiel määral osaleda kõigis eluvaldkondades. Praegu töötavad ELis 42,8 miljonist tööealisest puuetega inimesest ainult pooled. 2022.

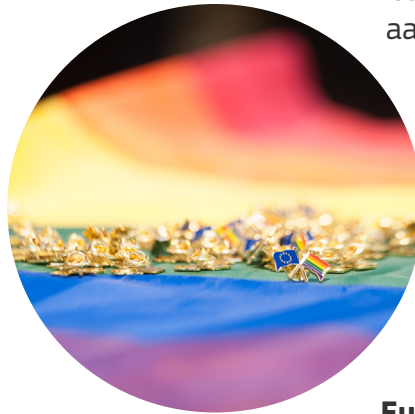
aasta septembris esitatud **puuetega inimeste tööhõive paketiga** toetatakse

liikmesriike sotsiaalse kaasamise edendamisel, vaesuse leevendamisel ning puuetega inimeste oskuste ja pädevuste parandamisel. Komisjon on pannud ette võtta kasutusele

Euroopa puudega isiku kaart,

millega tagada puudestaatuse

piiriülene tunnustamine, et hõlbustada puuetega inimeste lühiajalist viibimist teistes liikmesriikides ja tagada neile kogu ELis teenustega seotud eritingimustele või sooduskohtlemisele samasugune juurdepääs nagu liikmesriigi kodanikel kohapeal.

Suurem vastupanuvõime ja kodanike kaitse ELis

Euroopa julgeolekuliidu raames on EL pühendunud kõigi oma kodanike ja ettevõtjate kaitsmisele nii internetis kui ka väljaspool seda. Alates ELi julgeolekuliidu strateegia avaldamisest 2020. aasta juulis on tehtud märkimisväärsed edusamme strateegia nelja samba - haavatuse kõrvaldamine, küberturvalisuse suurendamine, õiguskaitsealase koostöö edendamine ja hübriidohtudele vastupanu võime toetamine - tugevdamisel. Lisaks on nüüdseks kehtestatud tänapäevased normid, millega tagatakse elutähtsa taristu sektorite - sealhulgas energeetika-, transpordi-, tervishoiu-, kosmose-, telekommunikatsiooni ja digisektor - füüsilised ja digitaalsed aspektid.

2023. aasta jaanuaris jõustus **elutähtsa teenuse osutajate toimepidevuse direktiiv**, millega luuakse tugev raamistik kollektiivse vastupanuvõime suurendamiseks. Seda olulist õigusakti tugevdatakse veelgi kiirendatud jõupingutustega kõigil tasanditel, et tugevdada ELi elutähtsa taristu vastupanuvõimet.

Küberintsidentide kasvav ulatus, sagedus ja mõju on siiski suureks ohuks võrgu- ja infosüsteemide toimimisele ning Euroopa ühtsele turule. Venemaa sõjaline agressioon Ukraina vastu ning valitsevates geopoliitilistes pingetes ühe või teise riigi kasuks tegutsevad isikud ning kuritegelikud või häkkerirühmitused on seda ohtu veelgi suurendanud. Tuginedes olemasolevale tugevale strateegilisele, poliitilisele ja õigusraamistikule, aitab 2023. aasta aprillis esildatud **ELi kübersolidaarsuse määrus** parandada küberohtude avastamist, kerksust ja valmisolekut ELi küberturvalisuse ökosüsteemi kõigil tasanditel.

Sellega tugevdatakse ELi koostööd küberohtudega võitlemisel. Selleks parandatakse ohtude avastamist ja teadlikkust neist, tugevdatakse elutähtsate teenuste osutajate valmisolekut ning parandatakse liikmesriikide kriisiohje- ja reageerimisvõimet ning kooskõlastatud tegevust.

Selleks et tarbijad ja ettevõtjad saaksid oma era- ja tööelus kasutada turvalisi digitooteid, tegi komisjon 2022. aasta septembris ettepaneku võtta vastu **küberkerksuse määrus**, mis on esimene sedalaadi kogu ELi hõlmav õigusakt ja mille eesmärk on kehtestada digielemente sisaldavatele toodetele kogu nende olulusringi ajaks kohustuslikud ja horisontaalsed küberturvalisuse nõuded. Uue õigusaktiga, millega kavatakse **kõrvaldada terroristlik veebisisu** ja suurendada koostööd liikmesriikide õiguskaitseasutuste vahel, võitleb EL tulirelvade ja ohtlike ainete

salakaubaveo vastu ning parandab oma võimet tegutseda terroriaktide korral.

Komisjoni kohustus kaitsta ELi kodanikke ohtude eest nõuab tegutsemist ka merel ja kosmoses. 2023. aasta märtsis avaldas komisjon ajakohastatud **ELi merendusjulgeoleku strateegia**, millega kaitstakse merepiirkondi esile kerkivate ohtude eest ja püütakse tagada merede rahumeelne kasutamine. Strateegias pakutakse välja meetmed meresõidu turvalisuse parandamiseks, sealhulgas mereväeõppused ELi tasandil, tõhustatud rannavalveoperatsioonid ja tõhusamad julgeolekukontrollid ELi sadamates, ning edendatakse tihedamat koostööd selliste partneritega nagu NATO, et rakendada merel reeglitel põhinevat korda.

Kosmosevaldkonnas, mis muutub teenuste pakkumise, teadusuuringute ja sõjalise kasutuse seisukohast üha olulisemaks, on komisjon esitanud **ELi julgeoleku- ja kaitsevaldkonna kosmosestrateegia**. Strateegias tunnustab EL kosmost vaidlusaluse strateegilise valdkonnana ning seab eesmärgiks kaitsta oma kosmosevara, näiteks satelliite, hoida ära vaenulikku tegevust kosmoses, näiteks spioneerimist, ning tugevdada kosmose strateegilist autonoomiat.

2022. aasta novembris jõudsid Euroopa Parlament ja nõukogu kokkuleppele määruse üle, millega luuakse ELi turvalise ühenduvuse programm aastateks 2023–2027, sealhulgas eesmärgi suhtes **võtta kasutusele ELi satelliidikogum IRIS²** (Infrastructure for Resilience, Interconnectivity and Security by Satellite). IRIS² toetab digitaalset, kerkset ja ohutu ELi rajamist kosmoses ning aitab tugevdada ELi konkurentsivõimet ja ühiskonna arengut.

2023. aasta jaanuaris avas **president von der Leyen Põhja-Rootsis Esrange kosmosekeskuse**, mis ei ole üksnes esimene kosmodroom ELi mandril, vaid millel on ka võimekus lennutada orbiidile väikesatelliite, mille abil suurendada ELi Maa seire suutlikkust reaalajas. See võime on kliimakatastroofide vaoshoidmisel ja sõjaliste ohtude tõrjumisel otsustav.

Loodusõnnetustele ja inimtegevusest tingitud katastroofidele vastupidavuse suurendamine

Et parandada ennetustegevust ja valmisolekut kõikjal Euroopas, esitas komisjon 2023. aasta veebruaris soovitus kehtestada **elanikkonnakaitse valdkonnas ühised suurõnnetustele vastupidavuse eesmärgid** ja täiendas seda vastavasisulise teatisega.

Muu hulgas soovitakse valmistada Euroopa riike paremini ette looduslike ohtude, nagu maavärinate, üleujutuste ja metsa- või maastikupõlengute vastu. Riskikeskkonna kiirete muutuste tõttu püütakse Euroopa suurõnnetustele vastupidavuse eesmärkidega parandada **ELi elanikkonnakaitse mehhanismi** suutlikkust ennetada tulevasi suurõnnetusi ja hädaolukordi ning nendega toime tulla. Ühtekokku nähti ette viis suurõnnetustele vastupidavuse eesmärki ja juhtalgatust: eelohje, valmistumine, hoiatamine, reageerimine, kindlustamine.

Võttes arvesse üha suurematest metsa- ja maastikupõlengutest tulenevat ohtu inimestele ja keskkonnale, parandas EL kooskõlas president von der Leyeni poolt 2022. aasta septembris Euroopa Liidu olukorda käsitlevas kõnes antud lubadusega suutlikkust võidelda metsa- ja maastikupõlengutega ning **kahekordistas 2023. aasta suveks tuletõrje lennukipargi suurust**. RescEU tuletõrje lennukipargis on nüüd 24 lennukit ja neli helikopterit 10 liikmesriigist. 2023. aastal lähetas EL elanikkonnakaitse mehhanismi kaudu sadu tuletõrjujaid, sõidukeid ja

lennukeid Euroopa ulatuslikke tulekahjusid kustutama ning näitas üles solidaarsust liidu rahvusvaheliste partneritega, nagu Kanada. Pärast liikmesriikide ja Euroopa Parlamendi üleskutset töötas komisjon 2022. aastal välja ka metsa- ja maastikupõlengute ennetamise tegevuskava.

.....

Sloveenia vastu, kes on pidanud tulema toime hävitavate üleujutuste tagajärgedega, on näidanud üles uskumatut solidaarsust nii liikmesriigid kui ka välisriigid, sealhulgas sõjast räsitud Ukraina. Suured masinad koos Ukraina kodanikukaitse meeskonnaga on aidanud puhastada prahist ja likvideerida kahte kolmandikku maast tabanud üleujutuste tagajärgi.

.....

Euroopat viimastel kuudel ühel ajal tabanud katastroofilised metsa- ja maastikupõlengud, üleujutused ja tormid nõuavad lisaks jõulisele reageerimisele ka paremat ennetustegevust ja valmisolekut, näiteks mullaseiret, metsaseiret ja looduse taastamist, et vältida kliimamuutuste halvimaid tagajärgi.

Samuti aitab EL suurendada vastupanuvõimet välisriike tabavatele suurõnnetustele. 2023. aasta veebruaris koordineeris EL liidu elanikkonnakaitse mehhanismi kaudu rohkem kui 250 ELi tuletõrjuja ning koordineerimiseksperdi ja meditsiinitöötaja lähetamist **Tšiilisse**. ELi elanikkonnakaitse mehhanismi kaudu on viivitamatut tuletõrjeabi 350 tuletõrjuja näol saadetud ka **Kanadale**, kus võideldakse viimase kümne aasta kõige rängemate metsa- ja maastikupõlengutega.

President von der Leyen külastas Itaalias Emilia

Romagnas üleujutatud alasid, kus tal õnnestus näha pealt sadade vabatahtlike altruistlikku ja solidaarset tegutsemist. Paljud võtsid end töölt vabaks, et lüüa kaasa ulatuslikel puhastustöödel ning aidata kodu kaotanud inimestel ja ettevõtetel oma elu ja tegevus uuesti käima lükata.

Pandeemia seljatamine ja terviseleidu loomine

Pärast kolme aastat kestnud vintsutusi kuulutati 5. mail 2023 **COVID-19ga seotud rahvusvahelise tähtsusega rahvatervisealane hädaolukord ametlikult lõppenuks**. Pandeemia jättis ELi kodanikele, ühiskonnale ja majandusele kustumatu jälje. ELi elanike kindel meel ja organiseerimisvõime ning vankumatu usaldus teaduse ja innovatsiooni vastu ja sellega seotud märkimisväärsed investeeringud aitasid sellest enneolematust kriisist üle saada. Selle tegi võimalikuks üleeuroopaline solidaarsustunne - olgu meditsiinitarvete jaotamisel, patsientide ravil, välismaale löksu jäänud kodanike kodumaale tagasitoomisel või majanduse kollektiivsel ülesehitamisel. Pandeemiast ülesaamine on tugevdanud ELi alusveendumust, et oleme üheskoos tugevamad.

Komisjoni ennetav tegevus, mis algas ELi vaktsiinistrateegia kujundamisel juba 2020. aasta alguses, on andnud muljetavaldavaid tulemusi. **Üle 70% ELi elanikkonnast on COVID-19 vastu täielikult vaktsineeritud** ning komisjon on taganud juurdepääsu vaktsiinide uusimatele ringluses olevatele versioonidele juhaks, kui tulevikus peaksid tekkima uued probleemsed variandid. Euroopa üksik- ja/ või mitmiktehnoloogiliste püsivalmis vaktsiini- ja ravimitootmisrajatiste võrgustik EU FAB tagab jätkuva võimekuse toota vajaduse ilmnedes aastas 500-700 miljonit vaktsiinidoosi. Seega on vaktsiinid tulevaste võimalike kriiside puhul kiiresti saadaval. 2023. aasta alguses sõlmis komisjon valmisoleku tagamiseks tarnijatega lepingud.

Komisjon on jätkuvalt valmis täitma oma lubadust tagada ohutute ja

tõhusate vaktsiinide kättesaadavus kogu maailmas. Praeguseks on COVID-19 vastu inokuleeritud ligikaudu 65,5% maailma elanikkonnast. ELil on olnud suur roll vaktsineerimise hõlbustamisel, sest olulise osa vajaminevatest doosidest on eksportinud või jaganud EL. Alates 2020. aasta detsembrist on **168 riiki eksporditud ligi 2,5 miljardit doosi COVID-19 vaktsiine**, mis moodustavad ligikaudu kaks kolmandikku kõigist ELis toodetud vaktsiinidoosidest. Komisjon ja liikmesriigid on lubanud eraldada rohkem kui 5 miljardit eurot ülemaailmsele algatusele COVAX, mille eesmärk on tagada võrdne juurdepääs COVID-19 vaktsiinidele. Samuti toetavad nad aktiivselt partnerriikides korraldatavaid vaktsineerimiskampaaniaid. EL on ka suurim COVID-19 vaktsiinidooside rahastaja. Vaktsiinidoose on jagatud partnerriikidega COVAXi kaudu, mida haldab vaktsiiniliit Gavi. COVAX on praeguseks saatnud 144 osalevale riigile üle miljardi vaktsiinidoosi.

COVID-19 pandeemia on omasuguste seas esimene, millega inimkond digiajastul kokku puutus. **ELi digitaalsest COVID-tõendist** sai pandeemiavastases võitluses hindamatu vahend ning alates selle kasutuselevõtust 2021. aastal on ELis välja antud üle 2,3 miljardi tõendi. Ajal, kui pandeemia tõttu peeti vajalikuks rakendada reisipiiranguid, hõlbustas tõend kodanike ohutut ja vaba liikumist Euroopa Liidus. Lisaks võimaldas tõend kaotada piirangud koordineeritud viisil ja muuta seeläbi võimalikuks ohutu rahvusvahelise reisimise. Tõend lähtus ELi aluspõhimõtetest, nagu eraelu puutumatus, andmekaitse, avatud juurdepääs, küberturvalisus, paindlikkus

ja võrdsus, ning sai ülemaailmseks standardiks, millega on ühinenud 78 riiki ja territooriumi: 27 liikmesriiki ning 51 ELi mittekuuluvat riiki ja territooriumi.

ELi digitaalse COVID-19-tõendi laiale levikule tuginedes võttis 2023. aasta juunis selle kasutusele Maailma Terviseorganisatsioon, et luua ülemaailmne süsteem, mille abil kaitsta kogu maailma kodanikke praeguste ja tulevaste terviseohtude eest. Muu hulgas võttis Maailma Terviseorganisatsioon omaks ka tõendi aluspõhimõtted, nagu eraelu puutumatus järgimine ja võimalikult väheste andmete kogumine. See on **WHO ülemaailmse digitaalsete tervisetõendite võrgustiku** üks

alustalasid, mis võib hõlbustada ka muude tervisedokumentide edasist digiteerimist ja anda rahvusvahelisel tasandil häid tervisealaseid tulemusi.

2022. aasta suvel, kui kõikjal maailmas levinud ahvirõuged põhjustasid rahvatervisealase hädaolukorra, aitas komisjon liikmesriikidel korraldada ravimite ja vaktsiinide erakorralisi ühishankeid. Kogukondliku tegevuse kõrval aitas just komisjoni **otsustav sekkumine hoida Euroopas ära ahvirõugete endeemiaks kujunemise**. 2022. aasta lõpuks õnnestus ELi vahenditega korraldatud ühishangetega tagada liikmesriikidele aastateks 2022-2024 juurdepääs enam kui 2,3 miljonile vaktsiinidoosile.

Jätkunud on töö tugeva **Euroopa tervisealiidu** loomiseks. See on üks von der Leyeni komisjoni olulisi algatusi, mis aitab kaitsta ELi kodanike tervist, annab ELile ja selle liikmesriikidele vahendid

tulevaste pandeemiade ennetamiseks ja ohjamiseks ning tugevdab Euroopa tervishoiusüsteemide vastupidavust.

Euroopa tervisealiidu alused pandi paika 2022. aastal, kui tugevdati **Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskuse** ning **Euroopa Ravimiameti** volitusi, nähti ette rangemad normid tõsiste piiriüleste terviseohtude kohta ja võeti vastu hädaolukorra raamistiku määrus. Selle määrusega anti tervisealasteks hädaolukordadeks valmisoleku ja neile reageerimise asutusele lisavolitused piiriüleste terviseohtude tõhusamaks ennetamiseks ja ohjamiseks.

Terviseohtudele valmisoleku ja reageerimise vallas tehtud edusamme tutvustati 2022. aasta novembris avaldatud esimeses tervisealase valmisoleku aruandes.

2022. aasta mais tegi komisjon ettepaneku luua **Euroopa ühtne terviseandmeruum**, et kasutada terviseandmete potentsiaali täielikult ära ja võimaldada ELil kogu Euroopas tervishoiuteenuste osutamisel märkimisväärselt edeneda. Algatusega antakse üksikisikutele õigus kontrollida oma terviseandmeid ja nähakse ette sidus raamistik terviseandmete kasutamiseks innovatsioonis, uute ravimite väljatöötamisel, tervishoiuteenuste parandamisel ja poliitika kujundamisel, järgides samal ajal kõige rangemaid ELis kehtivaid andmekaitseenorme.

2023. aasta aprillis sai Euroopa tervisealiit olulise lisamõõdme, kui algutati **ravimialaste õigusaktide viimase kahekümne aasta kõige olulisem läbivaatamine**. Seeläbi püütakse luua ravimite ühtne turg, mis võimaldab tagada ravimite parema kättesaadavuse, juurdepääsetavuse ja taskukohasuse, ning tugevdada samal ajal ELi ravimitööstuse innovatsiooni ja konkurentsivõimet.

2022. aasta juulis esitati ka uued normid inimpäritolu materjali ohutuse ja kvaliteedi täiustamiseks, et parandada nende inimeste kaitset, kes neid elutähtsaid tervisetooteid annetavad või keda nendega ravitakse.

Euroopa tervisealiidu keskseid osi on ka **Euroopa vähktõvevastase võitluse kava**, millega EL annab oma panuse, et hoida vaos raske haigus, millega enamikul ELi elanikel on olnud või on tulevikus isiklik kokkupuude. 2020. aastal diagnoositi 2,7 miljonit uut haigusjuhtumit ja registreeriti 1,3 miljonit surmajuhtumit. EL on täis otsustavust jätkata jõupingutusi selleks, et leida vajalik ravi. Tegu on ELi ajaloo kõige laiaulatuslikuma vähktõvealase algatusega, millel on mahukas 4 miljardi euro suurune eelarve. 2022. aasta septembris võeti vähktõve sõeluuringutes kasutusele uus teaduspõhine lähenemisviis, millega kaastakse uuringusse ka eesnäärme-, kopsu- ja maovähk. Nüüd hõlmab sõeluuring kuut vähiliiki, mis moodustavad 55% kõigist uutest juhtudest ja üle 50% vähktõvega seotud surmajuhtumitest ELis. 2023. aasta alguses käivitati ELis uus vähktõve pildidiagnostika algatus, et kasutada vähktõve avastamisel ja ravis paremini ära andmete, digitehnoloogia ja tehisintellekti potentsiaali.

2023. aasta juunis avalikustati vastusena Euroopa Parlamendi üleskutsetele tegutseda aktiivsemalt vaimse tervise vallas ELi **esimene vaimset tervist käsitlev terviklik lähenemisviis**, milles võeti arvesse soovitusi, mida kodanikud Euroopa tuleviku konverentsil olid esitanud. Selle raames käsitletakse vaimset tervist kõigis poliitikavaldkondades ja tehakse algatusi hea vaimse tervise edendamiseks, pöörates erilist tähelepanu lastele ja noortele. Kokku hõlmab meede 20 juhtalगतust ja selle eelarve on 1,2 miljardit eurot, millega

komisjon toetab liikmesriike inimeste ja nende vaimse tervise väärtustamisel.

Rahvatervis on probleem kogu maailmas. Alates pandeemia puhkemisest on Euroopa tiim, kuhu kuuluvad EL, liikmesriigid ja Euroopa finantseerimisasutused, eraldanud partnerriikides rahvatervise toetamiseks 47,7 miljardit eurot. 30. novembril 2022 tugevdas komisjon oma üleilmset juhtpositsiooni tervishoiu valdkonnas uue **ELi üleilmse tervisestrateegiaga**. Strateegia kujutab endast Euroopa terviseliidu välismõõdet ja sellega suunatakse ELi tegevust tervise ja heaolu parandamisel, tervishoiusüsteemide tugevdamisel ja üldise tervisekindlustuse edendamisel. 17. mail 2023 loodi strateegia olulise prioriteedina ELi ja USA vaheline tervishoiu rakkerühm, millega laiendatakse pooltevahelist tervishoiupartnerlust, keskendudes koostööle kolmes valdkonnas: vähktõve valdkonna prioriteedid, ülemaailmsed terviseohud ja ülemaailmse terviseohutuse struktuuri tugevdamine. Pandeemiate ennetamist, nendeks valmisolekut ja neile reageerimist on vaja tugevdada ka rahvusvahelisel tasandil, mistõttu EL peab aktiivselt läbirääkimisi õiguslikult siduva pandeemiakokkuleppe üle ja vaatab sihipäraselt läbi rahvusvahelisi tervise-eeskirju.

Kestlik ja õiglane rändesüsteem

Ränne Euroopas, Euroopasse ja Euroopast on alati olnud osa Euroopa identiteedist ja ka jääb selleks. Pärast enneolematut hulka pagulasi ja ebaseaduslike rändajaid, kes sisenesid ELi 2015. ja 2016. aastal, sai selgeks, et vaja on reforme. 2020. aasta septembris, kui varem kavandatud reform oli sattunud ummikseisu, püüdis komisjon taas elustada ELi rände- ja

varjupaigasüsteemi, esitades **uue tervikliku ja kogu valitsemissektorit hõlmava rände- ja varjupaigaleppe**, millega tugevdada õiglasel, humaansel, kestlikul ja tulemuslikul viisil ELi rände-, varjupaiga- ja piirihalduspoliitikat ning need omavahel integreerida. Institutsioonidevahelised läbirääkimised hoogustusid 2023. aastal märkimisväärselt, sest kaasseadusandjad suurendasid jõupingutusi kõigi uue leppe kohaste seadusandlike ettepanekutega edasi liikumiseks, et nendes saaks veel enne parlamendi ametiaja lõppu kokku leppida.

Et toetada liikmesriike, kes seisavad silmitsi kiireloomuliste probleemidega, reageeris komisjon ka operatiivmeetmetega. 21. novembril 2022 esitas komisjon **Vahemere keskosa käsitleva tegevuskava**, mis hõlmab 20 meetet, mida EL ja selle liikmesriigid on asunud rakendama. Nendega vähendatakse ebaseaduslikku ja ohtlikku rännet, tegeletakse probleemide algpõhjustega, pakutakse lahendusi otsingu- ja päästetööde valdkonnas tekkivatele probleemidele ning tugevdatakse liikmesriikidevahelist solidaarsust, jagades ühtlasi ka vastutuskoormat.

Ebaseaduslik liikumine Lääne-Balkani rändeteedel suurenes 2022. aastal märkimisväärselt. 2022. aasta detsembril alguses esitas komisjon **Lääne-Balkani tegevuskava**, milles on esitatud 20 operatiivmeetet Lääne-Balkani partneritega tehtava rände- ja piirihalduse alase koostöö tugevdamiseks. Nendel meetmetel on olnud märkimisväärne mõju, sest võrreldes 2022. aastaga on ebaseaduslik liikumine 2023. aastal vähenenud ligikaudu 25%.

2023. aasta juunis esitas komisjon **ELi tegevuskava Vahemere lääneosa ja Atlandi ookeani rändeteede kohta**. EL on tugevdanud partnerlust peamiste rändeteel

asuvate päritolu- ja transiidiriikidega. ELi, liikmesriikide ja rahvusvaheliste partnerite võetud meetmed on aidanud ebaseaduslike saabujate arvu oluliselt vähendada.

19. detsembril 2022 tegi komisjon ettepaneku tugevdada **inimkaubanduse tõkestamist ja selle vastast võitlust** reguleerivaid norme. Igal aastal langeb ELis inimkaubanduse ohvriks üle 7000 inimese. Enamik ohvreid on naised ja tüdrukud, kuid meessoost ohvrite osakaal on suurenenas, eelkõige seoses tööalase ärakasutamisega. Ajakohastatud reeglid lihtsustavad õiguskaitse- ja kohtuasutuste jaoks uute ärakasutamise vormide uurimist ja nende eest süüdistuse esitamist ning aitavad ohvreid kindlaks teha ja toetada.

14. märtsil 2023 kuulutas komisjon välja **Euroopa integreeritud piirihalduse** esimese mitmeaastase strateegilise poliitikatsükli, mis hõlmab järgmist viit aastat ja lähtub välispiiride haldamise ühistest arusaamadest. Sellega luuakse koordineeritud raamistik riikide piirihaldusasutustele ning enam kui 120 000-le riiklike piirivalveasutuste ja Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti töötajale, kes teevad üheskoos jõupingutusi ELi piiride kaitsmiseks.

Seaduslike rändevõimaluste loomine aitab vähendada ebaseaduslikku rännet ja võib aidata tugevdada Euroopa majandust.

Kuna ELi elanikkond vananeb ja maad võtab oskuste nappus, on vaja meelitada ligi andekaid oskustega inimesi, kellest ELi majandus puudust tunneb. Käesoleva aasta alguses kuulutas komisjon välja uue projektikonkursi Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondist 40 miljoni euro suuruse meetmetoetuse andmiseks, et rahastada seaduslikke rände- ja integratsioonivõimalusi. Samuti on käsil talendipartnerluste loomine Maroko,

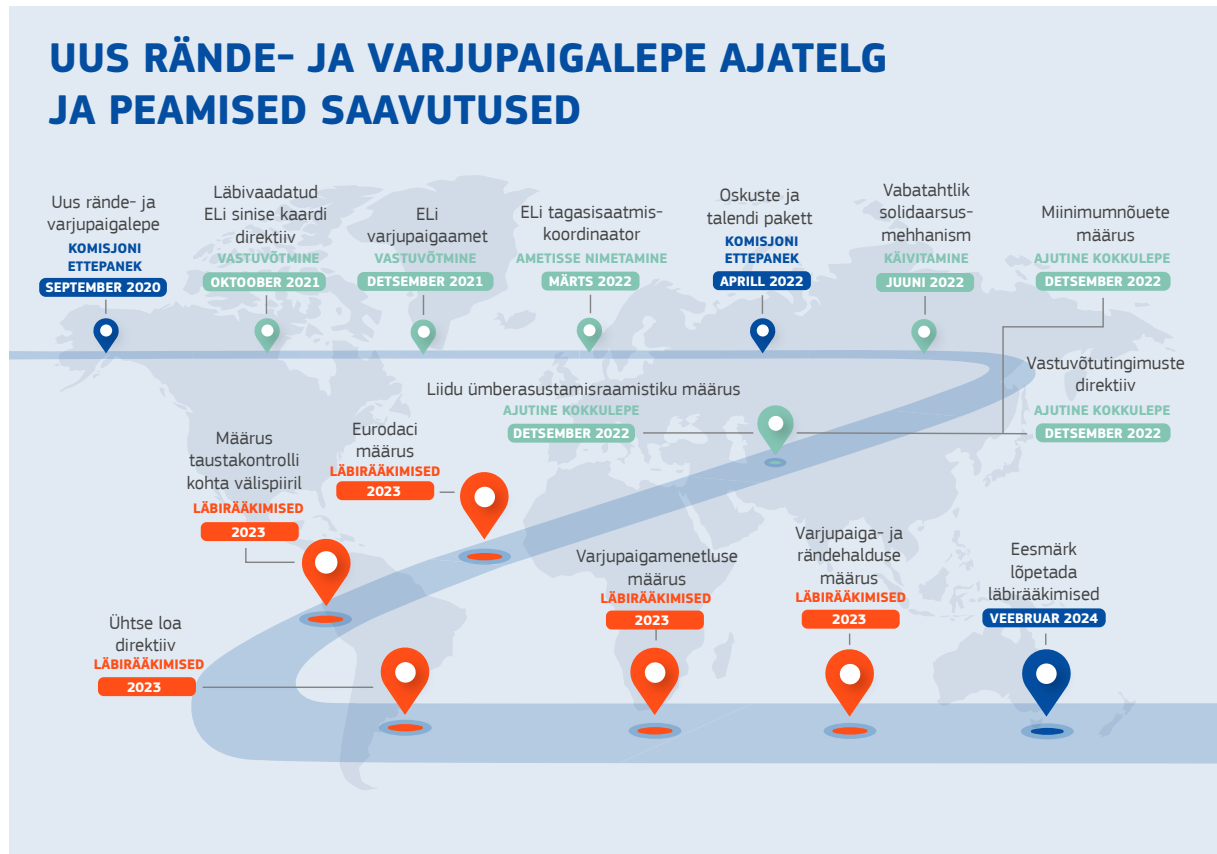
Tuneesia, Egiptuse, Bangladeshis ja Pakistaniga, sealhulgas naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendist “Globaalne Euroopa” antava rahalise toetuse abil. 2022. aasta oktoobris käivitas komisjon ka ELi talendireservi katseprojekti, et hõlbustada ukrainlaste integreerimist tööturule, ning esitab sel sügisel seadusandliku ettepaneku luua täiemahuline ELi talendireserv. Sellest saaks esimene kogu ELi hõlmav platvorm, mille abil muuta ELi töövõimalusi otsivate kolmandate riikide kodanike jaoks atraktiivsemaks ning mis aitab ELi tööandjatel leida vajalikke talente ja tagada inimväärset töötingimused.

2023. aasta jaanuaris käivitas komisjon **töörände platvormi**, et edendada oskustöölise rännet kolmandatest riikidest ELi ning tagada, et see oleks hästi juhitud ja suunatud sinna, kus on vaja tööjõudu ja oskusi. Uus platvorm ühendab rände- ja tööhõivespetsialiste, et edendada tihedat koostööd kahe sektori, aga samuti liikmesriikide ja ELi vahel, toetades seaduslikku rännet ja tööhõivet käsitlevate ELi tasandi algatuste tõhusat rakendamist.

Kolmandate riikide kodanike tõeline lõimimine ja kaasamine aitab kaasa ELi majanduskasvule, vastupanuvõimele ja heaolule. Komisjon rakendab jätkuvalt **integratsiooni ja kaasamise tegevuskava (2021–2027)**, millega nähakse ette hariduse, tööturule juurdepääsu, majutuse ja tervishoiu valdkonna meetmed. 2022. aasta detsembris kinnitas komisjon taas Euroopa integratsioonipartnerlust Euroopa sotsiaal- ja majanduspartneritega, esitades ühisavalduse, mis sisaldab erilist toetust Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja eest põgenevatele inimestele.

Ehkki rändeteedel ette tulevate jooksvate probleemide lahendamiseks on välja pakutud rida operatiivmeetmeid, on struktuursete lahenduste jaoks tarvis **ühist rände- ja varjupaigapoliitikat**. Seega on väga oluline jõuda kokkuleppele kõigis praegu läbiräägitavates varjupaiga- ja rändereformides. Komisjon tervitab poliitilist kokkulepet, mis saavutati 2022. aasta detsembris institutsioonidevahelistel läbirääkimistel ümberasustamisraamistiku, miinimumnõuete määruse ja vastuvõtutingimuste määruse ettepanekute üle ning juunis nõukogus uue rände- ja varjupaigaleppe kahe põhisamba - varjupaiga- ja rändehalduse määruse ning varjupaigamenetluse määruse - üle ning kiidab tööd, mida Euroopa Parlament on teinud oma läbirääkimismandaadi kokkuleppimisel käesoleva aasta alguses. Komisjon on valmis tegema koostööd Euroopa Parlamendi ja nõukoguga, et viia

institutsioonidevahelised läbirääkimised vastavalt ühisele tegevuskavale edukalt lõpule.

Kreeka on alustanud taasterahastust „NextGenerationEU“ rahastatavat **teedrajavat integratsiooniprojekti**, mille raames saavad pagulased ja rändajad, sealhulgas puuetega inimesed, tulekahjudele ja maavärinatele reageerimise koolitust. Projekt lähendab ühiste probleemide lahendamisel rändajaid ja kohalikke elanikke.

Humanitaarabi üleskutsele vastamine

Kui humanitaarabi vajajad moodustaksid omaette riigi, oleks see 360 miljoni kodanikuga suuruselt kolmas riik maailmas. Ja see kujuteldav riik kasvab üha kiirenevas tempos - võrreldes 2022. aasta algusega oleks see juba 30% suurem.

Andes Ukrainale enneolematut toetust, on komisjon jätkanud ka humanitaarabi andmist neile, kes seda mujal maailmas kõige enam vajavad. ELi 2023. aasta esialgsele humanitaarabi eelarvele, mille suurus oli 1,7 miljardit eurot, on vajadust mööda eraldatud täiendavaid vahendeid. Edendamaks üleilmset solidaarsust ja tugevdamiseks ELi kuvandit juhtiva humanitaarabiandjana, teatasid liikmesriigid koos komisjoniga, et **2023. aasta humanitaarabi kulutuste algne summa on 8,4 miljardit eurot**. Et vähendada kasvavat lõhet humanitaarabi vajaduse ja maailmas tervikuna pakutava rahastuse vahel, kiitsid liikmesriigid 2023. aasta mais heaks nõukogu teedrajavat järeldused, milles seati vabatahtlik eesmärk eraldada 10% ametlikust arenguabist humanitaarabiks.

6. veebruaril 2023 tabas Süüriat ja Türgit maavärin magnituudiga 7,8, millele järgnes veel vähemalt kaks suurt järeltõuget, mis põhjustasid ulatuslikku hävingut ja tuhandeid inimohvreid.

Et asuda kaastunde- ja solidaarsusavaldustelt tegudele, käivitas EL viivitamata suurima otsingu- ja päästeoperatsiooni, mida seni on ELi elanikkonnakaitse mehhanismi kaudu koordineeritud. See on silmapaistev näide ELi solidaarsusest. 21 Euroopa riiki saatsid kohapeale kiirreageerimis- ja

Rahvusvaheline rahastajate konverents

Üheskoos Türgi ja Süüria rahva heaks

meditsiiniüksused ning rescEU varu kaudu miljoneid esemeid, nagu peavarjuks vajalik varustus, kütteseadmed, generaatorid, meditsiiniseadmed, toit ja soe riieus.

Järgmisel kuul korraldasid Euroopa Komisjoni president Ursula von der Leyen ja Euroopa Liidu Nõukogu eesistujariik Rootsi üheskoos **Süüria ja Türgi maavärina ohvrite abistamise rahvusvahelise rahastajate konverentsi**.

Konverentsil antud lubaduste kogusumma oli ligi 7 miljardit eurot, millest 911 miljonit eurot anti toetustena Süüriale ning 6,05 miljardit eurot toetuste ja laenudena Türgile.

16. ja 17. märtsil 2023 korraldasid EL ja Kanada ühiselt **Venezuela pagulastele ja rändajatele ning neid vastuvõtivatele riikidele ja kogukondadele pühendatud rahvusvahelise solidaarsuse väljendamise konverentsi**. Sellel rõhutati, kui tähtis on humanitaarabi-, arengu- ja stabiliseerimismeetmeid omavahel koordineerida.

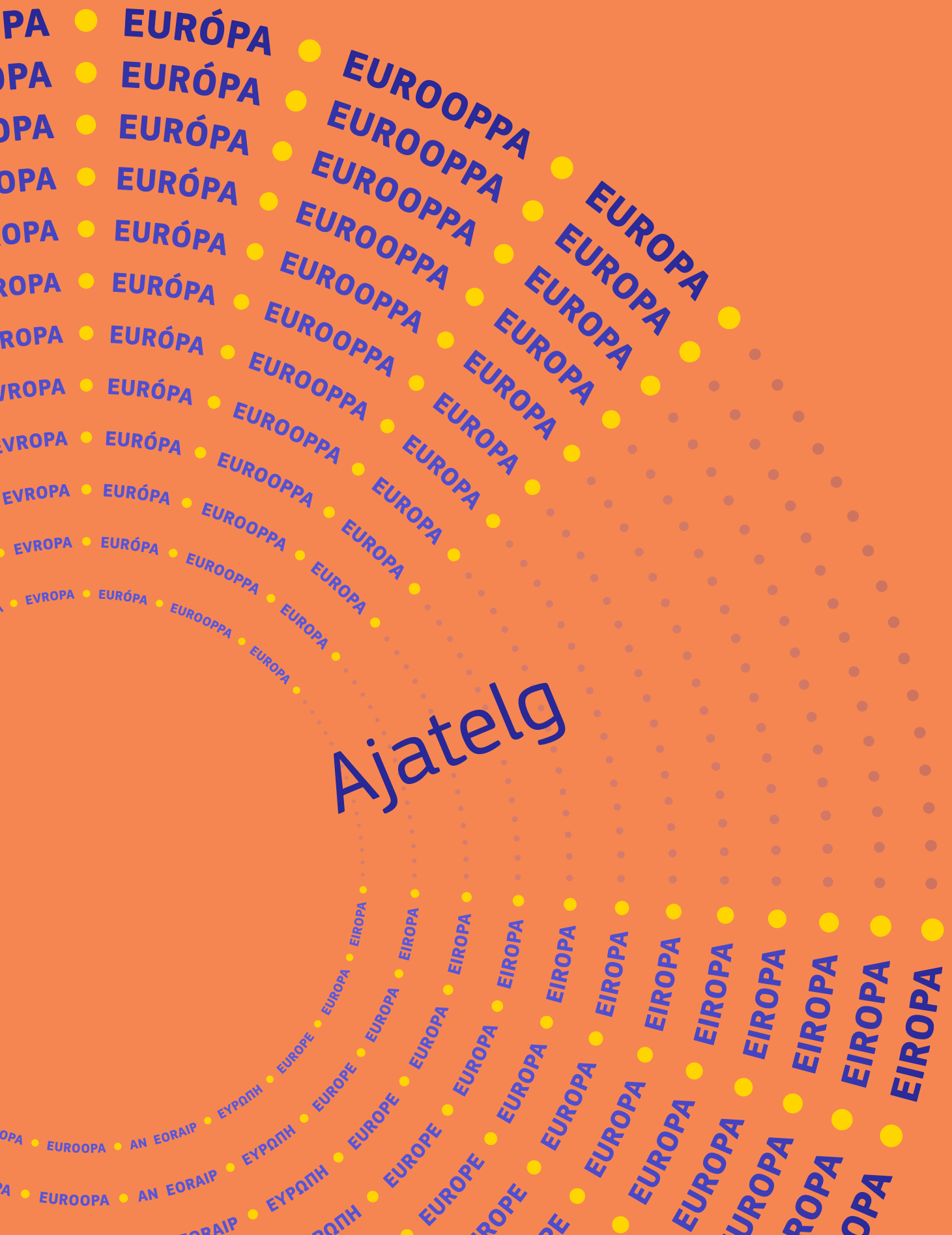
14.–15. juunil 2023 korraldas EL **seitsmenda Brüsseli konverentsi Süüria ja piirkonna tuleviku teemal**. Konverentsil lubati 5,6 miljardit eurot toetust. Käimas on Süüria kriisi 13. aasta ning konverentsil kinnitati ELi ja rahvusvahelise üldsuse jätkuvat toetust Süüria rahvale, Süüria põgenikele ja neid naaberriikides vastuvõtivatele kogukondadele.

EL vastab humanitaarabi üleskutsetele ka väljaspool lähinaabrust. Võttes arvesse kiiresti halvenevat olukorda **Kongo Demokraatliku Vabariigi idaosas**, lõi EL 2023. aasta märtsis humanitaarabi õhusilla Gomasse. Prantsusmaa toel tarnis EL sinna muu hulgas meditsiinitarbed ja toitu. **Afganistani** humanitaarabi õhusilla kaudu on EL korraldanud elupäästva abi kohaletoimetamiseks alates 2021. aasta augustist 29 lendu, millest viimane maandus Afganistanis 24. mail 2023.

Reageerides viivitamata 2023. aasta aprillis **Sudaanis** puhkenud sõjale, täiendas EL oma esialgset 73 miljoni euro suurust humanitaarabi 2023. aasta juunis veel 60 miljoni euroga ning aitas korraldada rahvusvahelist rahastajate konverentsi. EL lõi ka humanitaarabi õhusilla Sudaani ja selle naaberriiki **Tšaadi**, et viia nendes riikidesse elupäästvaid kaupu. 2022. aasta novembris loodi humanitaarabi õhusild **Burkina Fasse**. Sel viisil tarniti toitu ja esmatarbekaupu sadadele tuhandetele blokaadi piirkondades asuvatele inimestele, keda ohustab nälg.

EL jätkab oma partneritega kogu maailmas koostööd, et anda abivajajatele humanitaarabi ning aidata lahendada struktuurseid probleeme, mis põhjustavad ümberasumist, nälga ja konflikte.

SEPTEMBER 2022

.....
6.9

Bosnia ja Hertsegoviina ühineb ELi elanikkonnakaitse mehhanismiga.

.....
7.9

Euroopa Komisjon esitab Euroopa hooldusstrateegia, millega soovitakse tagada kvaliteetsed, taskukohased ja kättesaadavad hooldusteenused ning parandada nii hooldusteenuse saajate kui ka osutajate olukorda.

.....
14.9

Komisjon teeb ettepaneku keelustada ELi turul sunniviisilise töö abil valmistatud tooted.

.....
14.9

Komisjon teeb ettepaneku rakendada Euroopa energiaturul erakorralisi sekkumismeetmeid, mis aitaksid toime tulla viimase aja järsu hinnatõusuga.

.....
15.9

Komisjon tutvustab küberkerksuse määrust, mille eesmärk on kaitsta tarbijaid ja ettevõtjaid ebaturvaliste toodete eest.

.....
16.9

Euroopa meediavabaduse määrus: komisjon näeb ette õigusnormid, mille alusel kaitsta ELis meedia mitmekesisust ja sõltumatust.

.....

20.9

Komisjon teeb Euroopa tervisealiidu raames ettepaneku hakata vähktõve avastamiseks rakendama uut ELi lähenemisviisi, et teha rohkem ja paremaid sõeluuringuid.

.....

21.9

Komisjon kiidab ELi riigiabi eeskirjade kohaselt heaks üleeuroopalist huvi pakkuva tähtsa projekti, millega toetada vesiniku väärtusahelas teadusuuringuid ja innovatsiooni, vesiniku esialgset tööstuslikku kasutuselevõttu ja asjaomase taristu ehitamist.

.....

21.9

EL teatab ülemaailmsele AIDSi, tuberkuloosi ja malaaria vastu võitlemise fondile 715 miljoni euro eraldamisest, et päästa miljoneid inimesi nende raskete haiguste käest.

.....

28.9

Komisjon kutsub liikmesriike üles ajakohastama riiklike miinimumsissetuleku tagamise kavasad, et saavutada seatud eesmärk vähendada Euroopas vaesust ja sotsiaalseid tõrjutust.

.....

28.9

Komisjon tutvustab terviklikku lähenemisviisi, mille abil kaitsta inimesi ja keskkonda paremini asbesti eest ning tagada asbestivaba tulevik.

.....

29.9

Komisjon võtab vastu suunised ELi konkurentsioiguse kohaldamise kohta füüsilisest isikust ettevõtjate töötingimusi käsitlevate kollektiivlepingute suhtes.

OKTOOBER 2022

.....

4.10

EL võtab vastu esimese noorte välistegevusse kaasamise tegevuskava, mille alusel tugevdada kogu maailmas noortega tehtavat koostööd.

.....

4.10

EL võtab kuues kohas kasutusele esimesed kvantarvutid.

.....

4.10

Euroopa Parlament ja Euroopa Liidu Nõukogu võtavad vastu direktiivi piisava miinimumpalga kohta, et edendada ELis kollektiivlääbirääkimisi ja parandada töötajate miinimumpalga kaitset.

.....

6.10

Tulenevalt provotseerimata ja põhjendamata sõjalisest agressioonist Ukraina vastu lepib EL kokku kaheksandas Venemaa vastu suunatud sanktsioonide paketi.

.....

10.10

Ukraina: komisjon käivitab ELi talendireservi katseprojekti, mille raames selgitatakse välja sõja eest põgenevate Ukraina kodanike oskused ning aidatakse neid ELi tööandjatega kokku viia ja neil tööd leida.

.....

12.10

2022. aasta laienemispakett: komisjon hindab Lääne-Balkani ja Türgi reforme ning soovib anda Bosniale ja Hertsegoviinale kandidaatriigi staatuse.

.....

14.10

EL eraldab Maailmapanga ja Rahvusvahelise Valuutafondi igaaastastel kohtumistel vaesuse vähendamise ja majanduskasvu usaldusfondi 100 miljonit eurot, et toetada haavatavaid Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riike.

.....

17.10

Lennundus: allkirjastatakse pöördelise tähtsusega ELi ja Kagu-Aasia Maade Assotsiatsiooni (ASEAN) lennundusleping, mis aitab ühendada 1,1 miljardit inimest.

.....

18.10

Komisjon teeb täiendavaid ettepanekuid energiahinnatõusu ohjeldamiseks ja varustuskindluse tagamiseks.

.....

18.10

Euroopa roheline kokkulepe: komisjon allkirjastab Euroopa roheline kokkuleppe raames esimese riigiga – Marokoga – rohepartnerluse.

.....

19.10

Komisjon võtab vastu teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks antava riigiabi läbivaadatud raamistiku.

.....

24.10

Terviseelit: nõukogu paneb paika Euroopa terviseleidu viimased elemendid.

.....

25.10

Komisjoni ja G7 eesistujariigi korraldatud rahvusvahelisel ekspertide konverentsil kinnitatakse vankumatut toetust Ukraina taastamisele.

.....

26.10

Euroopa roheline kokkulepe: komisjon teeb ettepaneku puhtamat õhku ja vett käsitlevate õigusnormide kohta.

.....

28.10

Heiteta sõidukid: paketi „Eesmärk 55“ esimese kokkuleppega lõpetatakse ELis 2035. aastaks uute CO₂ heidet tekitavate autode müük.

NOVEMBER 2022

.....
1.11

ELi liikmesriigid on kava „REPowerEU“ kohaselt täitnud enne talve 95% gaasihoidlate kogumahutavusest, ületades 80% eesmärgi.

.....
1.11

Digiturgude määrus: jõustuvad pääsuvalitsejate suhtes kohaldatavad õigusnormid, mis aitavad tagada digiturgude avatust.

.....
3.11

Komisjon investeerib 3 miljardit eurot uuenduslikesse puhta tehnoloogia projektidesse, millega viiakse ellu kava „REPowerEU“ ja muudetakse Euroopa kiiremini sõltumatuks Venemaa fossiilkütustest.

.....
3.11

Berliini protsessi tippkohtumine: EL kuulutab välja 1 miljardi euro suuruse energiatoetuspaketi Lääne-Balkani piirkonna abistamiseks.

.....
7.11

2022. aasta ÜRO kliimamuutuste konverentsil (COP27) sõlmib EL Kasahstaniga toorainete, patareide ja akude ning taastuvallikatest toodetud vesiniku valdkonnas strategilise partnerluse.

.....
7.11

Komisjon suurendab lühiajaliste üüriteenuste sektori läbipaistvust kõigi turuosaliste jaoks.

.....

8.11

EL sõlmib COP27-l Namiibiaga kestlike toorainete ning taastuvallikatest toodetud vesiniku valdkonnas strateegilise partnerluse. Samuti käivitab ta viie partnerriigiga metsapartnerluse.

.....

8.11

EL jõuab kokkuleppele liikmesriikide transpordi, hoonete, jäätmete ja põllumajanduse heitkoguste vähendamises.

.....

9.11

REPowerEU: komisjon hoogustab Venemaa gaasi asendamist taastuvenergiaga ning muudab taastuvate energiaallikate jaoks lubade andmise kiiremaks.

.....

9.11

Komisjon teeb ettepaneku luua Ukraina jaoks 2023. aastaks stabiilne ja prognoositav toetuspakett, mille maht oleks kuni 18 miljardit eurot.

.....

10.11

Komisjon teeb ettepaneku uute Euro 7 standardite kohta, mille alusel vähendada sõidukite saasteainete heidet ja parandada õhukvaliteeti.

.....

10.11

Küberkaitse: komisjon tutvustab ELi küberkaitsepoliitikat ja sõjaväelise liikuvuse tegevuskava 2.0, mille kaudu suurendada ELi suutlikkust kaitsta oma kodanikke ja taristut.

.....

11.11

EL otsustab Euroopa roheline kokkuleppe raames suurendada süsinikdioksiidi eemaldamist maakasutuse, metsanduse ja põllumajanduse kaudu.

.....
16.11

EL ja Egiptus lepivad kokku, et tõhustavad puhtale energiale üleminekul koostööd.

.....
16.11

Jõustub digiteenuste määrus, millega muudetakse veebikeskkond turvalisemaks ja vastutustundlikumaks.

.....
18.11

Albaania ühineb ELi elanikkonnakaitse mehhanismiga.

.....
15.11

EL ja rahvusvahelised partnerid käivitavad läbimurdelise sammuna Indoneesiaga energiasüsteemi õiglase ümberkujundamise partnerluse.

.....
16.11

Euroopa tiim kuulutab COP27-l strateegia „Global Gateway“ raames välja ühe miljardi euro suuruse paketi Aafrikas kliimamuutustega kohanemiseks ja vastupanuvõime suurendamiseks.

.....
18.11

Global Gateway: Euroopa tiim käivitab Kesk-Aasias kaks energia- ja digitaalse ühenduvuse alast algatust.

.....
18.11

Komisjon võtab vastu koostalitleva Euroopa määruse ettepaneku, et tugevdada kogu ELis avaliku sektori piiriülest koostalitlusvõimet ja koostööd.

.....

21.11

EL näitab COP27-l üles tahet pidada kinni eesmärgist hoida globaalne soojenemine alla 1,5 °C ning aitab luua uue tasakaalustatud rahastamiskorra.

.....

22.11

Komisjon teeb ettepaneku uue ELi õigusakti kohta, mille abil piirata gaasihindade ülemäärast tõusu.

.....

28.11

Komisjon tutvustab läbivaadatud õigusnorme, mis muudavad tööstusdisainilahenduste kaitse kogu ELis odavamaks, kiiremaks ja prognoositavamaks.

.....

30.11

Ülemaailmne tervishoid: komisjon võtab vastu uue ülemaailmse tervishoiustrateegia, et parandada muutavas maailmas terviseohutust ja tagada inimeste parem tervis.

.....

22.11

Majanduspoliitika koordineerimine: komisjon esitab suunised Euroopas energiakriisiga toimetulekuks ning rohe- ja digipöörde edendamiseks.

.....

28.11

EL ja Lõuna-Korea käivitavad uue digipartnerluse.

.....

30.11

Euroopa roheline kokkulepe: komisjon teeb ettepaneku kehtestada uued kogu ELi hõlmavad õigusnormid pakendite ja pakendijäätmete vähendamiseks, samuti süsinikdioksiidi sidumise sertifitseerimist käsitlevad õigusnormid, mis aitavad saavutada nullnetoheidet.

DETSEMBER 2022

.....

2.12

EL ja Jaapan allkirjastavad koostöömemorandumi, et ergutada innovatsiooni ja arendada rahvusvahelist vesinikuturgu.

.....

2.12

Ukraina: komisjon teeb ettepaneku kriminaliseerida Venemaa sissetungi tõttu kehtestatud ELi sanktsioonide rikkumine.

.....

3.12

G7 kehtestab naftahinna ülempiiri, mistõttu Venemaa tulud vähenevad, aga ülemaailmsed energiaturul püsivad stabiilsed.

.....

6.12

Euroopa roheline kokkulepe: EL lepib kokku õigusaktis, mille abil võidelda ELi tootmisest ja tarbimisest tuleneva ülemaailmse raadamise ja metsade degradeerumise vastu.

.....

6.12

Albaanias Tiranas toimunud ELi ja Lääne-Balkani tippkohtumisel kinnitatakse taas piirkonna liikumist ELi liikmesuse poole ning Lääne-Balkani ja ELi strateegilist partnerlust.

.....

7.12

Võrdõiguslikkuse pakett: komisjon teeb ettepaneku kehtestada uued õigusnormid põlvnemise tunnustamiseks liikmesriikides.

.....

8.12

Komisjon teeb ettepaneku meetmete kohta, millega ajakohastada ELi käibemaksusüsteemi ning muuta see ettevõtete jaoks paremini toimivaks ja pettuste suhtes vastupidavamaks, kasutades ja edendades selleks digitaliseerimist.

.....

9.12

Euroopa roheline kokkulepe: EL lepib kokku uues õigusaktis kestlikumate ja ringluspõhiste patareide ja akude kohta, et toetada seeläbi energiasüsteemi ümberkujundamist ja tööstusharu konkurentsivõimet.

.....

6.12

Euroopa roheline kokkulepe: parlament ja nõukogu lepivad kokku uutes reeglites, mis käsitlevad ELi heitkogustega kauplemise süsteemi kohaldamist lennundussektoris.

.....

7.12

Komisjon teeb ettepaneku tugevdada võrdõiguslikkust edendavaid asutusi, eelkõige suurendada nende sõltumatust, vahendeid ja volitusi, et nad suudaksid ELis tõhusamalt diskrimineerimise vastu võidelda.

.....

9.12

Komisjon ja tema partnerid selles sektoris loovad uue tööstusliidu, et suurendada ELis päikeseenergia kasutamist ja energiajulgeolekut.

.....
9.12

EL ja Tšiili viivad lõpule läbirääkimised täiustatud raamlepingu üle.

.....
9.12

Euroopa tervisealiit: lähtudes komisjoni ettepanekust tugevdada vähktõve ennetamist varajase avastamise kaudu, võtab nõukogu vastu uue tegevuskava, mis käsitleb vähktõve sõeluuringuid.

.....
11.12

Toimub strateegia „Global Gateway“ juhatuse esimene koosolek.

.....
12.12

EL ja tema Aafrika partnerid käivitavad kaks Euroopa tiimi rändealast algatust, mis keskenduvad Atlandi ookeani ja Vahemere keskosa rändeteedele.

.....
13.12

Julgeolekuliit: komisjon teeb ettepaneku võtta vastu uued reisijaid käsitlevat eelteavet reguleerivad õigusnormid, mis hõlbustavad välispiiride haldamist ja suurendavad sisejulgeolekut.

.....
13.12

Euroopa roheline kokkulepe: parlament ja nõukogu jõuavad kokkuleppele süsiniku piirimeetme suhtes.

.....

14.12

Toimub ELi ja ASEANi tippkohtumine. EL ja liikmesriigid teatavad, et strateegia „Global Gateway“ raames võetakse kasutusele 10 miljardit eurot, et kiirendada ASEANi riikides taristuinvesteeringuid.

.....

14.12

Komisjon võtab vastu uued riigiabi eeskirjad, millega reguleerida põllumajandus-, metsandus- ning kalandus- ja vesiviljelussektoris antavat abi

.....

15.12

Parlament ja nõukogu jõuavad poliitilisele kokkuleppele uutes reeglites, mis võimaldavad naiste ja meeste võrdse tasustamise põhimõtte suuremat läbipaistvust ja selle põhimõtte järgimise tõhusamat tagamist.

.....

16.12

Komisjon korraldab Euroopa tuleviku konverentsi järelmeetmena toidujäätmete vähendamise teemal esimese Euroopa kodanike paneelarutelu.

.....

16.12

Ukraina: EL lepib kokku üheksandas Venemaa vastu suunatud sanktsioonide pakettis.

.....

16.12

EL ja Ukraina allkirjastavad 100 miljoni euro suuruse toetuspaketi sõjas kannatada saanud koolide taastamiseks.

.....

18.12

Euroopa roheline kokkulepe: parlament ja nõukogu jõuavad kokkuleppele heitkogustega kauplemise süsteemi tugevdamises ja kliimameetmete sotsiaalfondi loomises, et toetada inimesi puhtamale energiale üleminekul.

.....

19.12

EL ja 195 riiki võtavad ÜRO bioloogilise mitmekesisuse konverentsil (COP15) vastu Kunmingi-Montreali elurikkuse raamistiku, mis sisaldab ülemaailmseid eesmärke ja sihte, millega kaitsta ja taastada loodust praeguste ja tulevaste põlvkondade jaoks.

.....

19.12

Komisjon teeb ettepaneku rangemate reeglite kohta, mille alusel võidelda kasvava inimkaubandusega seotud kuritegevuse vastu.

.....

21.12

Moderniseerimisfondi kaudu investeeritakse kaheksas liikmesriigis 4,11 miljardit eurot energiaülemineku projektidesse, et vähendada sõltuvust Venemaa fossiilkütustest ja kiirendada taastuvenergia kasutuselevõttu.

.....

31.12

Tööhõive toetamise erakorraline rahastu TERA, mille eesmärk oli kaitsta COVID-19 pandeemiast mõjutatud töökohti ja sissetulekuid ning millel oli tähtis roll pandeemia mõju leevendamisel ja majanduse taastamise toetamisel, lõpetab tegevuse.

2021. aastal toetati TERA kaudu 15 liikmesriigis 9 miljonit inimest ja enam kui 900 000 ettevõtet; 2022. aastal, mil TERA kasutamine selgelt vähenes, toetati neljas liikmesriigis 350 000 inimest ja 40 000 ettevõtet.

JAAANUAR 2023

.....

1.1

Horvaatia ühineb euro- ja Schengeni alaga.

.....

1.1

2023. aastal tähistab EL ühtse turu – Euroopa integratsiooni ühe suursaavutuse – 30. aastapäeva.

.....

10.1

EL ja NATO allkirjastavad uue koostööd käsitleva ühisdeklaratsiooni. Nad lepivad kokku, et tõhustavad hübriid- ja küberohtude ning terrorismi vastu võitlemist, tihendavad koostööd kujunemisjärgus ja murrangulise tehnoloogia ja kosmose valdkonnas, tegelevad kliimakriisist tulenevate julgeolekumõjudega ning tugevdavad elutähtsa taristu vastupanuvõimet.

.....

12.1

Jõustub välisriigi subsidiumide määrus. See võimaldab ELil olla kaubandusele ja investeringutele avatud ning tagada samal ajal kõigile ühtsel turul tegutsevatele ettevõtjatele võrdsed tingimused.

.....

17.1

Komisjon käivitab talendiotsingumehhanismi, millega toetada ELi piirkondi, mida mõjutab tööealise elanikkonna eriti kiire vähenemine.

.....
23.1

Euroopa terviseelit: komisjon käivitab vähktõve pildidiagnostika Euroopa algatuse, et aidata tervishoiuteenuste osutajatel, uurimisinstituutidel ja novaatoritel kasutada vähktõve ravis optimaalselt ära uuenduslikke andmetel põhinevaid lahendusi.

.....
25.1

Komisjon tutvustab algatust, millega tugevdatakse ja edendatakse konkreetsete riiklike ja ELi tasandi meetmetega sotsiaaldialoogi.

.....
17.1

Komisjon loob Soomes esimese rescEU strateegilise varu keemiliste, bioloogiliste, radioloogiliste ja tuumaotude jaoks.

.....
24.1

Komisjon tutvustab uut tolmeldajaid käsitlevat kokkulepet, mille eesmärk on takistada looduslike putuktolmeldajate arvu murettekitavat vähenemist Euroopas.

.....
26.1

Komisjon käivitab strateegia „Global Gateway“ raames Lõuna-Aafrikas Pretorias Euroopa tiimi piirkondliku Sahara-taguse Aafrika õpetajate toetamise algatuse ja EL eraldab selle jaoks 100 miljonit eurot.

VEEBRUAR 2023

.....

1.2

EL ja Singapur käivitavad digipartnerluse.

.....

1.2

Komisjon tutvustab roheline kokkuleppe tööstuskava, mis aitab muuta ELi nullnetotööstust konkurentsivõimelisemaks ja toetada kiiret üleminekut süsinikuneutraalsusele.

.....

2.2

Komisjoni president Ursula von der Leyen ja 15 volinikku sõidavad Kiievisse esmakordselt selles formaadis toimuvale volinike kolleegiumi ja Ukraina valitsuse kohtumisele, et tihendada mitmes sektoris ELi ja Ukraina koostööd.

.....

3.2

Kiievis toimub ELi ja Ukraina tippkohtumine.

.....

4.2

Ukraina: EL ja G7 partnerid kehtestavad Venemaa naftasaadustele hinnalae.

.....

6.2

EL ja India asutavad kaubandus- ja tehnoloogiaõukogu, kus hakatakse lahendada kaubanduse, usaldusväärse tehnoloogia ja julgeolekuga seotud probleeme.

.....

8.2

Komisjon võtab vastu ELi suurõnnetustele vastupidavuse eesmärgid ja soovitusel liikmesriikidele, et tugevdada Euroopa võimet tulevastele suurõnnetustele vastu panna, tugevdades selleks eelohje-, valmistumis-, reageerimis- ja kindlustamismeetmeid.

.....

6.2

Komisjon alustab kohe pärast Türgit ja Süüriat tabanud purustavaid maavärinaid ELi elanikkonnakaitse mehhanismi kaudu oma suurimat otsingu- ja päästeoperatsiooni, aidates päästa Türgis inimelusid ning toetades humanitaarabi koheletoimetamist Süüriasse.

.....

10.2

EL lähetab Hispaaniast, Prantsusmaalt ja Portugalist ELi elanikkonnakaitse mehhanismi kaudu Tšiilisse üle 250 päästetöötaja, kes aitavad riikide reageerijaid äärmuslike metsa- ja maastikupõlengute vastu võitlemisel.

.....

13.2

Komisjon kehtestab reeglid taastuvallikatest toodetud vesiniku kohta.

.....

14.2

Komisjon teeb ettepaneku, et uued linnabussid oleksid 2030. aastaks heiteta ning uute veoautode heide väheneks 2040. aastaks 90%.

.....

23.2

Komisjon tutvustab meetmeid, millega teha gigabitiühendus 2030. aastaks kättesaadavaks kõigile ELi kodanikele ja ettevõtjatele.

.....

25.2

EL lepib kokku kümnesendas Venemaa vastu suunatud sanktsioonide pakettis.

.....

27.2

Komisjon ja Ühendkuningriigi valitsus jõuavad põhimõttelisele poliitilisele kokkuleppele Windsori raamistiku suhtes, mis pakub Põhja-Iirimaa kodanike ja ettevõtjate praktilistele probleemidele terviklikke lahendusi.

.....

28.2

Global Gateway: komisjon sõlmib Euroopa Investeeringupangaga 4 miljardi euro suuruse tagatislepingu, mis sisaldab 3,5 miljardit eurot laenudena ja 500 miljonit eurot usaldusfondi vahendeid, millega toetada kuni 2027. aastani Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani riikide ettevõtjaid.

.....

MÄRTS 2023

1.3

Liiklusohutus: komisjon teeb ettepaneku ajakohastada juhilubadele kehtestatud nõudeid ja parandada piiriülest liikluseeskirjade täitmist.

7.3

Julgeolekuliit: tööle rakendatakse uuendatud Schengeni infosüsteem.

9.3

Komisjon võtab vastu uue riigiabimeetmete ajutise kriisi- ja üleminekuraamistiku, mille kaudu edendada toetusmeetmeid sektorites, millel on kliimaneutraalsele majandusele üleminekul tähtis roll. Samuti kiidab komisjon heaks riigiabi üldise grupierandi määruse muutmise, et hõlbustada, lihtsustada ja kiirendada ELi rohe- ja digipöörde toetamist.

10.3

Komisjon tutvustab ELi julgeoleku- ja kaitsevaldkonna kosmosestrateegiat, mille alusel tagada tugevam ja vastupidavam EL.

10.3

EL ajakohastab oma merendusjulgeoleku strateegiat, millega tagatakse merede rahumeelne kasutamine ja kaitstakse merendusvaldkonda uute ohtude eest.

10.3

Euroopa roheline kokkulepe: EL otsustab karmistada energiatõhususe suurendamiseks õigusnorme.

.....

14.3

Colombias Bogotás käivitatakse ELi ning Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonna digiliit – ühisalgatus inimkeskse digiülemineku edendamiseks.

.....

14.3

Komisjon teeb ettepaneku reformida ELi elektrituru ülesehitust, et edendada seeläbi taastuvaid energiaallikaid, kaitsta paremini tarbijaid ja suurendada tööstuse konkurentsivõimet.

.....

16.3

Komisjon teeb ettepaneku nullnetotööstuse määruse kohta, millega laiendada ELis puhta tehnoloogia tootmist ja tagada, et EL on puhtale energiale üleminekuks hästi valmis.

.....

16.3

Komisjon teeb ettepaneku tervikliku meetmekomplekti kohta, millega tagada ELi turvaline ja taskukohane juurdepääs mitmekesistele ja kestlikele kriitilisele toorainele tarnetele.

.....

16.3

Komisjon paneb ühtse turu 30. aastapäeval paika, kuidas tagada pärast 2030. aastat ELi pikaajaline konkurentsivõime.

.....

16.3

Komisjon käivitab algatuse „Uus Euroopa Bauhaus“ raames suutlikkuse suurendamise programmi, mille alusel hakata Ukrainat uuesti üles ehitama.

.....
17.3

Komisjon eraldab Venezuela kriisi käsitleval 2023. aasta rahvusvahelisel solidaarsuskonverentsil Venezuelale humanitaarabina 75 miljonit eurot.

.....
20.3

EL ja rahvusvahelised rahastajad koguvad Brüsselis toimunud rahastajate konverentsil Türgi ja Süüria elanikele 7 miljardit eurot 2023. aasta veebruaris toimunud purustavate maavärinate tagajärgedega toimetulekuks.

.....
22.3

Komisjon kehtestab uued tarbijaõigused, mis muudavad kaupade parandamise lihtsamaks ja atraktiivsemaks. Samuti tehakse ettepanek ühiste kriteeriumide kohta, mille alusel võidelda rohepesu ja eksitavate roheväidete vastu.

.....
23.3

Euroopa roheline kokkulepe: parlament ja nõukogu jõuavad kokkuleppele meretranspordi heitkoguste vähendamises säästvate laevakütuste abil.

.....
28.3

Euroopa roheline kokkulepe: EL lepib kokku uues eesmärgikindlas õigusaktis, millega võetakse kasutusele piisav alternatiivkütuste taristu.

.....
29.3

Komisjon teeb ELi ettevõtluskeskkonna parandamiseks ettepaneku suurendada läbipaistvust ja vähendada bürokraatiat.

.....
30.3

Euroopa roheline kokkulepe: EL lepib kokku rangemates õigusaktides, millega kiirendada taastuenergia kasutuselevõttu.

.....
30.3

President von der Leyen peab kõne ELi ja Hiina suhetest.

.....
31.3

NextGenerationEU: taaste- ja vastupidavusrahastu väljamaksed ületavad 150 miljardit eurot.

.....
31.3

REPowerEU: EL täidab oma vabatahtliku eesmärgi vähendada gaasinõudlust võrreldes eelmise viie talvega 15%. Talve lõppedes on 60% gaasihoidlatest veel täis.

APRILL 2023

.....
3.4

Komisjon tähistab Ühtekuuluvusfondi 30. aastapäeva. Fondi tegevusaja jooksul on ELi majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse toetamiseks investeeritud peaaegu 179 miljardit eurot.

.....
4.4

EL hakkab välja arendama rescEU varjupaigavaru, mis luuakse Horvaatias, Poolas, Sloveenias, Hispaanias, Rootsis ja Türgis ning mida saab kasutada kriiside ja suurõnnetuste korral, mis käivad riikide endi reageerimissuutlikkusele üle jõu.

.....
5.4

Komisjon teeb õiguslase koostöö valdkonnas ettepaneku võtta vastu õigusnormid, millega reguleerida kriminaalmenetluste üleandmist liikmesriikide vahel.

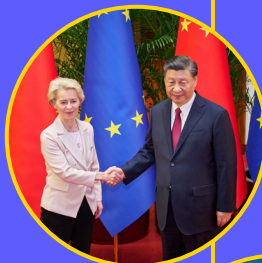

.....
5.4

Komisjon annab roheline tule algatusele „Päästkem mesilased ja põllumajandustootjad! Keskkonna puhtuse huvides muudame põllumajanduse mesilassõbralikumaks“. Tegemist on seitsmenda Euroopa kodanikualgatusega, mis on kogunud 1 miljon allkirja.

.....
6.4

President von der Leyen külastab Hiinat.

.....
17.4

Komisjon loob algoritmilise läbipaistvuse Euroopa keskuse, mis hakkab tagama digiteenuste määruse täitmist.

.....
18.4

Saavutatakse poliitiline kokkulepe Euroopa kiibimääruse üle, millega tugevdada selles strateegilises sektoris ELi konkurentsivõimet ja vastupidavust.

.....
18.4

Komisjon võtab vastu ettepaneku ELi kübersolidaarsuse määruse kohta, millega tugevdada küberturvalisussuutlikkust ELis, ning tutvustab küberoskuste akadeemia algatust.

.....

20.4

Ukraina ühineb ELi elanikkonnakaitse mehhanismiga.

.....

24.4

Euroopa roheline kokkulepe: EL ja Norra loovad rohelise liidu, mille raames tihendada kliima-, keskkonna-, energia- ja puhta tööstuse valdkonnas koostööd.

.....

25.4

Digiteenuste määrus: komisjon teeb digiteenuste määruse kohaselt kindlaks esimesed väga suured digiplatvormid ja otsingumootorid.

.....

23.4

Kodanike virtuaalsel paneelarutelul esitatakse 23 soovitud õiglaste ja inimkesksete virtuaalmaailmade loomiseks ELis.

.....

25.4

ELi energiaplattform: komisjon algatab esimese ettevõtjate ühise gaasihanke.

.....

26.4

Komisjon esitab seadusandlikud ettepanekud, kuidas reformida majandus- ja finantskriisi järel põhjalikult ELi majanduse juhtimise reegleid.

.....

26.4

Euroopa terviseeliit: komisjon teeb ettepaneku reformida ravimeid käsitlevaid õigusakte, et muuta ravimid kättesaadavamaks, taskukohasemaks ja uuenduslikumaks.

.....

26.4

Euroopa roheline kokkulepe: parlament ja nõukogu jõuavad kokkuleppele uue õigusakti suhtes, mille alusel vähendada säästvate lennukütuste edendamise kaudu lennunduse heitkoguseid.

.....

27.4

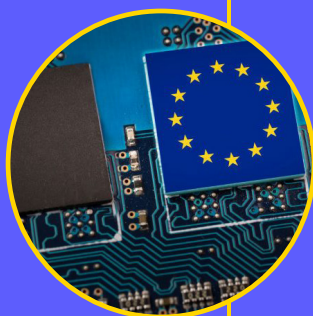
Global Gateway: komisjon ja Euroopa Investeeringuspank teatavad, et eraldavad 18 miljardi euro väärtuses vahendeid, mille abil suurendada investeeringuid kliimameetmetesse ja kestlikku majandusse.

.....

27.4

Komisjon teeb ettepaneku võtta vastu uued õigusnormid, mis aitaksid ettevõtetel teenida oma leiutistelt väärilist tulu, kasutada ära uut tehnoloogiat ja anda oma panus ELi konkurentsivõime ja tehnoloogilise suveräänsuse parandamiseks.

MAI 2023

.....
3.5

Komisjon võtab vastu laskemoona tootmist toetava määruse ettepaneku. Tegemist on 500 miljoni euro suuruse kavaga, kuidas kiiresti suurendada ELi kaitsetööstuse suutlikkust Ukrainat abistada.

.....
3.5

Komisjon teeb ettepaneku kehtestada rangemad õigusnormid, mille alusel võidelda ELis ja kogu maailmas korrupsiooniga.

.....
4.5

Komisjon esitab soovitusel võtta meetmeid spordi- ja muude ürituste otseülekannete internetipiraatluse vastu.

.....
9.5

Euroopa oskusteaastat alustatakse oskusteaasta festivaliga.

.....
10.5

Võttes arvesse Sudaani konfliktist tingitud kasvavaid humanitaarvajadusi, loob EL humanitaarabi õhusilla, mille kaudu veetakse Port Sudani humanitaarpartneritele kriitilise tähtsusega varustust.

.....
16.5

EL ja India peavad Brüsselis kaubandus- ja tehnoloogiaühikogude ministrite kohtumise. Kohtumisel keskendutakse kaubandus- ja tehnoloogiaalase strateegilise koostöö tihendamisele.

.....

17.5

Tegevust alustab ELi ja USA vaheline tervishoiu rakkerühm.

.....

17.5

Komisjon esitab ettepanekud ELi tolliliidu kõige ulatuslikumaks ja põhjalikumaks reformimiseks alates selle loomisest 1968. aastal.

.....

18.5

Komisjon esitab Euroopa meediasektori ülevaate, milles uuritakse nõudluse ja pakkumise suundumusi audiovisuaal-, videomängu- ja uudismeediasektoris.

.....

21.5

Vastuseks Itaalia abitaotlusele seoses riigi põhjaosa tabanud katastroofiliste üleujutustega saadab komisjon ELi elanikkonnakaitse mehhanismi kaudu Itaaliasse viivitamata erakorralist abi, mida annavad Belgia, Prantsusmaa, Sloveenia ja Slovakkia.

.....

19.-21.5

President von der Leyen osaleb Jaapanis Hiroshimas G7 tippkohtumisel.

.....

22.5

Soulis toimub ELi ja Lõuna-Korea tippkohtumine, kus kuulutatakse välja rohepartnerlus, mille raames tihendatakse kliimameetmete, puhta energia ja keskkonnakaitse valdkonnas koostööd.

.....
22.5

Arvestades kogu maailma enneolematut humanitaarabivajadust, seab nõukogu vabatahtliku eesmärgi eraldada 10% ametlikust arenguabist humanitaarmedetetele.

.....
24.5

Kapitaliturgude liit: komisjon teeb ettepaneku võtta vastu uued õigusnormid ELi jaeinvestorite kaitseks ja nende tegevuse soodustamiseks.

.....
30.5

Komisjon kahekordistab koostöös liikmesriikidega Euroopas eesseisvaks metsa- ja maastikupõlengute hooajaks rescEU tuletõrjelennukite varu.

.....
30.5

Oma 10. aastapäeva tähistab hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskus, mis on olnud ELi hädaolukordadele reageerimise suutlikkuse tugisammas ja ELi elanikkonnakaitse mehhanismi mootor.

.....
31.5

Rootsis Luleås toimub ELi ja USA kaubandus- ja tehnoloogia- ja teaduskogude neljas ministrite kohtumine. EL ja Ameerika Ühendriigid lepivad kokku, et tunnustavad vastastikku veterinaaravimite heade tootmistavade kontrollimise tulemusi.

JUUNI 2023

.....

1.6

Komisjon võtab vastu läbivaadatud õigusnormid, millega antakse ettevõtjatele selgemad ja ajakohastatud juhised, mille abil hinnata horisontaalkoostöö kokkulepete kokkusobivust ELi konkurentsieeskirjadega.

.....

1.6

President von der Leyen kuulutab Moldova abistamiseks välja uue toetuspaketi.

.....

7.6

EL esitab uue tegevuskava, mille alusel tugevdada partnerlust Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonnaga.

.....

7.6

Euroopa tervisealiit: komisjon esitab ettepaneku vaimset tervist käsitleva tervikliku lähenemisviisi kohta.

.....

8.6

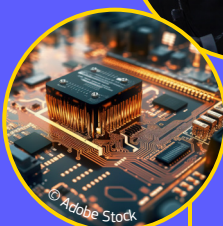
ELi institutsioonidevaheline eetikaorgan: komisjon teeb ettepaneku luua kõigile ELi institutsioonidele ühised eetikastandardid.

.....

8.6

Komisjon kiidab ELi riigiabi eeskirjade alusel heaks üleeuroopalist huvi pakkuva tähtsa projekti, mille kaudu toetada teadusuuringuid, innovatsiooni ning mikroelektronika ja kommunikatsioonitehnoloogia esmakordset tööstuslikku kasutuselevõttu.

.....

8.6

EL lähetab Hispaaniast, Prantsusmaalt ja Portugalist ligi 300 tuletõrjajat võitlema Kanada äärmuslike metsa- ja maastikupõlengutega.

.....

12.-16.6

President von der Leyen külastab Brasiiliat, Argentiinat, Tšiilit ja Mehhikot ning teatab, et EL investeerib strateegia „Global Gateway“ kaudu Ladina-Ameerikasse ja Kariibi mere piirkonda 10 miljardit eurot.

.....

13.6

Sotsiaalmajandus: komisjon esitab ettepaneku, kuidas kasutada täiel määral ära töökohtade loomise, innovatsiooni ja sotsiaalse kaasamise potentsiaali.

.....

14.6

EL liigub USAga kriitilise tähtsusega maavarasid käsitleva lepingu üle peetavatel läbirääkimistel edasi järgmisesse etappi.

.....

15.6

Rahvusvaheline üldsus lubab seitsmendal Süüria ja piirkonna tuleviku toetamise teemalisel Brüsseli konverentsil eraldada piirkonna abistamiseks 2023. aastal ja pärast seda 5,6 miljardit eurot.

.....

19.6

EL ja Keenia viivad lõpule läbirääkimised kestlikkust rõhutava majanduspartnerluslepingu üle.

.....

20.6

ELi eelarve: komisjon teeb ettepaneku tugevdada ELi pikaajalist eelarvet, et olla valmis kiireloomuliste probleemide lahendamiseks. Samuti esitab ta ettepaneku järgmise põlvkonna omavahendite kohandatud paketi kohta.

.....

20.6

Komisjon ja kõrge esindaja tutvustavad Euroopa majandusjulgeoleku strateegiat. Strateegias keskendutakse vastastikuselt majanduslikust sõltuvusest tulenevate riskide minimeerimisele, püüdes samal ajal säilitada ELi majandusliku avatuse ja dünaamilisuse maksimaalset taset.

.....

20.6

Ukraina: komisjon teeb ettepaneku luua erirahastu Ukraina taastamis- ja ülesehitustööde ning moderniseerimise toetamiseks.

.....

23.6

EL kiidab heaks üheteistkümnenenda Venemaa vastu suunatud sanktsioonide paketi, sest riik jätkab ebaseaduslikku sõda Ukraina vastu.

.....

28.6

Euroopa Komisjon esitab kaks seadusandlikku ettepanekut: esimese eesmärk on tagada kodanikele ja ettevõtetele kogu euroalal euro pangatähtede ja müntide kättesaadavus ja võimalus nendega maksta ning teisega soovitakse luua raamistik euro digiraha jaoks, mille Euroopa Keskpank võib tulevikus sularaha täiendusena kasutusele võtta.

.....

28.6

EL esildab uue tervikliku käsitluse, kuidas reageerida ohtudele, mis ähvardavad kliimamuutuste ja keskkonnaseisundi halvenemise tagajärjel rahu, julgeolekut ja kaitset.

JUULI 2023

.....

3.7

Ukraina: tegevust alustab Venemaa Ukraina-vastase agressioonikuriteo eest vastutusele võtmise rahvusvaheline keskus.

.....

5.7

Komisjon võtab vastu peamiste loodusvarade kestlikku kasutamist käsitlevad meetmed, millega tugevdatakse ka ELi toidusüsteemide ja põllumajanduse vastupanuvõimet.

.....

5.7

Komisjon avaldab neljanda õigusriigi olukorda käsitleva aastaaruande, milles hinnatakse eelmise aasta soovitusi ja antakse liikmesriikidele konkreetseid soovitusi.

.....

9.7

EL ja Uus-Meremaa kirjutavad alla laiahaardelisele vabakaubanduslepingule.

.....

11.7

Komisjon tutvustab ELi strateegiat, mille toel saab liidust Veeb 4.0 ja virtuaalmaailma eestvedaja.

.....

11.7

Komisjon teeb ettepaneku meetmete kohta, millega muuta kaubavedu tõhusamaks ja säästvamaks, parandades selleks raudteeinfrastruktuuri haldamist ja andes paremat teavet kaubaveo kasvuhoonegaaside heitkoguste kohta.

.....

12.7

Komisjon teeb ettepaneku tugevdada kogu ELis kuriteohvrite õigusi, et nad saaksid tuge, asjakohast teavet, õiguskaitset ja hüvitust.

.....

13.7

Brüsselis toimub ELi ja Jaapani 29. tippkohtumine.

.....

16.7

Tuneesia: saavutatakse poliitiline kokkulepe laiahaardelise partnerluspaketi üle.

.....

17.-18.7

Kolmas ELi ning Ladina-Ameerika ja Kariibi Riikide Ühenduse (CELAC) tippkohtumine toob Brüsselis kokku ELi ja CELACi juhid. Komisjon tutvustab strateegia „Global Gateway“ ELi ning Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonna investeerimiskava.

.....

19.7

EL esitab ÜRO kestliku arengu kõrgetasemelisel poliitilisel foorumil esimese vabatahtliku ülevaate kestliku arengu eesmärkide saavutamisel tehtud edusammudest.

.....

31.7

Global Gateway: president von der Leyen käivitab Euroopa tiimi algatuse rohemajanduse edendamiseks Filipiinidel.

AUGUST 2023

.....

9.8

Pärast Sloveeniat tabanud hävitavaid üleujutusi suunab EL riiki hädaabi ning eraldab keskmise pikkusega ja pikaajalist toetust.

.....

18.8

EL saavutab rohkem kui kaks kuud enne tähtaega (1. november) gaasihoidlate 90% täidetuse eesmärgi.

